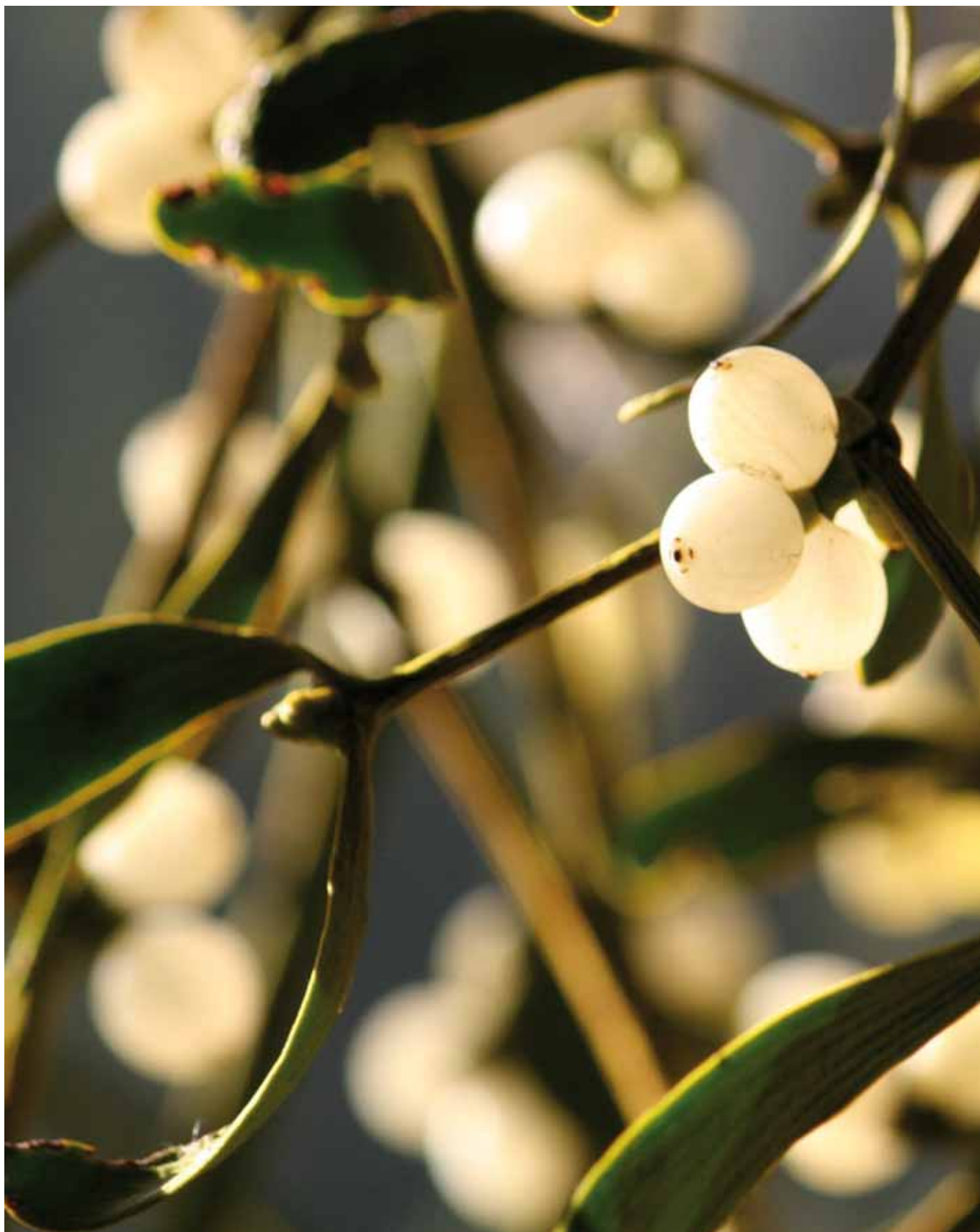


WIADOMOŚCI UNIwersyteckie



MIESIĘCZNIK UNIwersYTETU MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ - NR 9(159) ♦ ROK 19 ♦ GRUDZIEŃ 2009



POSIEDZENIE 25 LISTOPADA 2009 R.

Na wstępie Senat uczcił chwilą ciszy pamięć zmarłych – **prof. dr. hab. Tadeusza Baszyńskiego**, byłego Rektora UMCS oraz **prof. Jana Lejki**, doktora *honoris causa* UMCS.

W porządku obrad znalazły się sprawy dotyczące m.in. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, poparcia wniosków Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w sprawie zwiększenia środków dla szkolnictwa wyższego oraz powołania Centrum Kultury i Języka Rosyjskiego.

W trakcie posiedzenia Senat przyjął uchwały w sprawie: wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ustalenia wytycznych dla rad wydziałów dotyczących uchwalania planów studiów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających, poparcia stanowiska Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich dotyczącego nowej ustawy o finansach publicznych, poparcia wniosku Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży dotyczącej zwiększenia środków dla szkolnictwa wyższego oraz zatwierdzenia recenzji dorobku **prof. Mieczysława Jarońca** przygotowanej przez **prof. dr. hab. Andrzeja Dąbrow-**

skiego, w związku z postępowaniem Wojskowej Akademii Technicznej o nadanie tytułu doktora *honoris causa*.

Ponadto uchwalono zmiany: w załączniku do Uchwały Nr XXI – 18.7/07 Senatu UMCS z dnia 27 czerwca 2007 r. – Regulamin przyznawania nauczycielom akademickim nagród Rektora oraz Uchwały Nr XXII – 9.2/09 Senatu UMCS z dnia 27 maja 2009 r.

Kolejnym punktem obrad były opinie Senatu: w sprawie powołania Centrum Kultury i Języka Rosyjskiego oraz zatrudnienia Dyrektora Wydawnictwa UMCS **dr. Grzegorza Żuka**, pełniącego do tej pory funkcję p.o. Dyrektora Wydawnictwa UMCS.

Ponadto przyjęto, przedstawioną przez Kanclerza **dr. Mirosława Urbanka**, korektę planu rzeczowo-finansowego w zakresie wydatków na inwestycje.

Senat pozytywnie odniósł się do wniosków i uchwał rad wydziałów w następujących sprawach: mianowania **dr. hab. Janusza Niczyporuka** na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas określony – Wydział Prawa i Administracji; mianowania **dr. hab. Jolanty Szolno-Koguc** na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas określony – Wydział Ekonomiczny oraz przedłużenie mianowania **dr. hab. Ewy Maj**, **prof. nadzw. i dr. hab. Stefana Stępnia**, **prof. nadzw.** na stanowisko profesora na czas określony – Wydział Politologii.

PAWEŁ KUCHARSKI

GRATULUJEMY

- **Dr. Mariuszowi Mazurowi** z Instytutu Historii naszej uczelni, który otrzymał nagrodę KLIO I stopnia w kategorii autorskiej za książkę *O człowieku tendencyjnym. Obraz nowego człowieka w propagandzie komunistycznej w okresie Polski Ludowej i PRL 1944–1956*, przyznawaną przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej. Dr M. Mazur otrzymał tę nagrodę za wybitny wkład w popularyzację historii. Gratulując autorowi, gratulujemy także Wydawnictwu UMCS, które wydało nagrodzoną książkę.
- Trójce studentów I roku Wydz. Artystycznego: **Jakubowi i Bartłomiejowi Myckom** oraz **Wojciechowi Bartnikowi**, których projekt tegorocznej szopki bożonarodzeniowej zwyciężył w konkursie organizowanym przez władze naszego miasta wspólnie z redakcją „Kurier Lubelskiego”. Na szopkę autorstwa naszych studentów głosowało ponad 7 tys. Mieszkańców Lublina i okolic. Jak mówią zwycięzcy, szopkę ich autorstwa zo-

baczymy nie tylko przed lubelskim Ratuszem, ale i na Starym Mieście. Stanie tam kilkanaście postaci naturalnej wielkości, m.in. na Placu po Farze trzeba się będzie rozglądać za pastuszkami, a przy Bramie Krakowskiej natknąć się na podążającą do Betlejem Świętą Rodzinę. Studenci dostali specjalne listy gratulacyjne i nagrody rzeczowe od Rektora UMCS. Gratulując młodym artystom, zapraszamy na spacer po Starym Mieście i przed lubelski Ratusz już od 19 grudnia br.



FO: STANISŁAW MAZUR

Wydawca:

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
20-031 Lublin; pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5

Redakcja:

Elżbieta Mulawa-Pachoł (redaktor naczelna), Maria Kopycińska-Lehun (sekretarz redakcji), Karolina Przesmycka (adiustacja techniczno-graficzna i skład), Jakub Jakubowski (sekretarz ds. graficznych)

Współpracują:

Marzena Bogusiak, Izabela Ejtł, Monika Gabryś, Jolanta Jarzyńska, Jakub Kosowski, Elżbieta Krzemińska, Elżbieta Kwiatkowska, Maria Młynarska, Monika Nowak,

Marzena Rębisz, Małgorzata Samujło, Sylwia Skotnicka, Paweł Kucharski, Jerzy Żywicki

Adres redakcji:

20-031 Lublin; Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1607
tel. (081) 537 54 82
e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
http://www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Projekt i łamanie:

Jakub Jakubowski

Druk:

Rapida s.c., 20-306 Lublin; ul. Firlejowska 32
Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania tekstów, w tym – ich skracania. Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca.

*Najserdeczniejsze życzenia spokojnych,
radosnych i ciepłych świąt Bożego Narodzenia,
pasma sukcesów w nadchodzącym Nowym 2010 Roku*

w imieniu Kolegium oraz własnym składam

prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski
Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej



Kronika rektorska listopad 2009 r.

REDAGOWANA PRZY WSPÓŁPRACY:
MGR ANGELIKA BALCEREK, MGR IWONA
BARCIC, BARBARY NIEDZIŁSKIEJ.

3 listopada

- Prorektor **Ryszard Dębicki** wziął udział w konferencji z zakresu zarządzania procesami biznesowymi *Nauka w służbie Biznesu*, jaka odbyła się w Warszawie.

4 listopada

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w promocji książki **Haliny Danczowskiej** *Architekt Tadeusz Witkowski (1904–1986). Kalendarium życia i twórczości*. Promocja miała miejsce w Bibliotece Głównej UMCS.

5 listopada

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w konferencji zorganizowanej z okazji 35-lecia studiów bibliotecznych na UMCS pod tytułem *Lublin a książka – centrum i peryferie*. II edycję konferencji naukowej zorganizował Instytut Biblioteczności i Informacji Naukowej UMCS, Archiwum Państwowe w Lublinie i Muzeum Lubelskie.

- W dniach od 5 do 6 listopada prorektor **Stanisław Chibowski** wziął udział w posiedzeniu Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej w Warszawie.

9 listopada

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w otwarciu ogólnopolskiej konferencji naukowej, zorganizowanej w ramach cyklu *Między literaturą a medycyną*.

10 listopada

- Odbyły się obrady Rady Założycieli oraz Konwentu Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. Podczas posiedzenia wybrano nowe władze Kolegium. Na stanowisko Przewodniczącego Kolegium powołano **prof. Petera Becha** – Prorektora ds. naukowo-pedagogicznych Państwowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie, zastępcą przewodniczącego został Prorektor ds. kształcenia w UMCS **Stanisław Chibowski**. Stanowisko Kanclerza EKPİUU kontynuacja na str. 4 >>

*Spokojnych, udanych,
spędzonych w rodzinnej
atmosferze,
Świąt Bożego Narodzenia
oraz pełnych sukcesów
i powodzenia dni w Nowym
- 2010 - Roku Czytelnikom,
Współpracownikom,
Sympatykom i Ich Rodzinom*
życzy
Zespół Redakcyjny
„Wiadomości
Uniwersyteckich”



Kronika rektorska – cd.

objął **dr Aleksy Kucy**, adiunkt pracujący na Wydziale Humanistycznym UMCS.

- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z Rektorem Politechniki Rzeszowskiej **prof. dr. hab. Andrzejem Sobkowiakiem**. Spotkanie dotyczyło konsorcjum i projektu ECOTECH-COMPLEX.

11 listopada

- Z okazji obchodów Narodowego Święta Niepodległości proroktor **Ryszard Szczygieł** wziął udział w uroczystościach miejskich i wojewódzkich oraz w uroczystym spotkaniu okolicznościowym na zaproszenie Wojewody Lubelskiej **Genowefy Tokarskiej**, które odbyło się w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim.
- Rektor **Andrzej Dąbrowski** spotkał się z jubilatami z grona pracowników UMCS i wręczył im listy gratulacyjne.

12 listopada

- Proroktor **Ryszard Szczygieł** spotkał się z przedstawicielami z wydawnictwa Versita. Omawiano sprawy związane z publikacją wersji elektronicznej „Annales UMCS”.
- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z rektorem Politechniki Lubelskiej **prof. dr. hab. Markiem Opielakiem**. Spotkanie dotyczyło konsorcjum i projektu ECOTECH-COMPLEX.
- W dniach od 12 do 14 listopada Rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w posiedzeniu plenarnym Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

13 listopada

- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z dyrektorem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska **Leszkiem Żelaznym** i **prof. dr. hab. Zdzisławem Michalczykiem** dyrektorem Instytutu Nauk o Zie-

mi UMCS. Spotkanie dotyczyło programu działalności Stacji Zintegrowanego Monitoringu Przyrodniczego na Roztoczu.

- Proroktor **Ryszard Dębicki** przewodniczył obradom Senackiej Komisji Nauki w sprawie Karty Oceny Pracowników Naukowo-Technicznych, Inżynieryjno-Technicznych i Technicznych UMCS oraz Regulaminu Nagrody Naukowej UMCS – *Maria Curie Prize*.

16 listopada

- Rektor **Andrzej Dąbrowski** spotkał się ze studentami Wydziału Artystycznego UMCS, którzy wygrali konkurs na projekt Szopki Bożonarodzeniowej na Placu po Farze. O wyglądzie tegorocznej szopki zdecydowali mieszkańcy Lublina w drodze głosowania. Laureatami konkursu zostali **Wojciech Bartnik**, **Bartłomiej Mycek** i **Jakub Mycek**.
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej podpisało umowy o współpracy z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej i z Politechniką Lubelską. Umowę w imieniu uczelni podpisał Rektor UMCS **Andrzej Dąbrowski**, Rektor Politechniki Lubelskiej **Marek Opielak** i prezes zarządu LPEC **Stanisław Kalinowski**.

17 listopada

- Proroktor **Stanisław Chibowski** wziął udział w uroczystym otwarciu rozbudowanego oddziału radioterapii w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej. Placówka zyskała pracownię brachyterapii, wyposażoną w nowoczesną salę operacyjną, a także 2 akceleratora, umożliwiające przeprowadzanie bardzo precyzyjnych zabiegów napromieniowań.
- W dniach od 17 do 22 listopada rektor **Andrzej Dąbrowski** wziął udział w konferencji *Driving regional innovation in times of global crises. The role of the gean – new strate-*

gies in European universities, która odbyła się w Lizbonie.

- W dniach od 17 do 21 listopada proroktor **Ryszard Dębicki** wziął udział w spotkaniu *European Trade Fair for Higher Education* w Kolonii.

20 listopada

- Proroktor **Stanisław Chibowski** wziął udział w konferencji podsumowującej II etap realizacji projektu *Stypendia naukowe dla doktorantów* oraz 24. Sesji Zgromadzenia Ogólnego Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie, zorganizowanej przez Departament Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego i Oddział Polskiej Akademii Nauk w Lublinie.

23 listopada

- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z Rektorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. prof. Stanisławem Wilkiem w sprawie konsorcjum i projektu ECOTECH-COMPLEX.

24 listopada

- Proroktor **Ryszard Szczygieł** wziął udział w spotkaniu zorganizowanym przez Instytut Historii i Zakład Nauk Pomocniczych Historii UMCS, poświęconym promocji książki *Opera minora selecta* opublikowanej przez Wydawnictwo DiG, a zawierającej prace prof. dr hab. Józefa Szymańskiego.
- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z Rektorem Uniwersytetu Medycznego w Lublinie **Andrzejem Książkiem** w sprawie konsorcjum i projektu ECOTECH-COMPLEX.

25 listopada

- Proroktor **Ryszard Dębicki** spotkał się z Rektorem Uniwersytetu Przyrodniczego **Marianem Wesołowskim** w sprawie konsorcjum i projektu ECOTECH-COMPLEX.

BEATA KRZYŻANOWSKA

Nieudana inicjatywa UMCS w sprawie zmiany granicy między Polską a Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką

W opublikowanym niedawno tekście na temat uwarunkowań politycznych i społecznych powstania UMCS, **prof. Janusz Wrona** wskazał na związki pierwszego rektora Uczelni z tworzącą PKWN grupą **E. Osóbki-Morawskiego**¹. Należy dodać, że pełnione przez H. Raabego funkcje w Centralnym Komitecie Wykonawczym i Radzie Naczelnej PPS ułatwiały mu nie tylko działania związane z tworzeniem uczelni, ale również występowanie w ważnych sprawach, wymagających interwencji Prezesa Rady Ministrów².

Nie wszystkie jednak działania profesora **H. Raabego** kończyły się sukcesem. Jedną z takich nieudanych interwencji była inicjatywa Polskiego Oddziału Międzynarodowego Towarzystwa Ochrony Żubra, dotycząca korekty granicy polsko-białoruskiej na odcinku Puszczy Białowieskiej. Szczegóły związane z utworzeniem Parku Narodowego, Rezerwatu Żubra i Konika Polskiego w Białowieży, miały być przedmiotem obrad konferencji leśników polskich i białoruskich, zwołanej na 11–13 lutego 1945 r. Jaki to ma związek z UMCS?

W roku 1923, podczas Międzynarodowego Kongresu Ochrony Przyrody w Paryżu, powołano Towarzystwo Ochrony Żubra. Jego ramy organizacyjno-prawne zostały nakreślone według projektu delegata polskiego, **Jana Sztolcmana**. Pierwsze dwa żu-

bry wróciły do Białowieży w roku 1929 i do wybuchu II wojny światowej było ich już szesnaście sztuk. Kilka z nich szczęśliwie przetrwało okres wojny i w ich obronie wystąpiło reaktywowane Towarzystwo. Przewodniczącym Oddziału Polskiego Towarzystwa został wybitny zoolog, dziekan Wydziału Rolnego UMCS, **profesor Janusz Domaniewski**.

18 stycznia 1945 r., w imieniu Zarządu Towarzystwa, przygotowali i złożyli na ręce Prezesa Rady Ministrów, **E. Osóbki-Morawskiego**, memoriał, w którym postulował wystąpienie do rządu ZSRR z wnioskiem o przeprowadzenie korekty granicy na terenie Puszczy Białowieskiej. Profesor pisał: [...] Obecnie obowiązująca linia demarkacyjna dzieli Puszcę Białowieską w ten sposób, że w granicach Polski znajduje się ok. 70 000 ha, w granicach ZSRR ok. 72 000 ha powierzchni leśnej [...]. Zagadnienie racjonalnej hodowli i karmienia żubra napotyka na trudności, gdyż łąki z domieszką trawy żubrowki, znajdując się w Nadleśnictwie Nikor, a więc na wschód od obecnej linii demarkacyjnej [...]. Projektowana przez nas korektura granicy powinna być zrealizowana w ten sposób, by w granice Rzeczypospolitej Polskiej włączyć Nadleśnictwa Oszczep (Świsłocz), Jażwiny, Białowieża, Szereszów, Jasień i Królewski Most w całości oraz części Nadleśnictwa Browsk, Czoło i Gródek³.

Dwa tygodnie później włączył się do akcji UMCS. 1 lutego 1945 r., w specjalnym piśmie kierowanym na ręce **Bolesława Bieruta**, Profesor **H. Raabe** pisał: *Rektor i Senat Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłod-*

dowskiej mają zaszczyt zwrócić się do Ob. Prezydenta z prośbą o poparcie starań o przesunięcie linii granicznej z Republiką Białoruską na odcinku Puszczy Białowieskiej z następujących względów. Dzisiejszy przebieg granicy dzieli Puszcę Białowieską na dwie części. Stan taki musiałby doprowadzić do stopniowego zniszczenia tego wartościowego rezerwatu naukowego, jedyne w tym rodzaju w Europie Środkowej. W dalszej części pisma podnosił walory roślinne i zwierzęce, które są niweczone przebiegiem linii granicznej. Przekonywał, że Puszcza jest całością także pod względem ekonomicznym, dlatego jej zagospodarowanie winno odbywać się na jednolitych zasadach. Ostrzegał, że istnienie w Puszczy kordonu granicznego uniemożliwi działania ochronne przed rozprzestrzenieniem się korników i innych szkodników. Wreszcie użył argumentu, że Uniwersytet zamierza w 1946 r. otworzyć w Białowieży Wydział Leśny, a istnienie granicy w obecnym kształcie uniemożliwi realizację projektu.

Sprawa Parku Narodowego w nowych granicach, na co po cichu liczone, miała być przedmiotem konferencji przygotowanej przez Naczelną Dyрекcję Lasów Państwowych, działającej w ramach Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych. Uczestnictwo zapowiedzieli również przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Rolnych oraz Obrony Narodowej. Ze strony UMCS do Białowieży przyjechali: Rektor **H. Raabe**, **prof. K. Strawiński**, zastępujący chorego prof. **J. Domaniewskiego** oraz, w charakterze referenta, **dr G. Staśkiewicz** z Wydziału Weterynaryjnego. Miał on przygotowany referat pt. *Żubr i tarpan w Puszczy Białowieskiej*.

Zgodnie z przyjętym programem, obrady miały rozpocząć się 11 lutego o godz. 17⁰⁰, ale w ustalonym czasie nie przybyła delegacja białoruska. Zdecydowano więc, że uczestnicy, którzy już przybyli, będą oczekiwać ewentualnego przybycia delegacji białoruskiej w ciągu całego preliminowanego okresu trwania konferencji, czyli do dnia 13 lutego włącznie. Okazało się, że oczekiwanie było daremne. Delegacja nie przybyła i konferencja nie doszła do skutku, mimo że czekali jeszcze kolejne trzy

1 „Wiadomości Uniwersyteckie” 2009, nr 7, s. 9-12

2 Wystarczy tu wymienić udane interwencje w sprawach profesorów aresztowanych w 1945 r. w Wilnie (Sz. Szczeniowski) i we Lwowie (J. Burzyński, T. Kuczyński, K. Pfützner, E. Suchardy), Archiwum UMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/565.

3 Tamże, sygn. S 4/839.

dni. Po upływie tego czasu sporządzono odpowiedni protokół, w którym poinformowano o przygotowaniu specjalnej petycji. Warto przytoczyć fragment: *Dnia 16 lutego 1945 r. o godz. 10 rano, do Domu Myśliwskiego w Parku w Białowieży, przybyli przedstawiciele osady Białowieża w liczbie ok. 100 poważniejszych obywateli narodowości polskiej i białoruskiej, którzy zgłosili na ręce Przewodniczącego Polskiej Delegacji Leśników, przybyłej na konferencję do Białowieży, ob. Dyrektora Naczelnego Lasów Państwowych, Stanisława Żemisa, petycję o wszczęcie rokowań zmierzających do korektury granicznej przez przesunięcie na wschód aktualnej linii demarkacyjnej na terenie Puszczy Białowieskiej.*

Sprawę definitywnie zakończono już w marcu. Uniwersytet otrzymał do wiadomości odpis stanowiska Krajowej Rady Narodowej w powyższej kwestii. Dyrektor Biura Prezydialnego KRN, **Jan Wasilewski**, informował: *W odpowiedzi na memoriał z dnia 28.02.45 r., w sprawie przesunięcia granicy w Puszczy Białowieskiej w kierunku wschodnim, komunikuję, że zagadnienie to w chwili obecnej jest zasadniczo uzgodnione i nie zaszło nic takiego, co by uzasadniało większe zmiany w tym kierunku. Jednocześnie komunikuję, że Prezydent KRN wyraził zdziwienie, że Zarząd Główny Związku Zawodowego Leśników RP, za najpilniejsze uważa zajęcie się zagadnieniem Puszczy Białowieskiej, podczas kiedy tyle innych bardziej poważnych problemów leży odłogiem. Ob. Prezydent jest zdania, że byłoby ze wszech miar wskazany i celowy, aby Związek Zawodowy Leśników zajął się zagadnieniem racjonalnej gospodarki leśnej w Państwie i zaprojektował plan w tej dziedzinie. Zagadnienie to jest pilne i z pewnością opracowanie tej dziedziny powitane będzie z dużym zadowoleniem u wszystkich czynników centralnych⁴.*

Wydaje się, że prof. H. Raabe właściwie odczytał sens nadesłanego pisma. Od tej pory Uczelnia nie występowała z inicjatywami o charakterze ogólnopanstwowym. Natomiast profesorowie uczestniczyli w pracach wielu organizacji i instytucji w roli ekspertów i konsultantów.

ANNA ŁOSOWSKA

⁴ Tamże.

Promocja UMCS

🐼 **Pięknie wyremontowany centralny plac naszej dzielnicy, czytelne nazwy Wydziałów, drogowskazy z ich siedzibami, bannery na budynku Biblioteki Głównej oraz w mieście, a kiedy zobaczyłam nazwę UMCS w autobusie MPK zorientowałam się, że to nowa i bardzo aktywna promocja naszej uczelni. Co jeszcze się na nią składa?**

Działania na różnych polach, nie zawsze widoczne dla pracowników Uczelni. Bardzo aktywna współpraca ze szkołami średnimi, w tym roku po raz pierwszy wybraliśmy w 12 szkołach średnich ambasadorów marki, którzy mają promować ofertę edukacyjną UMCS. Na drugim skraju, Uniwersytet wszedł do programu *Study In Poland*, którego celem jest aktywne pozyskiwanie zagranicznych studentów. Na te działania nakłada się kampania bilbordowa z okazji 65-lecia powołania UMCS z hasłem *tak jak wczoraj i dziś zmieniamy jutro*.

🐼 **Bardzo trafne, biorąc pod uwagę początki naszej uczelni.**

Bilbord z tym hasłem będzie widoczny jeszcze przez czas jakiś, potem będzie przygotowany nowy, z nowym hasłem na „Drzwi Otwarte”. Podobnie jak poprzednie wygląd bilbordów i propozycja hasła powstaną w Zespole ds. Informacji i Promocji. Gdzieś po środku znajduje się codzienna praca nad różnymi projektami od folderu, przez firmowe kalendarze po koordynowanie podpisanej ostatniej umowy o współpracy z Bankiem Światowym.

🐼 **Do kogo będą kierowane treści promocyjne?**

Wiele z naszych działań jest kierowanych do wewnątrz, do społeczności Uniwersyteckiej. Takie programy, jak *Złam absurd* mają włączać studentów w codzienne funkcjonowanie Uniwersytetu. Pokazywać otwartość, chęć zmian, wychodząc na przeciw potrzebom studentów. Planowane w najbliższym czasie *Naloty na akademiki* – wspólna akcja promocyjna Zespołu Informacji i Promocji i Radia Centrum skierowana jest do mieszkańców miasteczka akademickiego. W związku z okresem świątecznym, przygotowaliśmy dla słuchaczy RC paczki-niespodzianki, warunkiem ich otrzymania będzie słuchanie na bieżąco radia akademickiego. Uważam, że dobry marketing wewnętrzny jest podstawą skutecznej promocji zewnętrznej. Nie zapominamy także o absolwentach UMCS – do nich głównie adresowane są działania związane z uruchomieniem profilu UMCS na portalu społecznościowym Goldenline adresowanym do osób realizujących karierę zawodową po studiach. Prezentowany tam będzie cały pakiet o UMCS z linkami przekierunkującymi do szczegółowych działów, np. struktury UMCS, jej jednostek, oferty edukacyjnej. Ciekawe jest to, że UMCS ma zarejestrowanych ponad 5 tys. użytkowników, swoich absolwentów, którzy rozwijają kariery, wykorzystując ten portal społecznościowy. Portal Goldenline dostarczy nam jednocześnie informacji o losach i przebiegu ich karier. Mam nadzieję, że za jego pośrednictwem będziemy mogli nawiązać z nimi kontakt służący promocji uniwersytetu.

🐼 **Jak do działalności kierowanego przez Pana Zespołu Informacji i Promocji włączają się pracownicy i studenci (czy się to przewiduje)?**

Nie ukrywam, że bardzo na to liczymy. Już dziś mamy grono wybranych studentów aktywnie współpracujących z Zespołem, osób na które możemy liczyć i które aktywnie uczestniczą w promocji Uczelni, np. na targach edukacyjnych. Przyjmujemy także studentów na praktyki – kierunkowskazy do wydziałów to pomysł studentek zarządzania. Pracownicy..., tak coraz większe ich grono włącza się także w nasze działania, mając świadomość wpływu promocji na działalność uczelni.

– plany i zamierzenia

🐼 **Nasza Uczelnia funkcjonuje na terenie miasta i regionu, czy fakt ten będzie uwzględniony w Pana i Zespołu przedsięwzięciach.**

Już jest! Pierwszy baner promocyjny na BG UMCS był wspólny z miastem. Wykorzystany był na nim kadr z filmu promującego studia w Lublinie, a hasło na nim zamieszczone – przypomnę – *Różni ludzie, różne pomysły*. Miasto jest elementem przyciągającym studentów spoza Lublina – jego atrakcyjność, szanse rozwoju, które oferuje po studiach – wpływają na rekrutację na UMCS. Przygotowujemy projekty promocji uczelni, które będą sięgały po budzenie emocji związanych ze studiowaniem we własnym mieście, pokazując jednocześnie, że dziś studia na UMCS poprzez umowy partnerskie i system boloński dają szansę studiowania w najlepszych uniwersytetach w Anglii, Włoszech, Francji czy Hiszpanii. A myślenie o własnej karierze przez pryzmat studiów w Warszawie jest trochę zaściankowe.

🐼 **Dla wielu osób promocja kojarzy się wyłącznie z dostarczaniem – najchętniej bezpłatnie – najrozmaitszych gadżetów, co trzeba zrobić i co się będzie robić, aby przełamać to stereotypowe pojęcie?**

Gadżety to faktycznie powracający temat, ale z punktu widzenia promocji są one tylko nośnikami, symbolami pozytywnego wizerunku Uczelni. Wizerunek ten to efekt nie tylko działań promocyjnych. To efekt poziomu badań naukowych prowadzonych przez Uczelnię, poziomu wykładu prowadzonego przez pracownika naukowego czy stopnia zrozumienia potrzeb studentów przez pracownika dziekanatu. Dziś nie stać nas na to, żeby tracić studentów bo... nie można dozwolnić się na Uniwersytet i uzyskać informacji o studiach. Promocja, czy szczególnie modny ostatnio PR są elementami budowy wizerunku Uczelni, ale same go nie zbudują.

🐼 **Mówiliśmy o dotychczasowych osiągnięciach, a jakie są najbliższe plany kierowanej przez Pana Doktora jednostki.**

Od końca października pracuje komisja rektorska powołana w celu opracowania założeń dla nowego systemu identyfikacji wizualnej UMCS. Jest to aktualnie najważniejsze zadanie Działu Promocji, w którym wspierają nas fachowcy z Uniwersytetu. Taki system, mam nadzieję, będzie opracowany do końca pierwszego kwartału 2010 r. Konsekwencją wdrażania systemu będą zmiany strony internetowej uczelni i spójna polityka w zakresie stosowania oznaczeń i promocji Uniwersytetu. W międzyczasie chcemy nieco zmodyfikować formułę dni otwartych i więcej działań promocyjnych skierować do maturzystów, próbując w szczególności przyciągnąć tych dobrych i bardzo dobrych do studiowania na UMCS.

**ZA ROZMOWĘ DZIĘKUJE
ELŻBIETA MULAWA -PACHOL**

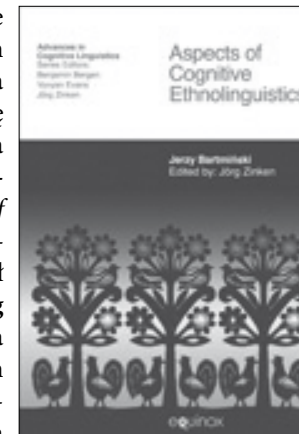
Dr Marcin Lipowski jest rodowitym lublinianinem, absolwentem Wydziału Ekonomicznego naszej uczelni. Jego zainteresowania naukowe dotyczą marketingu usług finansowych; tej problematyce poświęcona była jego praca magisterska oraz doktorat. Obie prace powstały pod kierunkiem prof. dr hab. Genowefy Sobczyk.

Dr M. Lipowski jest adiunktem w Katedrze Marketingu, od maja br. kieruje Zespołem Informacji i Promocji UMCS.

Prywatnie jest mężem Magdaleny, aktorki lubelskiego Teatru im. Juliusza Osterwy. Państwo Lipowscy mają dwójkę dzieci: 12-letniego Mateusza i 2-letnią Maję. W wolnym czasie – którego nie ma za wiele – oddaje się narciarstwu.

Aspects of Cognitive Ethnolinguistics

W listopadzie br. nakładem wydawnictwa Equinox ukazała się w Londynie książka **Jerzego Bartmińskiego** pt. *Aspects of Cognitive Ethnolinguistics*. Jak napisał jej redaktor – **Jörg Zinken** – publikacja w języku angielskim sprawi, że kluczowe prace autora



będą dostępne także dla odbiorców anglojęzycznych. Książka ukazała się w serii *Advances in Cognitive Linguistics* (redagowanej przez Benjaminą K. Bergena, Vyvyana Evansa i Jörga Zinkena), pokazującej postęp w badaniach kognitywnych. Badania, które J. Bartmiński wraz z zespołem współpracowników rozwijał w ciągu ostatnich 30–40 lat, a zwłaszcza badania języka w jego aspekcie kulturowym (określane mianem Lubelskiej Szkoły Etnolinguistycznej), zostały przez redakcję serii uznane za stymulujące intelektualnie i warte pokazania szerszemu gronu odbiorców, także z kręgu anglo-amerykańskiej lingwistyki kognitywnej. Rozdział wprowadzający do książki (autorstwa Jörga Zinkena) dotyczy zbieżności i różnic tradycji badań prowadzonych w kręgu lubelskim i anglo-amerykańskim. Kolejne 16 rozdziałów ma pokazać badania prowadzone przez Jerzego Bartmińskiego, wypracowane przez niego pojęcia i narzędzia badawcze (takie jak etnolingwistyka kognitywna, językowy obraz świata, stereotyp, definicja kognitywna, profilowanie) oraz ich aplikację w studiach empirycznych (dotyczących obrazu słońca, stereotypu matki, pojęcia domu, stereotypu ojczyzny, Niemca, pojęć lewica – prawica, dola i los) i w programie badań porównawczych.

M. NOWOSAD-BAKALARCZYK



WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

Nominacje i wyróżnienia

- **Dr Teresa Brzezińska Wójcik, dr Grzegorz Nowak i dr Ewa Skowronek** z Instytutu Nauk o Ziemi zostali wyróżnieni nagrodami książkowymi za prace związane z wdrażaniem postanowień Deklaracji Bolońskiej.

Doktoraty

- Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi na posiedzeniu w dniu **18 listopada 2009 roku** nadała stopień doktora nauk biologicznych w zakresie biologii – **mgr Przemysławowi Grelu** – asystentowi Zakładu Biologii Molekularnej Instytutu Mikrobiologii i Biotechnologii. **Temat rozprawy:** *Charakterystyka strukturalna kwaśnych białek większej podjednostki rybosomalnej*. **Promotor:** dr hab. Marek Tchórzewski (Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Jan Barciszewski (Instytut Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu); dr hab. Edward Darżynkiewicz, prof. Uniwersytetu Warszawskiego.

Inne

- Dyrekcja LO w Zwoleniu składa serdeczne podziękowania **dr Hannie Wójciak i dr Halinie Kucharczyk** – z Instytutu Biologii za przeprowadzenie interesujących zajęć laboratoryjnych z zakresu biologii dla uczniów Liceum.
- Dyrekcja Publicznego Gimnazjum Nr 1 we Włodawie składa serdeczne podziękowania **dr Przemysławowi Mroczkowi** z Instytutu Nauk o Ziemi za czynny udział w organizowanej przez Szkołę konferencji regionalnej pod hasłem *Moje miejsce nad Bugiem*. Dr Przemysław Mroczek czynnie uczestniczył w realizacji powyższego przedsięwzięcia edukacyjnego, będąc konsultantem w przygotowaniu międzyszkolnej konferencji regionalnej poświęconej Polesiu Lubelskiemu.



WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Habilitacje

- **23 listopada 2009 r.** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr. Franka Nickela**. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa pt. *Energy loss of swift ions in polycrystalline targets*. **Recenzenci:** prof. dr hab. Dariusz Mączka (Instytut Fizyki UMCS), prof. dr hab. Bronisław Słowiński (Instytut Energii Atomowej w Świerku), prof. dr hab. Andrzej Turosz (Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych w Warszawie) i prof. dr inż. Jerzy Zdanowski (Politechnika Wrocławska). Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki podjęła uchwałę o nadaniu dr. Frankowi Nickelowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka.

Doktoraty

- **19 października 2009 r.** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr Magdaleny Skrzypiec** pt. *Skan-*

tootypki owali i ich własności. **Promotor:** dr hab. Witold Mozgawa, prof. UMCS (Instytutu Matematyki). **Recenzenci:** dr hab. Jan Kurek, prof. nadzw. UMCS (Instytutu Matematyki), dr hab. Tomasz Rybicki, prof. nadzw. (Wydziału Matematyki Stosowanej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie). Dr Magdalena Skrzypiec zatrudniona jest na stanowisku asystenta w Zakładzie Topologii Instytutu Matematyki UMCS.



WYDZIAŁ CHEMII

Wyjazdy

- W dniach 5–12 listopada 2009 r. **dr Mariusz Barczak** brał udział w „International Conference of Functionalized and Sensing Materials” (Bangkok, Tajlandia).
- W dniach 17–21 listopada 2009 r. **mgr Witold Zawadzki** przebywał w firmie PID Eng&Tech (Madryt, Hiszpania). Celem wyjazdu był udział w szkoleniu dotyczącym obsługi i odbioru aparatury: Referencyjnego systemu reaktorowego przeznaczonego do badania aktywności i selektywności nanomateriałów katalitycznych, kupowanej ze środków Funduszu Nauki i Technologii Polskiej.
- W dniach 18–21 listopada 2009 r. **dr hab. Ryszard M. Janiuk** oraz **mgr Radosław Brzyski** brali udział w międzynarodowym seminarium „Metodologické otázky výzkumu v didaktice chemie” (Uniwersytet w Hradec Kralove, Republika Czeska).
- W dniach 28 listopada–10 grudnia 2009 r. **dr hab. Irene Malinowska** przebywała w Zjednoczonym Instytucie Badań Jądrowych (Dubna, Rosja). Celem wyjazdu była współpraca naukowa – wykonanie eksperymentu w Laboratorium Wysokich Energii ZIBJ Dubna.
- W dniach 29 listopada–2 grudnia 2009 r. **dr Mariusz Barczak** brał udział w seminarium naukowym poświęconym realizacji wspólnego projektu z Univeriste de Reims Champagne Ardene (Reims, Francja).
- W dniach 29 listopada–4 grudnia 2009 r. **mgr Dorota Pietras-Oźga**, słuchaczka studiów doktoranckich, brała udział w Training Course of the International Atomic Energy „Nanomaterials and Radiation: Synthesis, Characterization, Applications” oraz w seminarium naukowym dotyczącym realizacji wspólnego projektu z Univer-site de Reims Champagne Ardene (Reims, Francja).
- W dniach 29 listopada–10 grudnia 2009 r. **prof. dr hab. Stefan Sokołowski** przebywali w Technische Universität Berlin (Niemcy). Celem wyjazdu była współpraca naukowa z **Profesorem Martinem Schoenem**.



WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Nominacje i wyróżnienia

- Z ogromną przyjemnością informujemy, że **dr hab. Andrzej Wrzyszc** za rozprawę habilitacyjną *Okupacyjne sądownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie* otrzymał trzy nagrody:

- indywidualną nagrodę II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- Nagrodę Historyczną im. Kazimierza Mocarskiego,
- II nagrodę w XLIV Ogólnopolskim Konkursie „Państwa i Prawa” na najlepsze prace habilitacyjne i doktorskie z dziedziny nauk prawnych.

- Z dużą satysfakcją zawiadamiamy, że pracownicy Wydziału Prawa i Administracji zostali powołani:
- **dr hab. Andrzej Wrzyszc** na członka Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- **dr Elżbieta Żak** na członka Komisji Egzaminacyjnej do spraw aplikacji notarialnej przy Ministrze Sprawiedliwości oraz członka zespołu do przygotowania zestawu pytań testowych i zadań na egzamin notarialny.

Habilitacje

- **18 listopada 2009 r.** odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr Marka Stefaniuka**. **Tytuł rozprawy:** *Działanie administracji publicznej w ujęciu nauk administracyjnych*. **Recenzenci:** prof. dr hab. Ernest Knosala (Uniwersytet Śląski), dr hab. Jerzy Supernat prof. nadzw. (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. Jan Łukasiewicz (Uniwersytet Rzeszowski) oraz prof. dr hab. Marian Zdyb (UMCS).

Doktoraty

- **15 października 2009 r.** odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:
- **mgr. Adriana Niewęglowskiego** nt. *Cywilnoprawna problematyka realizacji prac badawczych*. **Promotor:** prof. dr hab. Maria Poźniak-Niedzielska. **Recenzenci:** prof. dr hab. Elżbieta Wojcieszko-Głuszko (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Andrzej Kidyba (UMCS).
- **mgr Dominiki Nowak** nt. *Nieważność umowy spółki partnerskiej*. **Promotor:** prof. dr hab. Andrzej Kidyba. **Recenzenci:** prof. dr hab. Janusz Strzępka (Uniwersytet Śląski), prof. dr hab. Maria Poźniak-Niedzielska (UMCS).
- **9 listopada 2009 r.** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr Agnieszki Księżopolskiej** nt. *Odpowiedzialność karna za przestępstwo dzieciobójstwa (art. 149 kk)*. **Promotor:** prof. dr hab. Marek Mozgawa. **Recenzenci:** prof. dr hab. Ryszard Stefański (Wyższa Szkoła Handlu i Prawa w Warszawie), prof. dr hab. Tadeusz Bojarski (UMCS).



WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Nominacje i wyróżnienia

- **6 listopada prof. dr hab. Andrzej Kokowski** z Instytutu Archeologii został członkiem Komisji Archeologicznej w Radzie Naukowej programu badawczego nauk historycznych P7105 na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Hradec Kralove w Czechach.
- **20 listopada prof. Andrzej Kokowski** z Instytutu Archeologii został powołany na członka stałego *Kommission zur Erforschung von Sammlungen Archäologischer Funde und Unterlagen aus dem Nordöstlichen Mitteleuropa* z siedzibą przy Museum für Vor- und Frühgeschichte der Staatlichen Museen zu Berlin.

- **27 listopada** podczas XIII Krajowego Zjazdu Stowarzyszenia Twórców Ludowych **prof. dr hab. Jan Adamowski** został odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, który został przyznany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego 30.09.2009. Podczas tego zjazdu **dr Katarzyna Smyk** została odznaczona medalem „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Doktoraty

- **4 listopada** odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:
- **mgr. Kamila Kubickiego**. **Temat:** *W kręgu Karola Sienkiewicza (1793–1860) – przyjaciele i znajomi w kraju i na emigracji*. **Promotor:** prof. dr hab. Małgorzata Willaume (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Wiesław Śladkowski (UMCS), dr hab. Henryk Żaliński (UP Kraków).
- **mgr. Ireneusza Walaszka**. **Temat:** *„Głos Lubelski” w latach 1913–1939*. **Promotor:** prof. dr hab. Tadeusz Radzik (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. Robert Litwiński (UMCS), prof. dr hab. Jan Ziółek (KUL).
- **25 listopada** odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej **mgr Magdaleny Dąbrowskiej**. **Temat:** *Płeć w polskim dyskursie politycznym. Analiza debat parlamentarnych z lat 1992–2005*. **Promotor:** prof. dr hab. Andrzej Radomski (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Magdalena Środa (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Bożena Płonka-Syroka (Uniwersytet Wrocławski).
- **2 grudnia** odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:
- **mgr. Piotra Cichosza**. **Temat:** *Portret emigranta w świetle korespondencji i zapisek Leonarda Niedźwiedzkiego z lat 1832–1863*. **Promotor:** prof. dr hab. Małgorzata Willaume (UMCS). **Recenzenci:** dr hab. Krzysztof Marchlewicz (UAM), prof. dr hab. Wiesław Śladkowski (UMCS).
- **mgr. Oleha Mykulycha**. **Temat:** *Wschodnie Zagłębie Naftowe w latach 1918–1939*. **Promotor:** dr hab. Robert Litwiński (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Włodzimierz Bonusiak (UR), prof. dr hab. Tadeusz Radzik (UMCS).

Wyjazdy

- W dniach 7–15 listopada **prof. Petar Sotirov** przebywał w ramach programu Erasmus na Uniwersytecie Płodwiskim, Filia w Smolian. Prof. P. Sotirov wygłosił cykl wykładów z zakresu socjolingwistyki dla studentów kierunków filologicznych. Ponadto uczestniczył w Radzie Katedry, gdzie został poruszony temat dalszej współpracy naukowej i dydaktycznej między obiema uczelniami. Podjęto m.in. decyzję o ubieganiu się o grant na wspólny projekt *Dwie wyspy archaiczne – Rodopy i Polesie*. Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS został zaproszony do udziału w projekcie badawczym *Rozwój systemu antroponimicznego regionu smolińskiego*, na który strona bułgarska uzyskała grant.
- W dniach 6–19 listopada **mgr Marcin Piotrowski** z Instytutu Archeologii przebywał we Włoszech, w celu przeprowadzenia kwerendy źródłowej i materiałów bibliotecznych.

Konferencje

- **prof. dr hab. Alina Aleksandrowicz** z Zakładu Historii Literatury Polskiej wygłosiła trzy referaty na krajowych

- konferencjach naukowych. W czerwcu w lubelskim Trybunale Koronnym referat pt.: *Z myślą o Unii Polsko-Litewskiej. Na podstawie nieznanego traktatu ks. Adama Jerzego Czartoryskiego, pt. „Jadwiga”* (konferencję zorganizowało Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Grodna z okazji obchodów 440 rocznicy unii lubelskiej). We wrześniu referat *Zwycięski pochód złotych i białych orłów – rok 1809. Nowy etos patriotyczny* na konferencji naukowej Rok 1809 w literaturze sztuce zorganizowanej przez Zakład Historii Literatury Polskiej IFP UMCS. W listopadzie na Konferencji Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych w Lublinie wygłosiła referat pt.: *Rok 1809 w Lublinie i na Lubelszczyźnie – zapomniana rocznica*.
- W dniach 12–13 października uczestniczył w konferencji pt. *Przestrzeń antropogeniczna miasta Lublina: waloryzacja, wytwarzanie, użytkowanie* zorganizowanej w Lublinie, podczas której wygłosił referat *Symbole miasta Lublina*.
 - W dniach 21–23 października **dr hab. Maria Falska, dr Beata Brzozowska-Zburzyńska i dr Elżbieta Bender** z Instytutu Filologii Romańskiej UMCS wzięły udział w zorganizowanym przez Uniwersytet Comeniusa w Bratysławie sympozjum romanistycznym (francuski, hiszpański, włoski), pod nazwą: *El otro – lo otra – la otredad*.
 - 27 października **dr Paweł Nowak** (Instytut Filologii Polskiej) uczestniczył w konferencji zorganizowanej przez Senat RP *Język polskiej polityki po 1989 roku*. Patronat nad konferencją sprawował marszałek Bogdan Borusewicz. W panelu dyskusyjnym wzięli udział znani językoznawcy i publicyści: prof. Dorota Simonides, prof. Jerzy Bralczyk, prof. Michał Głowiński, prof. Paweł Śpiewak oraz Joanna Szczepkowska. Punktem wyjścia do dyskusji był wydany we wrześniu *Słownik polszczyzny politycznej po 1989 r.* autorstwa dr. Rafała Zimnego i dr. Pawła Nowaka, zawierający około 400 haseł reprezentujących język polskiej polityki po 1989 r. Celem słownika było uchwycenie najważniejszych językowych i komunikacyjnych tendencji w zmieniającym się języku polskiej polityki.
 - W dniu 9 listopada **prof. dr hab. Feliks Czyżewski** (Instytut Filologii Słowiańskiej) brał udział w posiedzeniu Komisji Dialektologicznej Komitetu Językoznawstwa PAN w Warszawie, poświęconym leksykologii gwarowej.
 - W dniach 9–14 listopada **prof. dr hab. Anna Brzozowska-Krajka** z Zakładu Historii Literatury Polskiej Instytutu Filologii Polskiej przebywała w Bostonie, MA, gdzie podczas 41st National Convention of American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS) wygłosiła referat pt. *Pragmatic religion: angels' charming life in Polish non-canonical prayers and incantations* w panelu pt. *Magic folklore: incantations, rituals and sorcery*.
 - 5 listopada **prof. Andrzej Kokowski** z Instytutu Archeologii wygłosił wykład *Ochrona archeologicznego dziedzictwa kulturowego w Lubelskiem* na posiedzeniu Komisji Archeologicznej Oddziału Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu.
 - W dniu 6 listopada odbyły się w Krakowie *Drugie ogólnopolskie spotkania bułgarystyczne*, które zgromadziły zarówno wybitnych polskich bułgarystów, jak i najmłodszych badaczy z różnych dziedzin wiedzy bułgarystycznej. Tematyką spotkania była *Bułgarystyka w Polsce – dia-*

gnozy i prognozy badawcze. Na konferencji spotkali się przedstawiciele wszystkich ośrodków bułgarystycznych w naszym kraju: Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Naszą Uczelnię reprezentowali wykładowcy Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego **dr Albena Vacheva** i **dr Mariola Mostowska** z referatem *Kierunki badań naukowych bułgarystyki lubelskiej* przygotowanym przy współautorstwie **prof. dr. Petara Sotirova**.

- W dniach 9–10 listopada **mgr Katarzyna Pisarska i dr Andrzej Kowalczyk** z Zakładu Literatury Angielskiej IA UMCS zorganizowali sympozjum literaturoznawcze pt. *The Lives of Texts* (Życie Tekstów). W sympozjum wzięli czynny udział badacze literaturoznawstwa angielskiego i amerykańskiego z sześciu wyższych uczelni: Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Akademii Świętokrzyskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- W dniach 9–10 listopada odbyła się w Lublinie Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Między literaturą a medycyną*. Cz. VII *Fantastyka i medycyna*. Patronat nad konferencją sprawowali Prezes LTN prof. dr hab. Artur Korobowicz, Rektor UMCS prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski, Rektor UM w Lublinie prof. dr hab. n. med. Andrzej Książek. Organizatorami konferencji byli Komisja Filologiczna LTN, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski IFP UMCS, Dziekan I Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Stomatologii UM w Lublinie oraz Dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS. Kierownikiem konferencji była **prof. dr hab. Eugenia Łoch** (Instytut Filologii Polskiej). Podczas konferencji referaty wygłosili pracownicy Instytutu Filologii Polskiej: kierownik konferencji prof. dr hab. Eugenia Łoch *Wątki medyczne w wybranych baśniach z „Księgi tysiąca i jednej nocy”*, **dr hab. Janina Szczesiak** *„Szpital Kosmiczny” Jamesa Whitea. Problematyka medyczna*, **dr Anna Kalinowska** *Fantastyka w obrazowaniu choroby na podstawie baśni ludowych*, **dr Aleksandra Chomiuk** *„Co by było, gdyby...”*. *Fantastyka i historia*, a także **prof. dr hab. Roman Tokarczyk** (Wydział Prawa i Administracji UMCS) *Science-fiction a utopia w świetle literatury medycznej*, **dr hab. Tomasz Woźniak** (Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego) *Aparaturowe wspomaganie terapii osób jękaących się*.
- 12 listopada **dr Monika Gabryś** z Instytutu Filologii Polskiej wzięła udział w organizowanej przez Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie oraz Stowarzyszenie im. Stefana Żeromskiego konferencji *Stefan Żeromski wobec Niepodległości*. Podczas konferencji wygłosiła referat na temat: *„Tygodnik Ilustrowany” po śmierci Stefana Żeromskiego*.
- 14 listopada **prof. dr hab. Jerzy Kutnik i mgr Edyta Frelik** z Zakładu Studiów Amerykanistycznych wygłosili referat pt. *Artistic Responses to World War Two and the Cold War in the Work of John Cage and Jasper Johns* na konferencji *The Artist Under the Microscope* w Ustinov College, University of Durham, Anglia.

- W dniu 15 listopada **prof. dr hab. Anna Brzozowska-Krajka** – honorowy członek Koła nr 20 Literacko-dramatycznego Związku Podhalan Północnej Ameryki – uczestniczyła jako gość honorowy w odbywających się w Chicago obchodach jubileuszu 80-lecia Związku Podhalan Północnej Ameryki. Podczas tych uroczystości wygłosiła referat pt. *Autentyzm i tożsamość: fenomen góralszczyzny w Ameryce*.
- W dniach 17–18 listopada Muzeum Podkarpackie w Krośnie zorganizowało międzynarodową konferencję naukową, w której udział wzięli także naukowcy z Instytutu Archeologii: **dr Elżbieta Kłosińska** z referatem *Przyczynki do rozpoznania środkowoeuropejskich powiązań Ukrainy w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza* oraz **mgr Marcin Szeliga** z referatem *Dystrybucja krzemiennych surowców strefy świętokrzyskiej na tereny zakarpacie w najstarszym horyzoncie rolniczym. Skala i terytorialno-kulturowe aspekty zjawiska*.
- W dniach 19–20 listopada odbyła się w Krakowie konferencja naukowa pt. *Teoria a praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce*. Wystąpili na niej pracownicy Instytutu Historii UMCS, **prof. dr hab. Henryk Gmiterek**: *Księgi grodzkie jako przedmiot prac edytorskich* i **dr Leszek Wierzbicki**: *Edycje relacji pamiętnikarskich do czasów panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego*.
- **Dr Artur Czuchryta** z Instytutu Historii uczestniczył w międzynarodowej konferencji *Małe regiony w wielkiej polityce Polski, Czech, Słowacji i Ukrainy w XIX i XX w.* zorganizowanej przez Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, w dniach 19–20 listopada. Wygłosił na niej referat *Polityka rolno państwa polskiego w województwie wołyńskim w latach 1921–1939*.
- **Dr Piotr Dymmel** z Instytutu Historii wygłosił referat pt. *Polskie instrukcje do wydawania źródeł nowożytnych: stan obecny, potrzeby, kierunki zmian* na konferencji *Teoria a praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce*, zorganizowanej w dniach 19–20 listopada w Krakowie przez Instytut Historii UJ.
- W dniach 20–22 listopada 2009 r. w Pradze (Czechy) odbyła się konferencja *Moc a jej symbolika ve středověku* zorganizowane przez Centrum Medievalistických Studií. Wygłosili na niej referaty m.in. pracownicy Instytutu Historii **dr hab. Andrzej Pleszczyński**: *Znaczenie insygnialno-symboliczne miecza władcy w XI wieku. Zarys problemu* oraz **dr Joanna Sobiesiak**: *Królewskie gesta Władysława II w przekazie Vincentiusa o wyprawie włoskiej 1158 roku*.
- 24 listopada **prof. Petar Sotirov** wziął udział w *Europejskim dniu języków* zorganizowanym przez Europejskie Forum Studentów AEGEE w Lublinie w dniach 23–25 listopada. Prof. P. Sotirov wygłosił wykład *Język bułgarski – klasyczny i egzotyczny*.
- W dniach 24–26 listopada **mgr Przemek Kaliszuk** z Instytutu Filologii Polskiej wziął udział w międzynarodowej studencko-doktoranckiej konferencji naukowej *CULTURE AND ANARCHY. KULTURA I ANARCHIA* zorganizowanej przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2009 r. Podczas konferencji wygłosił referat pt. *Literatura popularna i kaleka awangarda. O „Dokonałej próżni” Stanisława Lema*.

- W dniach 27–29 listopada w Warszawie **dr Jarosław Krajka** z Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki wziął udział w Konferencji Zespołu Autorskiego Gimnazjalnego Programu Kształtowania Kompetencji Kluczowych, której celem było „wypracowanie koncepcji pracy nad sposobami rozwijania kompetencji kluczowych u uczniów gimnazjum”.
- W dniach 30 listopada–4 grudnia **prof. Andrzej Kokowski i dr hab. Eduard Droberjar** z Instytutu Archeologii uczestniczyli w Lendorf w Austrii w 22. Internationales Symposium Grundprobleme der frugeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum, które miało temat *Akkulturationsphänomene beiderseits der Alpen in Antike und Frühmittelalter*. Prof. A. Kokowski wygłosił referat *Das Fremde bei den Goten*, a dr hab. E. Droberjar *Akkulturationsprozesse in der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen*.
- W dniach 1–3 grudnia **dr Aleksander Wójtowicz** (Zakład Literatury Współczesnej IFP) wziął udział w organizowanej przez Uniwersytet Śląski konferencji naukowej *Literatura i literaturoznawstwo po Darwinie. W 200-lecie urodzin Karola Darwina*, gdzie wygłosił referat „Świadoma myśl ludzka” i „ślepy żywioł płodności”. *Publicystyka Tadeusza Boya-Żeleńskiego w kontekście nowoczesnej eugeniki*.

Inne

- 4 listopada członkowie Koła Naukowego Studentów Bułgarystów oraz wykładowcy Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego złożyli kwiaty i zapalili znicze na grobie **dr Tsanko Tsaneva**, który opuścił nas na zawsze przeszło dwa lata temu.
- 24 listopada pracownicy Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego **dr Agata Mokrzycka i mgr Anelia Radomirova** oraz 4 członków Koła Naukowego Studentów Bułgarystów uczestniczyły w spotkaniu z czołowym współczesnym pisarzem bułgarskim **Alekiem Popovem**. Wieczór autorski został zorganizowany przez Bułgarski Instytut Kultury w Warszawie oraz Wydawnictwo MUZA z okazji wydania już drugiej książki autora w Polsce – powieści *Psy spadają* (pierwszą była powieść *Misja Londyn* w 2008 r.). Wieczór prowadziła **Mihaela Todorova** – dyrektor Bułgarskiego Instytutu Kultury oraz dr Agata Mokrzycka, która jednocześnie wystąpiła w roli tłumacza.
- 4 listopada w sali posiedzeń Urzędu Miasta Lubartowa odbyło się, zainicjowane przez wicekuratora Kuratorium Oświaty w Lublinie p. **Henryka Bogdana Wagnera** i burmistrza **mgr. Jerzego Zwolińskiego**, spotkanie dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS z władzami samorządowymi i oświatowymi, a także dyrektcją gimnazjów i liceów Lubartowa. Uczestniczyli w nim: Dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS **prof. Feliks Czyżewski**, Wicedyrektor IFS UMCS **prof. Michał Sajewicz**, Kierownik Zakładu Glottodydaktyki IFS UMCS **dr Halina Rycyk**, Przewodnicząca Zespołu ds. Promocji IFS UMCS **dr hab. Joanna Tarkowska**, Redaktor Naczelny dwumiesięcznika „Lublin. Kultura i Społeczeństwo” – **Zbigniew Włodzimierz Fronczek**, Naczelnik Wydziału Oświaty Kultury i Sportu w Lubartowie **mgr Stanisław Jednous**, Dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego **mgr Radosław Borzęcki**, Dyrektor

- Gimnazjum nr 1 **mgr Jerzy Zbiciak**, Dyrektor Gimnazjum nr 2 **mgr Sławomir Zdunek**. Spotkanie było poświęcone kwestii wprowadzenia klas dwujęzycznych z językiem rosyjskim bądź na poziomie rozszerzonym w miejskich gimnazjach i liceach oraz współpracy burmistrza Lubartowa z Instytutem Filologii Słowiańskiej UMCS w zakresie promocji języków słowiańskich w regionie.
- W ostatnim miesiącu ukazał się tom 28 rocznika „Res Historica”, w całości poświęcony problemom nauczania archiwistyki. Został on wydany z okazji trzydziestolecia specjalności archiwistycznej w UMCS. Wśród autorów zamieszczonych w nim prac znaleźli się pracownicy Zakładu Archiwistyki (**Tomasz Czarnota**, **Edward Kołodziej**, **Marek Konstankiewicz**, **Janusz Łosowski**, **Krzysztof Skupieński**) oraz pracownicy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Wrocławskiego. Tom zawiera bibliografię publikacji pracowników Zakładu Archiwistyki UMCS za lata 1999–2008, tudzież wykaz absolwentów studiów historycznych specjalności archiwistycznej oraz studiów podyplomowych w zakresie archiwistyki na UMCS.
 - Dr Jarosław Krajka** z Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki został zaproszony do uczestnictwa w programie *e-Akademia Przyszłości* w charakterze autora modułu przedmiotowego języka angielskiego. *e-Akademia Przyszłości* to ponadregionalny program rozwijania kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych i przedsiębiorczości. Jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Działania 3.3. – Poprawa jakości kształcenia z Poddziałania 3.3.4. – Modernizacja treści i metod kształcenia. Skierowany jest do uczniów i nauczycieli szkół gimnazjalnych na terenie całej Polski, weźmie w nim udział 200 gimnazjów, 1500 nauczycieli oraz 15000 uczniów klas 1. rozpoczynających naukę w roku szkolnym 2010/2011. Projekt będzie realizowany w szkołach przez 3 lata – od 1 września 2010 roku do końca roku szkolnego 2012/2013.
 - Dr Paweł Nowak** (Instytut Filologii Polskiej) wspólnie z **dr. Rafałem Zimnym** są współautorami ekspertyzy dotyczącej stanu języka polskiego opracowywanej przez Radę Języka Polskiego. Zajęli się oni opisem polszczyzny w języku biznesu. Wnioski płynące z tego i innych szczegółowych opracowań przygotowywanych przez językoznawców z całej Polski zostaną przedstawione posłom i senatorom w lutym 2010 r. przez **prof. dr. hab. Andrzeja Markowskiego** (przewodniczącego RJP).
 - W dniu 9 listopada dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej **prof. dr hab. Feliks Czyżewski**, pracownicy ZFU **dr Marek Olejnik** i **dr Agnieszka Dudek-Szumigaj**, przewodniczący Koła Naukowego Słowistów przy Kolegium w Białej Podlaskiej oraz wójt gminy Wisznice uczestniczyli w spotkaniu z p. **Władimirem Ananiczem** – konsulem Białorusi w RP. Celem spotkania była

promocja sławistyki oraz pozyskanie wsparcia konsulat (m.in. przy przyznawaniu wiz) dla pracowników Instytutu, którzy będą uczestniczyli w realizacji transgranicznych projektów badawczych. Podczas spotkania ustalono, że 18 XII w Wisznicach odbędzie się spotkanie robocze konsula z pracownikami IFS, przedstawicielami samorządów i innych instytucji zainteresowanych współpracą transgraniczną z Białorusią.

- W dniach 15–21 listopada **prof. dr hab. Andrzej Kokowski** z Instytutu Archeologii przebywał w Berlinie, realizując końcowe prace przy międzynarodowej wystawie – której koncepcja, scenariusz i opieka naukowa zrodziła się w IA – *Das silberne Pferd – Na srebrnym koniu*, podsumowującej studia nad polskimi i niemieckimi zainteresowaniami archeologią południowej Rosji do wybuchu rewolucji październikowej.
- 19 listopada odbyły się w Instytucie Filologii Polskiej pierwsze z zaplanowanych jako cykl warsztatów Pisania Krytycznego. Organizatorem spotkania było Studenckie Koło Naukowe Polonistów UMCS. Podczas kolejnych, comiesięcznych spotkań uczestnicy będą pod okiem **dr. Arkadiusza Bağlajewskiego** analizowali teksty, zapoznają się ze sztuką pisania recenzji a także zastosowaniem technik retorycznych w pisaniu. Organizatorzy przewidują możliwość opublikowania najlepszych tekstów w „Kresach”, „Akcencie”, „Tekstach (Nie)Kulturalnych”
- mgr Hubert Kowalewski** (Instytut Anglistyki) opublikował artykuł o teorii amalgamatów konceptualnych w *Semiotics Encyclopedia Online*. (<http://www.semioticscon.com/seo/index.html>)



WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Doktoraty

- 19 listopada 2009 r. odbyła publiczna obrona rozprawy doktorskiej słuchaczki studiów doktoranckich **mgr Marii Zuby**. **Temat:** *Uwarunkowania rentowności i bezpieczeństwa finansowego spółdzielni mleczarskich w Polsce*. **Promotor:** dr hab. Jan Zalewa prof. nadzw. (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Michał Sznajder (Wydział Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu), dr hab. Henryk Ronek, prof. nadzw. (UMCS). Obrona zakończyła się nadaniem doktorantce stopnia doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii.



WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

Nominacje

- 17 czerwca 2009 roku nadano tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych **dr hab. Januszowi Marianowi Kirenko**, dyrektorowi Instytutu Pedagogiki. Uroczystość wręczenia nominacji profesorskiej odbyła się 17 listopada 2009 roku w Pałacu Prezydenckim. W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej akt nominacyjny wręczył minister Maciej Łopiński, Szef Gabinetu Prezydenta RP.



Doktoraty

- 6 listopada 2009 r. odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:
 - mgr Agaty Anny Waszek**. **Temat:** *Edukacja informacyjna w polskim szkolnictwie podstawowym i gimnazjalnym w latach 1990–2007*. **Promotor:** dr hab. Jerzy Doroszewski, prof. nadzw. **Recenzenci:** dr hab. Waldemar Furmanek, prof. nadzw., dr hab. Adam Winiarz, prof. nadzw.
 - mgr Weroniki Barbary Kołtun**. **Temat:** *Szkolnictwo powszechne w powiecie zamojskim w latach 1918–1939*. **Promotor:** dr hab. Jerzy Doroszewski, prof. nadzw. **Recenzenci:** prof. dr hab. Karol Poznański, dr hab. Adam Winiarz, prof. nadzw.



WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Doktoraty

- 14 października 2009 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr Edyty Barańskiej**. **Temat:** *Człowiek i świat człowieka. Polityka i jej kryzys w interpretacji Hannah Arendt*. **Promotor:** prof. dr hab. Zdzisław J. Czarnecki (WSPA). **Recenzenci:** prof. dr hab. Adam Chmielewski (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Jolanta Zdybel (UMCS).
- 21 października 2009 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr Andrija Bondarenko**. **Temat:** *Świadomościowe aspekty globalizacji a wolność społeczna*. **Promotor:** dr hab. Leszek Gawor (Uniwersytet Rzeszowski). **Recenzenci:** prof. dr hab. Włodzimierz Kaczocha (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), prof. dr hab. Stanisław Jedynak (UMCS).
- 22 października 2009 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej **mgr Izabeli Kazimierczak-Kałużnej**. **Temat:** *Subiektywny a obiektywny obraz lubuskiej biedy. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej wobec własnej sytuacji życiowej*. **Promotor:** dr hab. Irena Machaj prof. nadzw. (US). **Recenzenci:** dr hab. Anna Michalska prof. nadzw. (UAM), prof. dr hab. Zofia Kawczyńska-Butrym (UMCS).

- 28 października 2009 r. odbyły się publiczne obrony rozpraw doktorskich:
 - mgr Barbary Trybulec**. **Temat:** *Problem normatywności w epistemologii znaturalizowanej*. **Promotor:** prof. dr hab. Jacek Paśniczek (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Elżbieta Kałuszyńska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), dr hab. Marek Hetmański prof. nadzw. (UMCS).
 - mgr Dominiki Polkowskiej**. **Temat:** *Kobiety w polskim Sejmie w latach 2005–2007*. **Promotor:** prof. dr hab. Henryk Domański (Instytut Filozofii i Socjologii PAN). **Recenzenci:** prof. dr hab. Marian Filipiak (UMCS), dr hab. Ewa Malinowska prof. nadzw. (UŁ).
 - mgr Edyty Naji-Pasek**. **Temat:** *Lokalny system wsparcia dla ofiar przemocy domowej w perspektywie policyjnej procedury „Niebieskiej Karty”*. **Promotor:** dr hab. Mirona Ogryzko-Wiewiórowska prof. nadzw. (UMCS). **Recenzenci:** prof. dr hab. Krystyna Marzec-Holka (UKW), prof. dr hab. Wojciech Świątkiewicz (UŚL).

Konferencje

- Dr Leszek Kopciuch** uczestniczył w VI Konferencji Tłumaczy i Badaczy Filozofii Niemieckiej, zorganizowanej w Ustce w dniach 14–15 września przez Instytut Filozofii UMK oraz Instytut Filozofii i Socjologii PAN.



WYDZIAŁ POLITOLOGII

Wyjazdy

- Dr Jakub Olchowski** w dniach 15–20 listopada przebywał w ramach Programu LLP Erasmus na Uniwersytecie im. Mikołasa Romerisa w Wilnie. Wygłosił tam wykład w języku angielskim pt. *Wschodnia polityka Polski w latach 1989–2009*.



WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

Wystawy

- Niezwykłe barwne i ekspresyjne obrazy **Walentego Wróblewskiego**, profesora w Instytucie Sztuk Pięknych WA UMCS można było oglądać na wystawie w Galerii studio w Domu Kultury LSM w Lublinie. Prezentacji towarzyszył kolorowy katalog, w którym m. in. można było przeczytać, że artysta pracę nad każdym nowym obrazem *traktuje jak wyzwanie, pewnego rodzaju walkę z samym sobą, z własnymi słabościami*. Kolejny obraz – *to nowy problem do zrealizowania. Aby uzyskać oczekiwany efekt potrzebna jest konsekwencja działania, upór, czas na rozważania, ale także chwila podświadomego impulsu, która dopełni dzieła, bo często tak bywa, że jeden przypadkowy dotyk pędzla może sprawić, że praca nabierze pożądanego sensu*.

Wyjaśnienie – W tekście J. Żywickiego pt. *Kuśmirowski w Wenecji i w Londynie* („Wiadomości Uniwersyteckie” 2009, nr 8, s.49) zamiast zdania *Wystawili tu swoje dzieła artyści tej miary co: Wodiczko winno pojawić się zdanie: O tym jak bardzo słynnych artystów dzieła znalazły się na niej wystarczy przytoczyć kilka nazwisk: Roman Opalka, Bruno Schulz, Witkacy, Kazimierz Malewicz, Henryk Stażewski, Krzysztof Wodiczko*.

Akademickie Koło Miłośników Teatru

Co to jest teatr, każdy chyba wie, że jest to budynek, w którym wystawia się utwory sceniczne. Jest scena, widownia, zespół aktorów, reżyserów itd. I tak pewnego dnia w takim budynku znalazł się Artur Markowski, sprawca całego naszego Koła, doktor nauk fizycznych, Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS, bo jakby ktoś nie wiedział – najwięcej pasjonatów sztuki znajduje właśnie wśród umysłów ścisłych. Później dołączyła Ania Petynia, studentka Wydziału Humanistycznego oraz Izabela Ejtel, początkowo pracownik Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, obecnie pracownik Wydziału Filozofii i Socjologii. Centrum dowodzenia znajdowało się w dalszym ciągu na Wydziale MFI.

Dalej już nie pamiętamy jak to się toczyło, ale zorientowaliśmy się, że spora grupka osób z różnych Wydziałów UMCS zbiera się w teatrze i z zaciekawieniem ogląda przedstawienia. Wpadliśmy w końcu na pomysł, żeby się nazwać, powstało więc Akademickie Koło Miłośników Teatru im. Juliusza Osterwy. Następnie stworzyliśmy logo, tak żebyśmy wyglądali coraz bardziej poważnie i profesjonalnie. Zaczęliśmy skupiać coraz więcej młodzieży i pracowników naukowych i ciągle poszerzamy swój krąg, sięgamy już na inne lubelskie uczel-

nie. Nie powiemy, że nie jest to czasochłonne i pracochłonne, ale warto. Czerpiemy z tego ogromną przyjemność, zwłaszcza jak widzimy rzesze miłośników teatru, ludzi młodych. Nasze Koło liczy już ponad 250 osób.

Dlaczego teatr? Sami nie wiemy, tak wyszło, w pewnym momencie spostrzegliśmy, że teatr cieszy się coraz większym zainteresowaniem, że są osoby, które wolą spędzać wolny czas na spektaklach, że tu się relaksują, że coś stąd wynoszą. Mamy satysfakcję, kiedy przechadzamy się korytarzami uczelni i słyszymy jak pracownicy i studenci dyskutują o ostatniej sztuce, wymieniają poglądy, rozmawiają o aktorach, cytują niektóre role i rozumieliśmy, że to nas łączy, integruje i postanowiliśmy rozszerzać naszą teatralną przygodę. Zauważyliśmy też, że to uzależnia, ale to pozytywne uzależnienie, więc tym bardziej zachęcamy. Jedni wolą spędzać czas w kawiarni, przed telewizorem, w kinie, na pływalni, my wolimy w teatrze.

Jest to również antidotum na złe dni, odskocznia od codzienności, a co najważniejsze znakomita forma popularyzacji kultury i sztuki. Obcowanie ze sztuką sprawia nam przyjemność, dostarcza niezapomnianych przeżyć. Zresztą gdzie jak nie w Lublinie ma działać AKMT, skoro jesteśmy miastem akademickim i kandydatem do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury. Dlatego po-

stanowiliśmy stworzyć coś, co będzie łączyło środowisko akademickie. Postanowiliśmy swoją działalnością wspierać teatr, aktorów i sztukę. Doceniamy ciężką pracę aktorów i jesteśmy im wdzięczni za dostarczenie nam tylu wrażeń i emocji, że mamy możliwość wynieść z tego coś dla siebie, zatrzymać się na chwilę i pomyśleć.

Coraz chętniej chodzimy na premiery studenckie. To był trafiony pomysł. Niektóre sztuki są tak ujmujące, tak wciągające, że nie chcemy, żeby się kończyły. W ubiegłym roku takie niesamowite wrażenie zrobiły na nas sztuki *Widnokrąg*, *Rock'n'roll*, które pozostawiają niedosyt i trwały ślad w pamięci. Premiera studencka ma to do siebie, że po sztuce zostajemy na widowni, po chwili schodzą do nas aktorzy i mamy możliwość przedłużenia sobie takich wspólnych spektakli poprzez bliższy kontakt z nimi, poprzez wyrażenie swoich odczuć, wrażeń, możemy się z nimi tym podzielić. Aktorzy opowiadają nam o swoich przeżyciach, obawach, o swoim warsztacie artystycznym. Po takim spotkaniu wychodzimy bardziej usatysfakcjonowani i chętniej wybieramy się na kolejne spektakle. Mamy takich miłośników, którzy chodzą po kilka razy na te same spektakle, tylko pozazdrościć, i nie jest to choroba. Podczas premiery studenckiej jest inna atmosfera na widowni, inny odbiór sztuki po prostu jest wspa-

niała publiczność i wszyscy się dobrze bawimy. Zresztą o tym damy się wypowiedzieć aktorom (pytanie, jak odbierają naszą akademicką publiczność?). Społeczność akademicka ciągle czeka na więcej. Na początku tego roku akademickiego mamy możliwość ponownie przeżyć wspaniałą grę aktorów w sztuce *Widnokrąg* a zaraz później *Bóg*.

Działalność naszego Koła wspiera Pan Krzysztof Babicki Dyrektor Artystyczny Teatru im. Juliusza Osterwy. Podczas konferencji prasowej Dyrektor przedstawił dziennikarzom Akademickie Koło Miłośników Teatru lubelskiej sceny dramatycznej, które – jak podkreślił – jest ewenementem w skali kraju. Dodał, że Koło skupia pracowników i studentów lubelskich uczelni. Członkowie chodzą na premiery studenckie, uczestniczą w spotkaniach z aktorami. Jest to dla nas wielka radość – powiedział Dyrektor – ponieważ mamy szansę kontaktu z młodymi widzami, możemy się dowiedzieć jak odbierają naszą pracę, sztukę.

Następnie Pan Dyrektor przedstawiał nam repertuar na najbliższy okres. Najbliższą prapremierą będzie *Noc Wielkiego Sezonu* wg opowiadań Schulza, w reżyserii Krzysztofa Babickiego. W rolach głównych zobaczymy Krzysztofa Olchawę w roli Józefa, Hankę Brulińską, jako Adelę oraz Andrzeja Golejewskiego wcielającego się w postać Ojca. Prapremiera studencka odbyła się 19 listopada. Tym spektaklem zadebiutowała w Lublinie nowa, młoda aktorka, Agata Moszumańska. Kolejnym spektaklem premierowym będzie demaskatorska komedia Moliere, *Świętoszek*. Jako Tartuffe wystąpi Szymon Sędrowski. Realizację ujrzymy z końcem stycznia. Na szczęście czasy, kiedy o teatrze nie było słychać minęły, a już na pewno w Lublinie, bo u nas brać akademicka dała się porwać ku teatralnej przygodzie i mamy nadzieję, że ta przygoda będzie się rozwijać. Czego byśmy sobie życzyli.

ANNA PETYNIA
IZABELA EJTEL

Prostota teatru wciąż mnie zachwyca...

Z Szymonem Sędrowskim, aktorem Teatru im. J. Osterwy w Lublinie o teatrze, filmie i autorytetach rozmawiają Anna Petynia i Izabela Ejtel z Akademickiego Koła Miłośników Teatru

• **Repertuar Naszego Teatru jest bardzo bogaty, każdy widz może w nim znaleźć coś dla siebie, w jakich rolach czujesz się najlepiej?**

Bardzo różnie, ale najbardziej lubię grać komedie, postacie typowo komediowe. Ulubioną rolą była taka, której już niestety nie gram, ale wspominam ją bardzo miło, był to duet z Tomkiem Bielawcem, dokładniej Bobczyński w *Re-wizorze*, z jednej strony ta postać była typowo komediowa, ale z taką nutką autoironii. Bardzo lubię takie postacie.

• **Co cenisz w teatrze niekoniecznie jako aktor, lecz jako widz?**

Bardzo rzadko mi się zdarza oglądać sztuki. Cenię jak mnie teatr zaskakuje, np. prostotą, ponieważ nie stawiam się na jakieś fajerwerki, wolę, gdy szokuje mnie piękno, a nie ogrom inscenizacyjny, gdy spektakl działa na moją wyobraźnię. Ma on proste elementy, ale tworzą one dla mnie zupełnie inny świat. Jak w dziecięcej zabawie z szyszką i klockiem, z których można zrobić pałac i berło.

• **Jak łączysz pracę w filmie, telewizji z teatrem, jest to możliwe?**

Jest to dość trudne, ponieważ gram obecnie w teatrze w dziewięciu tytułach, a niedługo wchodzi nowe sztuki. W związku z tym nie ma czasu, by jeździć do Warszawy na castingi, a jeśli otrzyma się propozycję zagrania w filmie, trzeba się zgrać z terminami pracy tu w Lublinie. Udało się to przy nagraniu do *Brzyduli*. Jednak te dni są mocno wycięte z życia, większość czasu spędza się w podróży. Komfortowo jest przy produkcjach filmowych realizowanych po sezonie teatralnym czyli w wakacje.

• **Jak odbierasz publiczność akademicką?**

Widok młodych widzów w teatrze sprawia mi radość, gdyż jak zaczynałem grać nie było tak różowo z tą publicznością. Na szczęście z roku na rok to się zmienia i jest w repertuarze więcej



Szymon Sędrowski – absolwent Łódzkiej PWSFTViT, aktor lubelskiego Teatru im. Osterwy znany z m. in. z roli Jana w *Rock'n'Rollu*, czy księcia Myszkina w *Idiocie*. W styczniowej premierze wcielił się w postać Tartuffe'a w molierowskim *Świętoszku*.

sztuk trafiających do takiego widza. A działalność Akademickiego Koła Miłośników Teatru jest już zupełnie ciekawą sprawą, gdy przychodzi do Teatru grupa zorganizowana licząca ponad 100 osób na sztukę to jest to duże wow.

• **Czy jest to publiczność trudniejsza?**

Nie. Rozmawia się z nią troszeczkę innym językiem, który jest dla mnie bliższy. Jestem bardzo ciekawy, jak będzie wyglądała premiera studencka sztuki *Bóg*, a dokładniej dyskusji po niej.

• **Jaki jest Twój autorytet zawodowy?**

Chyba jest to niezmiennie nieżyjący już profesor Michał Pawlicki oraz jego żona Zofia Petry. Miałem szczęście spotkać ich w swojej szkole i bardzo wiele im zawdzięczam. Są dla mnie autorytetem nie tylko zawodowym, gdyż byli to po prostu wspaniali ludzie. Żałuję tylko tego, że nie mogłem się z nimi spotkać na scenie. Szczególnie z profesorem, który do końca życia był aktywny zawodowo. Największym komplementem dla mnie były jego słowa, że chciałby z nami (studentami – przyp.) spotkać się na scenie.



Czeczeńskie dzieciństwo

Pod hasłem „Czeczeńskie dzieciństwo” w listopadzie tego roku Stowarzyszenie „Dla Ziemi” i Homo Faber zorganizowały w Lublinie i w Łukowie kilka wydarzeń w różny sposób dotyczących tego tematu. 12 listopada zaprosiliśmy na Wydział Politologii wszystkich zainteresowanych na spotkanie z dziennikarką, wieloletnią korespondentką polskich mediów w Rosji Krystyną Kurczab-Redlich.



Spotkanie zaczęło się od półgodzinnego filmu *Czeczenia. Zabójstwo za zgodą świata* z 2003 roku. Data powstania filmu była kilkakrotnie podczas spotkania podkreślona – od tamtego momentu minęło sześć lat, sytuacja na Północnym Kaukazie nieco się zmieniła. Nie żyje już ani **Asłan Machedow** ani **Szamil Basajew**. W lecie tego roku została zamordowana też **Natalia Estemirowa** – autorka części

materiałów pojawiających się w filmie. W kwietniu 2009 roku Federacja Rosyjska ogłosiła zwycięstwo wojsk federalnych w walce z terroryzmem i konflikt został oficjalnie zakończony. Marionetkowy rząd **Ramzana Kadyrowa** próbuje zdobyć poparcie ludności, odbudowując centrum stolicy. Jednak to, że od jakiegoś czasu mieszkańcy republiki nie są narażeni na bombardowania, nie oznacza, że w Czeczenii zaprzestano łamania na masową skalę praw człowieka. Krystyna Kurczab-Redlich mówiła także o możliwej roli służb FSB w atakach terrorystycznych 1999 roku w Moskwie i, później, w teatrze na Dubrowce, oraz o blokadzie informacyjnej – sama od kilku lat ma zakaz wjazdu na terytorium FR, a dziennikarze, poza oficjalnymi wycieczkami, nie są wpuszczani do Czeczenii.

Dziennikarka przywołała też, kilkakrotnie pojawiającą się już w różnych opracowaniach, analogię pomiędzy losami społeczeństwa polskiego i czeczeńskiego. 3 lata po upadku powstania listopadowego wybucha w Czeczenii antyrosyjskie powstanie pod wodzą imama Szamila. W 1860 pod wodzą Bajsungura wybucha kolejne powstanie w Czeczenii, w Polsce – 3 lata później. Jak wiele innych narodów także Polacy i Czeczeni doświadczyli deportacji w latach czterdziestych do Azji Środkowej. Zapoczątkowane przez Polaków zmiany

w 1989 miały oddźwięk także na Kaukazie. Czeczeni, jak wiele ludów pozostających w orbicie wpływów ZSRR, próbowali na początku lat 90. odzyskać niepodległość lub uzyskać jak najszerszą autonomię w ramach Federacji Rosyjskiej. Kurczab-Redlich próbowała też odpowiedzieć na pytanie o to, dlaczego akurat Czeczeni od ponad dwustu lat nie chcą podporządkować się silniejszemu sąsiadowi – w odróżnieniu od Osetyńców czy Inguszy. *No, a dlaczego Polacy, a nie Czesi?* – pytała retorycznie. – *Jedyną odpowiedzią może być to, że ten model tak ma.*

Aula Wydziału Politologii była prawie w całości wypełniona. Po spotkaniu autorka podpisywała swoje książki. Tydzień później, 19 listopada, w tej samej sali gościliśmy **Isę Adgera-Adajewa** – czeczeńskiego kulturoznawcę, ostatniego dyrektora Muzeum w Groznym, od 9 lat uchodząc w Polsce. Spotkanie zaczęło się od referatu *O realizacji czeczeńskich norm wychowawczych w warunkach ośrodka dla uchodźców* etnologa **dr Justyny Laszkowskiej-Otwinowskiej**. Autorka postawiła śmiało tezę, że mimo wszystkich swoich wad ośrodki dla cudzoziemców czekających na decyzję co do swojego statusu mają wiele cech ułatwiających reprodukcję tradycyjnej kultury przez ich mieszkańców. Przykładem może być układ wewnątrz większości budynków, w których są ośrodki

– długi korytarz i pokoje mieszkalne po jego obu stronach. Przypomina to nieco układ wsi czeczeńskich, które w większości są ulicówkami. W obu przypadkach ułatwia to wspólną, „kolektywną” opiekę całej społeczności nad bawiącymi się na korytarzu/ulicy dziećmi. Z тезami referatu zdecydowanie nie zgodził się **Adajew**. Jako były mieszkaniec takiego ośrodka stwierdził, że takie ośrodki nie powinny istnieć – absolutnie nie ułatwiają integracji ze społeczeństwem, potęgują apatię, bierność i uzależnienie ich mieszkańców od instytucji. Instytucja taka zaspokaja ich podstawowe potrzeby nie troszcząc się, że do samodzielnego życia „po ośrodku” cudzoziemcy są zupełnie nieprzygotowani. **Adajew** zwrócił też uwagę, że dość ostrożnie należy podchodzić do wypowiedzi samych Czeczenów podczas badań etnograficznych w ośrodkach – często uchodzący kłam, obawiając się, że ich wypowiedzi zostaną przekazane FSB. Jedną z kontrowersyjnych kwestii, co do której **Adajew** i **Otwinowska** nie zgadzali się, był dopuszczalny wiek Czeczenek, wychodzących za mąż.

Publiczność mogła zobaczyć też krótki klip przygotowany przez dzieci **Adajewa** prezentujący symbol Czeczenii – kamienne wieże. Jak wyjaśnił gość, najstarsze zostały zbudowane dwa tysiące lat temu – w specjalny sposób zapobiegający zawaleniu się przy trzęsieniach ziemi. Niestety budowle nie oparły się bombardowaniom z lat 2003–2007. Dziś z większości wież zostały tylko fundamenty. Gość zwrócił też uwagę na to, że żadne organizacje międzynarodowe, łącznie z UNESCO, nie zaprotestowały podczas burzenia Muzeum Narodowego i niszczenia wszelkich materialnych pamiątek kultury czeczeńskiej, a także przeciw burzeniu kamiennych wież. Podsumowując tę kwestię **dr Agnieszka Demczuk** zauważyła, że w sytuacji zniszczenia materialnych śladów kultury, jedynymi nośnikami kultury stali się ludzie, Czeczeni.

Podczas obu wydarzeń na korytarzu przed aulą można było zobaczyć wystawę zdjęć **Olgi Mielnikiewicz** i **Iwony Kaliszewskiej** *Czeczenia 2007–2009*, dokumentujących zarówno ruiny Groznego i wież w górach, jak i codzienne życie i obyczajowość Czeczenów.

Projekt *OBCY? Zbliżenia – czeczeńskie dzieciństwo* jest współfinansowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji w ramach programu pomocy zagranicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2009 roku. Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie

Ekologiczne „Dla Ziemi” przy współpracy ze Stowarzyszeniem Homo Faber i Studenckim Kołem Dziennikarskim UMCS. Spotkania odbyły się pod patronatem Centrum Praw Człowieka.

OLA GULIŃSKA



Ludwik Dorn na Wydziale Politologii (bez Saby)

Wydanie książki *Rozrachunki i wyzwania* było pretekstem do odwiedzenia Lublina przez **Ludwika Dorna**. Odejście Dorna z PiS było jednym z głośniejszych wydarzeń ostatnich lat na polskiej scenie politycznej. W swojej książce autor przedstawia kulisy rządów braci Kaczyńskich. Zdradza też m. in., na czym polegał jego konflikt ze **Zbigniewem Ziobrą**, dlaczego przegrał z **Januszem Kaczmarskiem** wojnę o MSWiA.

Ludwik Dorn zauważył, że społeczeństwo jest coraz bardziej sieciowe. Władza wymyka się politykom z rąk. – Powstaje pustka, którą wypełnia spektakl – mówił. Infotainment, czyli łączenie informacji z rozrywką, zawładnął politykami, których interesują tylko słupki oglądalności, a nie poważna praca dla ludzi. Gość Studenckiego Koła Dziennikarskiego sam nie jest w tej kwestii „święty”. – Razem z Sabą wkroczyłem w dziedzinę infotainment – przyznał. To za-



chowanie Ludwik Dorn tłumaczył zabawą polityką. Zabawą, dzięki której człowiek może przetrwać w tym zawodzie.

Spotkanie z politykiem poprowadziła **profesor Iwona Hofman**.

WOJCIECH PIESTA

Międzynarodowy Dzień Systemów Informacji Geograficznej „GIS DAY” w Instytucie Nauk o Ziemi UMCS

Od roku 1987 na całym świecie dzień 18 listopada poświęcony jest obchodom Międzynarodowego Dnia Systemów Informacji Geograficznej tzw. GIS DAY (GIS – *Geographical Information Systems*). GIS to system składający się z ludzi, sprzętu, oprogramowania i procedur zaprojektowany do zbierania, zarządzania, analizowania, modelowania i wizualizacji danych przestrzennych. GIS DAY to impreza skierowana do użytkowników i entuzjastów systemów GIS. Inicjatorami i patronami całego przedsięwzięcia są firmy: ESRI, National Geographic Society i Association of American Geographers. Spotkanie to jest doskonałą okazją do poszerzenia wiadomości na temat zastosowań aplikacji i technologii GIS.



Dr Rafał Pudelko (IUNG PUŁAWY-PIB) w trakcie prezentacji na temat Konsekwencje zmian klimatycznych obserwowane w przyrodzie – przykłady analiz przestrzennych w Polsce i w Antarktyce

Po raz pierwszy obchody GIS DAY miały miejsce w Lublinie. Organizatorem obchodów była Pracownia Geograficznych Systemów Informacyjnych Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Spotkanie rozpoczęło się referatem wprowadzającym Kierownika Pracowni dr. L. Gawrysiaka. Następnie, w dwóch sesjach referatowych wystąpili zarówno zaproszeni goście: Piotr Tracz (Firma CGIS), Bernardetta Ortyl (Uniwersytet Rzeszowski), Katarzyna Rejak, Marcin Kuna (ESRI Polska), Edyta Godula, Zofia Bida, Hanna Bernat (Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa w Warszawie), Bar-

łomiej Bielawski (Intergraph Polska), Rafał Pudelko (IUNG Puławy) oraz pracownicy Instytutu Nauk o Ziemi: dr W. Sobolewski (Zakład Hydrografii), mgr B. Hołub (Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii) oraz mgr P. Bojczuk, mgr Ł. Chabudziński (Pracownia GIS). Występujący referenci to: 1) przedstawiciele firm wytwarzających i sprzedających oprogramowanie GIS w Polsce – prezentowali oni funkcjonalność oraz obszary zastosowań oprogramowania; 2) reprezentanci instytucji naukowych, którzy w swoich wystąpieniach skupili się na przykładach wykorzystania GIS w różnych dziedzinach nauki i gospodarki. Warto w tym miejscu podkreślić, iż wszyscy prelegenci są absolwentami kierunków Geografia i ochrona środowiska naszego Uniwersytetu.

Głównym celem spotkania było rozpowszechnianie wiedzy na temat GIS, zachęta do nauki posługiwania się oprogramowaniem GIS i jego wykorzystywaniem w pracy oraz codziennym życiu. Organizatorzy zaprosili wiele osób zajmujących się GIS-em z innych lubelskich uczelni. Zaproszenia na GIS DAY były także przekazane do lubelskich instytucji samorządowych i firm prywatnych. Spotkanie było zatem okazją do bliższego poznania się, wymiany informacji oraz poszukiwania współpracy

czy zdobywania nowych doświadczeń. W imprezie uczestniczyło około 200 osób z różnych środowisk.

Na zaproszenie organizatorów licznie odpowiedziało środowisko lubelskich szkół – w obchodach bowiem tłumnie uczestniczyli uczniowie szkół ponadgimnazjalnych wraz z opiekunami. Była to dla nich doskonała okazja do zapoznania się z GIS-em oraz zachęta do studiowania kierunku Geografia o specjalności Geoinformacja. Ostatnim punktem obchodów było losowanie nagród rzeczowych wśród uczestników, ufundowanych przez firmę ESRI Polska m.in. pendrive, roczne licencje oprogramowania ArcGIS (wersja studencka), T-shirty, książki do nauki GIS, smycze.

Należy mieć nadzieję, że spotkanie pod hasłem GIS DAY było pierwszym w regionie lubelskim, ale nie ostatnim. Już dziś organizatorzy planują zaprosić większe grono prelegentów w następnym roku, w tym zorganizować warsztaty GIS we współpracy z innymi lubelskimi ośrodkami naukowymi.

Na stronie internetowej Instytutu Nauk o Ziemi UMCS (<http://geografia.umcs.lublin.pl/>) w zakładce GIS DAY można zapoznać się ze szczegółami spotkania, przejrzeć wybrane prezentacje prelegentów oraz obszerną galerię.

ŁUKASZ CHABUDZIŃSKI
PRACOWNIA GIS INOZ

Europa und seine Werte

Książka *Europa und seine Werte* pod redakcją Jerzego Bartmińskiego i Rosemarie Lühr jest zbiorem referatów przedstawionych na międzynarodowej konferencji *Normen- und Wertbegriffe in der Verständigung zwischen Ost- und Westeuropa* [Normy i wartości w kontaktach między wschodnią i zachodnią Europą], która odbyła się 3 i 4 kwietnia 2008 roku w Lublinie. Teksty do tomu złożyło 21 naukowców z Halle, Jeny (Niemcy),

Moskwy (Rosja), Erewania (Armenia), Łucka (Ukraina), Lecce (Włochy), Bukaresztu (Rumunia), Wilna (Litwa), Gentu (Belgia), Warszawy, Wrocławia, Opola, Lublina. Z ośrodka lubelskiego są to: Jerzy Bartmiński, Iwona Bielińska-Gardziel, Małgorzata Brzozowska, Cezary Józef Olbromski, Elżbieta Trubiłowicz, a także doktoranci: Monika Grzeszczak, Nina Gryškova, Monika Bednarczuk.

M. BRZOZOWSKA

Interakcje międzygatunkowe na różnych poziomach organizacji: osobnik – populacja – biocenoza.

Rośliny naczyniowe a „bracia mniejsi”

Z inicjatywy prof. dr hab. Bożenney Czarneckiej, kierownika Zakładu Ekologii UMCS, a równocześnie organizatora i przewodniczącej Sekcji Biologii Populacji Roślin Komitetu Ekologii PAN, w dniach 22–25 czerwca 2009 roku w Krasnobrodzie odbyła się organizowana przez tę Sekcję, konferencja naukowa *Interakcje międzygatunkowe na różnych poziomach organizacji: osobnik – populacja – biocenoza. Rośliny naczyniowe a „bracia mniejsi”*. W organizacji konferencji brały udział także Zakład Ekologii, Zakład Botaniki i Mykologii Instytutu Biologii UMCS, Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz Roztoczański Park Narodowy. Było to kolejne spotkanie poświęcone podobnej problematyce. Wcześniej odbyło się Zebranie Robocze pod hasłem *Badania biologii populacji gatunków klonalnych: międzypokoleniowa wymiana doświadczeń* (Lublin, listopad 2007) i Ogólnopolskie Seminarium *Biologia i ekologia populacji roślin: skąd przychodzimy – dokąd zmierzamy?* (Zwierzyniec, czerwiec 2008).

Biologia populacji roślin naczyniowych jest dziedziną rozwijającą się bardzo intensywnie w ostatnich dziesięcioleciach. Rozwiązywane są coraz

to nowe problemy badawcze, na przykład:

- płodność osobnicza, produkcja nasion i ich cechy ekofizjologiczne;
- zależności między strukturą populacji a warunkami bytowania (ekologia populacji);
- wzorce dynamiki liczebności populacji w różnych warunkach ekologicznych i na różnych poziomach organizacji;
- koncepcje i metody badania dynamiki liczebności populacji gatunków o różnych typach wzrostu i rozwoju;
- strategie roślin, historie życiowe i kompromisy ewolucyjne.

Kolejne problemy czekają na rozwiązanie, a jeszcze inne dopiero się wyłaniają. Pojawiają się zagadnienia, które wymagają współpracy specjalistów z różnych dziedzin. Dotyczą one między innymi strategii adaptacyjnych roślin, których realizacja jest uwarunkowana nie tylko stale zmieniającymi się warunkami abiotycznymi środowiska, ale także interakcją z organizmami żywymi, należącymi do różnych gromad i królestw. Mają one miejsce na różnych poziomach organizacji biologicznej (osobnik, populacja, biocenoza).

Wynika stąd pilna potrzeba uporządkowania pojęć i ujednolicenia



Śluzowiec

metod badawczych stosowanych w badaniach biologii populacji roślin naczyniowych ze stosowanymi w badaniach innych grup organizmów, zwanych tu dla uproszczenia „braćmi mniejszymi”. W takim właśnie celu została zorganizowana konferencja. Wzięło w niej udział 37 osób. Byli to botanicy zajmujący się roślinami naczyniowymi (fitosocjologdy, populacjologdy, genetycy), fykologdy, bryologdy, pterydologdy, mykologdy i lichenologdy. Reprezentowali oni następujące ośrodki naukowe: Instytut Botaniki PAN w Krakowie, Instytut Biologii UMCS, Akademię Medyczną w Gdańsku, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Stockholm University, Uniwersytet Łódzki, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Wrocławski, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Roztoczański Park Narodowy.



Obrazy konferencji

Wyłączono 35 referatów. Obrady odbywały się w czterech blokach tematycznych.

1. Pojęcie osobnika i populacji w różnych grupach taksonomicznych organizmów

Referaty dotyczyły poziomów organizacji roślin naczyniowych (Bożenna Czarnecka) i mszaków (Robert Zubel), typów wzrostu gatunków klonalnych (Magdalena Franczak, B. Czarnecka), osobnika i populacji rzadkich roślin w badaniach genetycznych (Magdalena Szczepaniak, Elżbieta Cieślak), wpływu warunków środowiskowych na populacje różnych gatunków roślin naczyniowych (Igor Kosiński, Ewa Korczyńska-Krasicka, Beata Dąbrowska, Anna K. Sawilska, Hanna Wójciak, Zbigniew Jaszcz, Janusz Wójciak).

2. Rośliny naczyniowe a „bracia mniejsi” – interakcje międzygatunkowe roślin wyższych z innymi organizmami

W tej części obrad wystąpienia koncentrowały się głównie na relacjach między roślinami naczyniowymi i grzybami (Wiesław Mułenko, Izabela Kałucka, Wojciech Szypuła, Julia Budziszewska, Kinga Mazurkiewicz-Zapałowicz, Patrycja Cieluch, Anna K. Sawilska, Ewa Jendrzejczak, Barbara Kieliszewska-Rokicka, Anna Figas, Anna Frymark-Szymkowiak, Jolanta Tyburska, Lidia Mętel, Barbara Kieliszewska-Rokicka, Barbara Grzesiak, Grzegorz J. Wolski, Anna Halladin-Dąbrowska, Ewa Połec, mszakami i grzybami (Aneta Ptaszyńska, W. Mułenko). Poruszono także zagadnienie dotyczące relacji między roślinami i owadami (Tomasz Suchan).

3. „Bracia mniejsi” w strukturze zbiorowisk roślinnych o różnych uwarunkowaniach ekologicznych

W czasie tej sesji omawiano udział innych organizmów (glony, porosty, mszaki) w ukształtowanych już zbiorowiskach roślin naczyniowych środowisk wodnych i lądowych (Aleksandra Pelechata, Mariusz Pelechata, Andrzej Pukacz, Piotr Sugier, Joanna Krupska, Przemysław Ossowski, Bożenna Czarnecka, Ewa Szczęśniak, Sylwia Wiercholska, Hanna Wójciak, Danuta Urban, Robert Zubel, Zbigniew Maciejewski, Wiesław Mułenko).

4. Element górski we florze niżu polskiego: demografia – ekologia – chorologia



Teren Czartowe Pole

Referenci podejmowali zagadnienia dotyczące wędrówki roślin górskich, zajmowania przez nie środowisk zastępczych i badania gatunków na granicy zasięgu (Alina Stachurska-Swakoń, Elżbieta Cieślak, Michał Ronikier, Krystyna Kuź, Bożenna Czarnecka, Barbara Fojcik, Teresa Nowak, Alina Urbisz, Barbara Tokarska-Guzik, Katarzyna Bzdęga, Andrzej Urbisz, Joanna Czarnecka, Zbigniew Maciejewski).

Trzeciego dnia odbyła się sesja terenowa na Roztoczu Środkowym (RPN, rezerwat „Czartowe Pole”, Górecko Kościelne), w trakcie której obserwowano i analizowano wzajemne zależności między różnymi elementami przyrody. Roztocze jest regionem, gdzie bardzo dobrze uwidoczniają się zjawiska związane z migracją gatunków górskich, co wynika z położenia geograficznego. Sesja terenowa została znakomicie przygotowana przez **prof. dr hab. Bożennę Czarnecką, dr. Zbigniewa Maciejewskiego, dr. Roberta Zubla, dr. Piotra Sugiera i mgr Magdalenę Franczak**. Niestety, przykre zdarzenie losowe nie pozwoliło Pani Profesor osobiście poprowadzić sesji. Uczestnicy konferencji, łącząc się z nią myślami, odwiedzili miejsca wybrane przez Panią Profesor, jako najbardziej reprezentatywne dla Roztocza i jednocześnie jedne z najpiękniejszych. Uczestnicy sesji mogli zapoznać się ze zbiorowiskami buczyny karpackiej i wyżynnego jodłowego boru mieszanego wraz ze związanymi z nimi przedstawicielami elementu górskiego, należącymi do różnych grup taksonomicznych. Bezpośrednio w terenie wy-

mieniano się spostrzeżeniami i kontynuowano dyskusję nad zagadnieniami dotyczącymi interakcji międzygatunkowych. Dzięki obecności specjalistów z różnych dziedzin można było znacznie poszerzyć swoją wiedzę. Dodatkową, wielką atrakcją było pojawienie się niezwykle dużej ilości, bajecznie kolorowych słuźowców, grupy organizmów z pogranicza grzybów i zwierząt. Ich masowy rozwój spowodowały bardzo obfite opady deszczu w czerwcu.

W ciągu trzech dni konferencji toczyła się ożywiona dyskusja i wymiana doświadczeń między badaczami różnych grup taksonomicznych i ekologicznych. Podsumowali ją **dr Małgorzata Jankowska-Błaszczuk i dr hab. Wiesław Mułenko, prof. UMCS**. Podkreślili potrzebę podejmowania badań interdyscyplinarnych. Zwracali uwagę na to, że wielu zagadnień nie da się rozwiązać bez uzupełniania badań terenowych analizami biochemicznymi i genetycznymi. Rodzi to nowe wyzwania i problemy związane na przykład z synchronizacją badań i rosnącymi kosztami. Obecna konferencja udowodniła, że takie badania są możliwe i należy włączać do nich coraz to nowych specjalistów, a problemy badawcze, których na pewno nie zabraknie, można rozwiązywać na podobnych spotkaniach, jak to w Krasnobrodzie.

Należy podkreślić podkreślić bardzo miłą, familijną atmosferę, sprzyjającą swobodnej wymianie poglądów i opinii. Duża w tym zasługa czuwających nad całością **dr Joanny Czarneckiej i mgr Magdaleny Franczak**.

HANNA WÓJCIAK

Międzynarodowe Sympozjum “Surface Heterogeneity Effects in Adsorption and Catalysis on Solids” – ISSHAC – 7. Z Kazimierza do Kazimierza

Wśród chemików znany jest fakt, że powierzchnie ciał stałych są geometrycznie i energetycznie niejednorodne. Te niejednorodności odgrywają istotną rolę w zjawiskach adsorpcji i katalizy na ciałach stałych, stanowiących podstawę wielu procesów biologicznych i technologicznych. Po to, by lepiej zrozumieć ich znaczenie oraz ułatwić wymianę poglądów na ten temat uczonym z całego świata, zorganizowano w 1992 roku w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą pierwsze sympozjum z cyklu ISSHAC (Surface Heterogeneity Effects in Adsorption and Catalysis on Solids). Pomysłodawcami tego sympozjum byli **prof. Władysław Rudziński** z Zakładu Chemii Teoretycznej UMCS i **prof. Bohdan Wojciechowski** z Queen's University w Kanadzie. W tym pierwszym sympozjum wzięło udział ok. 80 aktywnych uczestników, przy czym połowa przybyła z zagranicy. Ambitny program naukowy, a także wysiłek organizatorów, by uprzyjemnić uczestnikom czas po wyczerpujących obradach naukowych były atrakcją pierwszego sympozjum, a potem stały się magnesem przyciągającym coraz to większą liczbę uczestników na kolejne sympozja.

Po ISSHAC-1 w Kazimierzu odbyły się sympozja: ISSHAC-2 w Zakopanem i w Lewoczy po słowackiej stronie Tatr (1995), ISSHAC-3 w Toruniu (1998), ISSHAC-4 w Krakowie (2001), ISSHAC-5 w Gdańsku (2004) i ISSHAC-6 w Zakopanem (2006). Z każdym kolejnym sympozjum, organizowanym w innym regionie Polski – głównie celem promocji naszej nauki w dziedzinie fizykochemii powierzchni i katalizy, ale też z intencją przedstawienia naszego kraju i naszych ośrodków badawczych cudzo-



Tegoroczni uczestnicy sympozjum ISSHAC przyjechali właśnie z Kazimierza do Lublina i zmierzają na ceremonię otwarcia

ziemskim uczonym – rósł prestiż i ranga naukowa tej imprezy. Stawała się ona forum prezentacji najnowszych wyników badań eksperymentalnych i koncepcji teoretycznych oraz intensywnej wymiany idei i opinii na temat adsorpcji i katalizy na ciałach stałych. Tym samym przyspieszała postęp w tej dziedzinie nauki. Rosła też liczba uczonych zgłaszających się na sympozja ISSHAC i były to osoby o coraz bardziej znaczących nazwiskach.

W roku bieżącym sympozjum ISSHAC powróciło do miejsca, w którym odbyło się po raz pierwszy. W dniach od 5 do 11 lipca specjaliści z dziedziny fizykochemii powierzchni z niemal wszystkich zakątków świata spotkali się w Kazimierzu Dolnym i w Lublinie. Głównymi organizatorami siódmego sympozjum były, tradycyjnie, Wydział Chemii UMCS oraz Polskie Towarzystwo Chemiczne, zaś współorganizatorem Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN w Krakowie. Sympo-

zja ISSHAC to nie tylko prestiżowa impreza naukowa. Spełniają one też istotną rolę w integracji środowiska uczonych zajmujących się problemami fizykochemii powierzchni. W tegorocznym sympozjum ISSHAC-7 wzięło udział 144 aktywnych uczestników oraz 27 osób towarzyszących. Oprócz uczestników z Polski na konferencję przybyli naukowcy z: Europy, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej oraz Azji – łącznie z 26 krajów: z Niemiec, Hiszpanii, Francji, Włoch, Węgier, Chorwacji, Anglii, Grecji,

Rumunii, Portugalii, Rosji, Ukrainy, Czech, USA, Argentyny, Meksyku, Kolumbii, Brazylii, Izraela, Turcji, Iranu, Arabii Saudyjskiej, Japonii, Chin i Tajlandii. Wielu z nich uczestniczyło w poprzednich sympozjach. Obecny Rektor Uniwersytetu w San Luis w Argentynie, **profesor Jose Luis Ricardo**, brał udział we wszystkich sympozjach ISSHAC, z wyjątkiem pierwszego. Liczną grupę stanowili także ci, którzy przybyli po raz pierwszy.

Uroczyste otwarcie sympozjum odbyło się w Lublinie w Auli Wydziału Chemii UMCS. Dokonali go **prof. Władysław Rudziński**, Przewodniczący Komitetu Naukowego i **prof. Jolanta Narkiewicz-Michałek**, Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, pełniący te funkcje już od pierwszego sympozjum ISSHAC. Ze strony władz UMCS na ceremonii otwarcia obecni byli Prorektor do Spraw Nauki i Współpracy z Zagranicą **prof. Ryszard Dębicki**, Dziekan Wydziału Chemii **prof. Władysław Janusz** oraz Prodziekani: **prof. Anna Deryło-**

Prof. Izabela Nowak z UAM w Poznaniu i prof. Jerzy Choma z WAT w Warszawie wręczają prof. Mieczysławowi Jarońcowi specjalne wydanie czasopisma „Adsorption”



Marczewska, prof. Stanisław Pikus i prof. Janusz Ryczkowski.

Jednym z ważnych wydarzeń podczas ceremonii otwarcia było wręczenie panu **Mieczysławowi Jarońcowi**, Honorowemu Profesorowi UMCS (i zarazem uczestnikowi wszystkich sympozjów ISSHAC), specjalnego wydania czasopisma „Adsorption” dedykowanego mu z okazji 60 rocznicy urodzin.

Następnym sympozjum ogłoszono 71 wykładów. Zorganizowano 3 sesje posterowe, na których przedstawiono łącznie 107 posterów, zaś spektrum poruszanych zagadnień było bardzo szerokie. Dyskutowano nie tylko o roli heterogeniczności powierzchni w zjawiskach adsorpcji i katalizy, ale także o sposobach preparatyki sorbentów o uporządkowanej strukturze i metodach jej badania; kwantowo-chemicznych obliczeniach oddziaływań cząsteczek adsorbentu z powierzchniami rzeczywistych ciał stałych, komputerowych metodach modelowania adsorpcji w mikroporach o różnych kształtach i rozmiarach, zjawiskach adsorpcji w mezoporach i kondensacji kapilarnej, modelowaniu formowania się powierzchni (teorie podstawowe, symulacje komputerowe etc.); eksperymentalnych i teoretycznych badaniach sposobów magazynowania gazów (np. wodoru) w porowatych ciałach stałych, adsorpcyjnych metodach rozdzielania gazów oraz zastosowaniach zjawiska adsorpcji w ochronie środowiska.

Zaprezentowały się też firmy produkujące aparaturę naukową i sprzęt laboratoryjny; Quantachrome (USA) i Micromeritics (USA), SYL&ANT Instruments i POROTEC GmbH (Niemcy).

Prace naukowe przedstawione na konferencji ukażą się w specjalnym numerze czasopisma „Applied Surface Science” wydawanego przez Elsevier. Profesor Władysław Rudziński jest gościnnym edytorem tego numeru.

Pomimo bogatego programu naukowego wygospodarowano czas na pokazanie uczestnikom konferencji uroków Lublina oraz Kazimierza Dolnego i okolic. Uczestnicy konferencji wyjeżdżali pełni uznania dla wysokiego poziomu naukowego sympozjum, ale również pełni wrażeń z bogatego

programu imprez towarzyszących. Pierwszego dnia sympozjum, podczas ceremonii otwarcia, wysłuchali krótkiego koncertu naszego uniwersyteckiego zespołu El Duende, a wieczorem, po zwiedzeniu lubelskiego Starego Miasta, koncertu Zespołu Pieśni i Tańca Ludowego UMCS.

Późnym popołudniem, jednego z następnych dni sympozjum, uczestnicy wypłynęli statkiem „Kazimierz Wielki” na niezapomnianą wycieczkę po Wiśle, skąd przy pięknej pogodzie podziwiali malownicze kazimierskie pejzaże.

Statek płynął przy nastrojowym akompaniamencie zespołu muzycznego LOS CENTAUROS. Tu warto się pochwalić, że w zespole LOS CENTAUROS gra uzdolniony wszechstronnie, bo i artystycznie, i naukowo, nasz kolega z Zakładu Chemii Teoretycznej, **dr Paweł Szabelski**! Natomiast wieczorny śródowy występ znakomitego zespołu klezmerskiego „Lubliner Klezmerim”, porwał do tańca uczestników sympozjum i pięknie brzmiał w tle miasteczka Kazimierz, przywołując jego żydowską, przedwojenną tradycję.

Następne sympozjum ISSHAC-8 odbędzie się za trzy lata. Gdzie, pozostaje na razie niewiadomą i dla organizatorów i dla przyszłych uczestników.

**MONIKA ISKIERKO-WICHROWSKA
JOLANTA NARKIEWICZ-MICHAŁEK
ZDJĘCIA: TOMASZ WARZOCZA**



Grafiki Szymanowicza w Berlinie

Od 22 listopada do 20 grudnia grafiki **dr. hab. Krzysztofa Szymanowicza**, grafika z WA UMCS, można było oglądać w Akademii der Künste w Berlinie na zbiorowej wystawie *Konkurs o Nagrodę im. Daniela Chodowieckiego na polski rysunek i grafikę. Laureaci i wyróżnieni uczestnicy z lat 1993–2007*. Szymanowicz jako laureat ostatniej edycji konkursu został dodatkowo wyróżniony prawem ekspozycji zestawu aż czterech grafik, a reprodukcja jego pracy znalazła się na zaproszeniu na wernisaż.

Konkurs o Nagrodę im. Daniela Chodowieckiego jest przedsięwzięciem artystycznym adresowanym do polskich twórców grafiki i rysunku, wybieranych przez krytyków sztuki i profesorów akademickich. Nagrodę przyznaje międzynarodowe jury, w skład którego wchodzi znaczące postacie życia kulturalnego Niemiec i Polski. Fundatorem Nagrody im. Daniela Chodowieckiego jest powołana w 1992 r. przez Güntera Grassa Fundacja im. Daniela Chodowieckiego z siedzibą w Akademii Sztuk

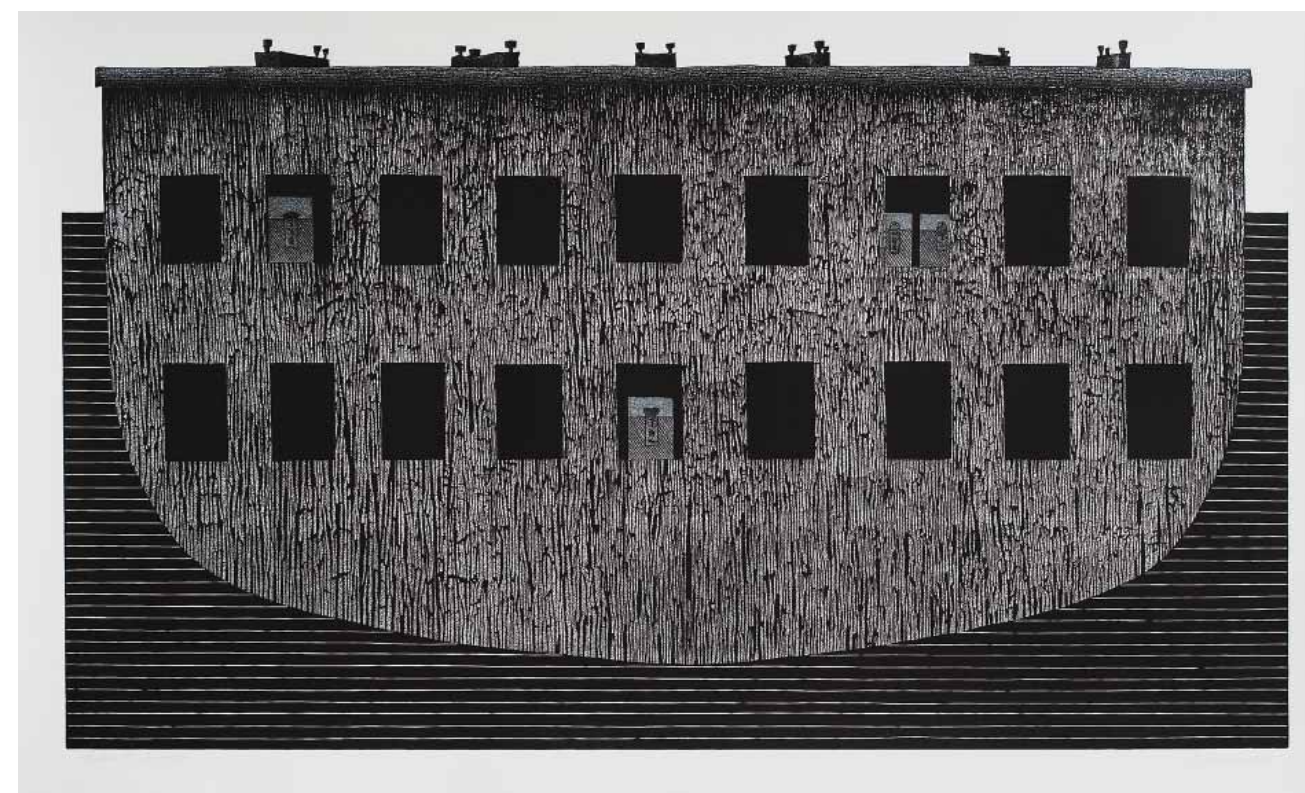
w Berlinie. Celem Fundacji jest pielęgnowanie współpracy artystycznej pomiędzy twórcami z Polski i Niemiec. Za patrona przyjęto postać Daniela Chodowieckiego, znanego zwłaszcza w Gdańsku i Berlinie osiemnasto-

wiecznego rysownika i grafika. Artysta ten będąc z pochodzenia po części Polakiem i Francuzem, a z obywatelstwa przez długi czas Prusakim, urodził się w Gdańsku. Tam też przez pewien czas mieszkał, po czym przeniósł się do Berlina, gdzie przez wiele lat pełnił funkcję prezydenta Akademii Sztuk (międzynarodowego związku artystów różnych dyscyplin, założonego w 1696 r.).

JERZY ŻYWIICKI



Zdjęcie uczestników od prawej: J. Dobkowski, K. Szymanowicz, A. Kowalska-Szewczyk, M. Hoffman, Z. Buski, E. Banecka, M. Kuczyńska, P. Tyszkiewicz, M. Lech, T. Tobolewski



AKADEMIE DER KÜNSTE

Daniel-Chodowiecki-Preis
Ausstellung 22.11.–20.12.2009

Kongres Kultury Europejskiej

Dr Agata Ziętek i dr Justyna Misiągiewicz w dniach 22–24 listopada 2009 roku uczestniczyły w międzynarodowym kongresie *European Culture* w Barcelonie, którego gospodarzem był Charlemagne Institute for European Studies na Universidad Internacional de Catalunya (UIC). Kongres jest miejscem spotkań przedstawicieli nauki, reprezentujących różne dyscypliny, z ośrodków badawczych z całego świata. Jest platformą do wymiany poglądów, doświadczeń, dzielenia się wynikami badań, których tematem jest szeroko rozumiana kultura europejska.

W trakcie kongresu ogłoszono ponad osiemdziesiąt prezentacji w odbywających się równolegle panelach, w ramach kilku grup tematycznych: 1) teoria kultury i tożsamość kulturowa (socjologia kultury, polityka kulturalna, zarządzanie kulturą, globalizacja i jej skutki dla kultury i tożsamości europejskiej, mniejszości i tożsamość w wielokulturowej Europie), 2) wielokulturowość/międkulturowość/migracje (stosunki kulturalne Europy z innymi kontynentami, wymiana kulturowa, granice Europy i migracje, granice Europy i dialog w pluralistycznej Europie, zróżnicowanie językowe), 3) kultura współczesna (kultura materialna, popularna, dziedzictwo kulturowe, instytucjonalizacja współpracy), 4) tożsamość Europy i idea Europy (wizje Europy, literatura europejska), 5) komunikacja (turystyka w Europie, komunikacja audiowizualna) 6) edukacja (edukacja europejska a obywatelstwo, edukacja a tożsamość, edukacja międzykulturowa).

Dwie sesje plenarne dotyczyły takich zagadnień, jak dialog w Unii Europejskiej i specyfika obszaru śródziemnomorskiego. **Prof. dr Petera G. Xuereb** z University of Malta, w swoim wystąpieniu zatytułowanym *Putting Values into Action through Institutionalised Intercultural Dialogue in Decision-*



Making – Europe, the Mediterranean, and Beyond, poruszał kwestie związane z procesem decyzyjnym w ramach UE i wypracowania wspólnego katalogu wartości w oparciu o dialog. **Prof. dr. Conxa Peig** z Universidad Internacional de Catalunya w swoim wystąpieniu pod tytułem: *Barcelona, a relational and Mediterranean city*, wskazywała na wspólne elementy dla kultury śródziemnomorskiej, odwołując się do przykładu Barcelony.

Pluralizm kulturowy w UE wiąże się nierozdzielnie z problematyką migracji i obecnością licznych mniejszości narodowych i etnicznych. Kwestię tę poruszyła **dr Agata Ziętek** w referacie pod tytułem: *Migration as a security challenge facing the Europe (Migracja, jako wyzwanie dla bezpieczeństwa kulturowego Europy)*. **Dr Justyna Misiągiewicz** wygłosiła referat pod tytułem: *The Kurdish minority issue in the context of integration Turkey with the European Union (Problem mniejszości kurdyjskiej w Turcji w kontekście integracji z Unią Europejską)*. Poruszyła ona kontrowersyjny wątek

związany z problemem kurdyjskim oraz jego wpływem na politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Turcji.

Program kulturalny zaproponowany przez organizatorów konferencji w sposób bardzo kompleksowy zapoznał uczestników z osiągnięciami architektury katalońskiej, takimi jak: kościół Sagrada Familia, czy budynki Casa Batlló oraz Casa Milà. Dodatkowych wrażeń dostarczyły koncerty muzyki hiszpańskiej oraz możliwość degustacji przysmaków kuchni katalońskiej i baskijskiej.

Efektom konferencji ma być publikacja w języku angielskim, co da możliwość uczestnikom, podzielenia się swoimi przemyśleniami i wynikami badań z jeszcze szerszym odbiorcą. Adres internetowy konferencji to: <http://www.uic.es/en/conference-european-culture>. Niewątpliwą wartością naukową, było również nawiązanie kontaktów z przedstawicielami z innych ośrodków naukowych, co może stać się początkiem przyszłej współpracy.

AGATA ZIĘTEK
JUSTYNA MISIĄGIEWICZ

Konferencja kulturoznawców

21 listopada Zakład Kultury Polskiej (wraz z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Borkach i Towarzystwem Regionalnym w Woli Osowińskiej) zorganizował sesję naukową *Wiedza i wierzenia w tradycji ludowej południowego Podlasia*, podczas której pracownicy Zakładu wygłosili następujące referaty: **prof. dr hab. Jan Adamowski**, *Kult Matki Boskiej w sanktuariach maryjnych południowego Podlasia*; **dr Katarzyna Smyk**, *Postaci świętych w przekazach z południowego Podlasia*; **dr Mariola Tymochowicz**,

Przydrożne kapliczki południowego Podlasia – formy i funkcje; **dr Marta Wójcicka**, *Opowieści o zmarłych na południowym Podlasiu*; **mgr Agnieszka Kościuk**, *Dom w wierzeniach ludowych mieszkańców południowego Podlasia. Wybrane zagadnienia*.

Sesja była kolejnym, czwartym już spotkaniem z kulturą tradycyjną południowego Podlasia. Jej celem był rekonesans przedstawiający refleksje nad wiedzą i wierzeniami tego subregionu. Poprzednie, zorganizowane przez ZKP sesje, to *Kultura tradycyjna*

południowego Podlasia i Podlaskie obrzędy rodzinne oraz Podlaskie obrzędy doroczne. Wybór efektów poprzednich sesji został przedstawiony w wydawnictwie zbiorowym *Tam na Podlasiu... studia i materiały: tradycje podlaskiej obrzędowości* pod redakcją **Jana Adamowskiego** i **Marty Wójcickiej**.

Na sesji zostały także zaprezentowane wstępne wyniki badań prowadzonych przez pracowników naukowych i studentów Instytutu Kulturoznawstwa UMCS (Zakład Kultury Polskiej) i AP w Siedlcach w ramach obozów naukowych organizowanych w gminie Borki.

Konferencja adresowana była do nauczycieli, członków towarzystw regionalnych, pracowników instytucji kultury itp. **MARTA WÓJCICKA**

Antymateria w Kazimierzu

W dniach 9–12 czerwca b.r. odbyło się w Kazimierzu Dolnym 38 Polskie Seminarium Anihilacji Pozytonów, zorganizowane staraniem Zakładu Metod Jądrowych Instytutu Fizyki UMCS. Przewodniczącą komitetu organizacyjnego była **dr hab. Bożena Jasińska**, sekretarzem **dr Bożena Zgardzińska**, edytorem materiałów konferencyjnych **dr Radosław Zaleski**.

Seminarium ma długą tradycję, pierwsze 37 seminariów było organizowanych przez Uniwersytet Wrocławski (później przy współudziale Uniwersytetu Opolskiego), od roku bieżącego organizację przejął IF UMCS. Anihilacja pozytonów stanowi narzędzie fizyki ciała stałego i chemii fizycznej, posługując się najłatwiej dostępną formą antymaterii, jaką stanowi dodatni elektron – pozyton. Spotkanie pozytonu z elektronem kończy się unicestwieniem (anihilacją) obu cząstek, znika ich masa i ładunek elektryczny, a energia układu wydziela się w postaci promieniowania gamma. Sposób anihilacji, rozkład kątowy promieniowania, przeżywalność pozytonu w ośrodku do momentu anihilacji dostarczają informacji o budowie ośrodka – o tzw. powierzchni Fermiego, o defektach struktury metalicznej, o własnościach polimerów, o strukturze ośrodków porowatych itd. Anihilacja pozytonów stanowi popularne narzędzie badania sub-nanometrowych wolnych objętości w ośrodkach stałych.

Do niedawna rozmiar 1 nanometra stanowił górną granicę metody (zajmowano się wolnymi objętościami wielkości atomu). Od 10 lat, dzięki pracom zespołu lubelskiego, rozszerzono zakres użyteczności o dwa rzędy wielkości, obejmując cały zakres mezooporów, co ma duże znaczenie praktyczne (w Lublinie, a nie gdzie indziej powstała porozymetria pozytonowa!).

W seminarium uczestniczyły ogółem 32 osoby, z Uniwersytetu Wrocławskiego, Opolskiego, Toruńskiego, Zielonogórskiego, z Instytutu Fizyki Jądrowej w Krakowie i Instytutu Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych we Wrocławiu. Wygłoszono 35 referatów naukowych.

Po raz pierwszy na Seminarium odbyła się sesja studencka, na której wystąpili nasi magistranci z krótkimi komunikatami z prac własnych (niestety z powodu wypadku na trasie nie dojechali studenci wrocławscy).

Materiały seminarium będą opublikowane jako osobny zeszyt czasopisma „Nukleonika” (koszt publikacji pokryje Uniwersytet Wrocławski).

Co trzy lata Seminarium są organizowane jako impreza międzynarodowa, stąd też w roku 2010, znów w Kazimierzu, organizujemy spotkanie 39th Polish Seminar on Positron Annihilation. Mamy nadzieję, że będzie ono cieszyło się co najmniej takim zainteresowaniem jak poprzednie (2007), w którym uczestniczyło, nie licząc ekipy polskiej, 50 gości z całego świata.

MIECZYŚLAW BUDZYŃSKI



Kongres Politologii

Z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych i Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk w dniach 22–24 września b.r. odbył się w Warszawie I Ogólnopolski Kongres Politologii pod hasłem *Demokratyczna Polska w globalizującym się świecie*. Odpowiedzialnym za organizację Kongresu był Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Celem Kongresu była integracja środowiska politologicznego w Polsce, refleksja nad stanem dyscypliny oraz wymiana poglądów na temat uwarunkowań, istoty i następstw przemian, jakie dokonały się w ostatnich dziesięcioleciach w Polsce i na świecie. W Kongresie wzięło udział ponad 500 osób reprezentujących wszystkie ośrodki naukowe w Polsce, w tym liczna reprezentacja lubelskiego środowiska politologicznego. Wydział Politologii UMCS reprezentowany był przez blisko trzydziestu pracowników naukowych oraz kilkoro doktorantów.

Część merytoryczną Kongresu otworzyła sesja plenarna zatytułowana *Polska i świat – quo vadis?* Sesja, podzielona na dwie części, miała za zadanie dokonanie diagnozy stanu demokracji w Polsce oraz globalnych i regionalnych wyzwań polskiej polityki. Uczestnicy dyskusji zgodni byli w pozytywnej ocenie przemian i ogólnego poziomu demokracji w Polsce, choć wykazali szereg niedoskonałości jej funkcjonowania po stronie elit politycznych i kultury politycznej społeczeństwa, spierając się także w kwestii roli mediów jako czynnika polityki wewnętrznej. Dyskusja o polityce zagranicznej koncentrowała się wokół tezy o adekwatności podejmowanych działań do potencjału i pozycji państwa. Dużo uwagi poświęcono czynnikowi rosyjskiemu, który jednocześnie wzbudził najwięcej kontrowersji. Jednym z aktywnych uczestników sesji był **prof. dr hab. Marek Pietraś**.

Drugiego dnia uczestnicy Kongresu dyskutowali w ramach zorganizowanych równolegle w czterech turach 67 paneli tematycznych oraz 4 warsztatów metodologicznych, których tematyka odpowiadała wszystkim sub-

dyscyplinom politologii. W sumie wygłoszono około 350 referatów. Moderatorami sześciu z paneli byli pracownicy Wydziału Politologii: **prof. dr hab. Iwona Hofman** – *Media masowe – między władzą, rynkiem a misją*, **prof. dr hab. Ewa Maj** – *Nacjonalizm w Polsce współczesnej: źródła ideowe i meandry rozwoju*, **prof. dr hab. Maria Marczeńska-Rytko** – *Demokracja bezpośrednia – wymiar globalny i lokalny*, **prof. dr hab. Stanisław Michałowski** – *Samorząd terytorialny a społeczeństwo obywatelskie*, **prof. dr hab. Marek Pietraś** – *Dyplomacja w globalizującym się świecie*, **prof. dr hab. Marek Żmigrodzki** – *Systemy polityczne – współczesność i perspektywy*. Siódmy „lubelski” panel prowadzony był przez doktoranta **mgra Herberta Gnasia** – *Interdyscyplinarność w badaniach bezpieczeństwa ekologicznego*. W wyżej wymienionych i innych

panelach tematycznych pracownicy Wydziału Politologii wygłosili łącznie 19, a doktoranci 3 referaty, oraz zabierali głos w dyskusji. Przedmiotem ich wystąpień były: 1) teoria polityki i funkcjonowanie systemów politycznych – idea demokracji bezpośredniej w dobie Internetu i globalizacji (prof. dr hab. M. Marczeńska-Rytko), pojęcie i filary społeczeństwa obywatelskiego (prof. dr hab. S. Michałowski), współczesność i perspektywy systemów politycznych (prof. dr hab. M. Żmigrodzki), ewolucja systemów rządów państw Europy Środkowej i Wschodniej (dr hab. B. Dziemidok-Olszewska), systemy wyborcze – tendencje ewolucji i konsekwencje dla systemów politycznych (dr hab. W. Sokół), status prawny partii politycznych na poziomie europejskim. Problemy metodologiczno-definityjne (mgr M. Kozera); 2) ruchy i doktryny polityczne – wielonurtowość myśli nacjonalistycznej w Polsce współczesnej (prof. dr hab. E. Maj), dychotomiczna wizja rzeczywistości politycznej w polskiej myśli narodowej i nacjonalistycznej po 1989 r. (dr A. Da-

widowicz), źródła i rozwój nacjonalizmu chłopskiego (dr M. Wichmanowski); 3) współczesne stosunki międzynarodowe – dyplomacja w globalizującym się świecie – wprowadzenie (prof. dr hab. M. Pietraś), transformacja instytucji dyplomacji w Unii Europejskiej (dr A. Dumała), tendencje ewolucji współczesnej dyplomacji (dr B. Surmacz), dyplomacja publiczna Polski (dr A. Ziętek), dyplomacja korporacji transnarodowych (dr A. Moraczewska), funkcjonowanie Rady Państw Morza Bałtyckiego w obszarze ochrony środowiska i energii (mgr D. Szacawa), Protokół z Kioto jako łącznik między klimatologią, technologią i polityką (mgr H. Gnaś); 4) studia europejskie – role nowych państw członkowskich Unii Europejskiej – przypadek Polski (dr P. Frankowski), bilans i perspektywy Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – polski punkt widzenia (dr I. Słomczyńska), europeizacja administracji narodowych państw członkowskich Unii Europejskiej na przykładzie komitologii (dr P. Tosiek), mechanizmy europeizacji instytucji obywatelstwa (dr M. Łuszczuk), europeizacja politycznej sfery publicznej w Unii Europejskiej (dr E. Nowak) oraz 5) medioznawstwo – misyjność a prowincjonalizm mediów (prof. dr hab. I. Hofman).

Na zakończenie Kongresu odbyła się sesja plenarna poświęcona problemom tożsamości dyscypliny. Dyskutanci zgodzili się co do złożoności przedmiotu badań politologii, która wymusza różnorodność stosowanych metod badawczych. Uznali, iż tożsamość dyscypliny powinna być budowana wokół pytań (prof. M. Karwat) i wokół celu badań (prof. B. Krauz-Mozer), a nie poprzez poszukiwanie przedmiotowego „jądra polityki” i oryginalnie politologiczne metody badawcze. Uzupełnienie sesji stanowiło wystąpienie prof. dra hab. Edwarda Olszewskiego na temat stanu dydaktyki politologii w szkołach wyższych w Polsce. Integralną częścią Kongresu były spotkania z byłym premierem **Tadeuszem Mazowieckim** oraz byłym Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej **Aleksandrem Kwaśniewskim**, którzy przedstawili swoje refleksje na temat 20 lat transformacji i perspektyw rozwoju Polski. W Warszawie zapadła decyzja, iż II Ogólnopolski Kongres Politologii odbędzie się za 4 lata w Poznaniu.

HANNA DUMAŁA

Liste Goncourt 2009 – le choix polonais

W dniach 6–8 listopada miałyśmy możliwość uczestniczenia w wyborach Liste Goncourt – le choix polonais, które odbyły się w Krakowie pod patronatem Konsula Generalnego Francji oraz Instytutu Francuskiego w Krakowie. Udział w tym wydarzeniu kulturalnym wzięli reprezentanci uniwersytetów z całej Polski, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Śląskiego czy Uniwersytetu Gdańskiego.

Konkurs cieszył się zainteresowaniem nie tylko studentów, lecz również osób, które na co dzień nie mają kontaktu ze współczesną literaturą francuską. Wynik został ogłoszony po burzliwych naradach – pisarka, która zwyciężyła tegoroczną edycję konkursu *Liste Goncourt – le choix polonais* to **Delphine de Vigan**, z książką *Des Heures souterraines*. Powieść traktuje o kondycji współczesnego świata, o mentalnym cierpieniu ludzi, którzy pogrążeni w rutynie codzienności, skazują siebie na marazm oraz przede wszystkim, odbierają sobie szansę na miłość.

Wyjazd do Krakowa nie ograniczył się wyłącznie do dyskusji o najlepszą powieść. Towarzyszyły mu między innymi Targi Książki, podczas których został ogłoszony werdykt jury. Zabrakło niestety **Atiqa Rahimiego**, który w ubiegłym roku odebrał nagrodę Goncourtów za książkę pt. *Kamień cierpliwości*, jednak dzięki staraniom Librairie Polonaise w Paryżu, udostępniono nam reportaż z pisarzem, który opowiadał o okolicznościach napisania swojej powieści. Bardzo miłym wydarzeniem był obiad w restauracji „Cyrano de Bergerac” oraz poznanie pisarki Pani **Magdaleny Tulli** oraz tłumaczki książki Atiqa Rahimiego, Pani **Magdaleny Kamińskiej-Maurugeon**, które chętnie odpowiadały na każde, nawet trudne pytanie.

Warto było uczestniczyć w tym literackim wydarzeniu, aby spędzić czas w miłej atmosferze, sprawdzić swoje lingwistyczne umiejętności oraz przede wszystkim podyskutować o literaturze, sposobie pisania i wymienić się czytelnickimi doświadczeniami.

**KAROLINA SUŁKOWSKA
I KATARZYNA KOZŁOWSKA
STUDENTKI IV ROKU
FILOLOGII ROMAŃSKIEJ**

Księga pamięci

25 listopada 2009 w Centrum Kultury w Lublinie odbyła się promocja książki *Zagłada Biłgoraja – księga pamięci* pod redakcją Abrahama Kronenberga, w przekładzie i opracowaniu **Moniki Adamczyk-Garbowskiej, Andrzeja Trzcíńskiego i Marzeny Zawanowskiej**. Książkę wydało gdańskie wydawnictwo słowo/obraz terytoria. W spotkaniu wzięli udział: **Monika Adamczyk-Garbowska** i **Andrzej Trzcíński** z Zakładu Kultury i Historii Żydów w Instytucie Kulturoznawstwa UMCS oraz **Artur Bara** z Biłgorajskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. I.B. Singera.

Zagłada Biłgoraja jest jedną z kilkuset ksiąg pamięci poświęconych żydowskiemu społeczeństwu przedwojennej Polski. Ukazując, jak głębokie więzi łączyły bił-

gorajskich Żydów z ich miejscem urodzenia i zamieszkania, stanowi nie tylko cenne źródło do badania polsko-żydowskiej przeszłości tego miasta, ale także daje szersze wyobrażenie o tym jakże ważnym gatunku dopiero niedawno odkrywanym przez polskich czytelników. Książka stanowi jedną z części cyklu opracowywanego w Zakładzie Kultury i Historii Żydów – wcześniej ukazała się nakładem Wydawnictwa UMCS antologia tekstów z ok. 100 ksiąg pamięci w opracowaniu **Moniki Adamczyk-Garbowskiej, Adama Kopciowskiego i Andrzeja Trzcíńskiego** pt. *Tam był kiedyś mój dom... Księgi pamięci gmin żydowskich*, a w przygotowaniu jest wybór tekstów z księgi pamięci Lublina.

MARTA WÓJCICKA



Politolodzy z UMCS podczas Kongresu



FOT. GRZEGORZ JANUSZ



Maxwell McCombs we Wrocławiu

23 listopada, w zabytkowym Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego, swój wykład wygłosił **prof. Maxwell McCombs** – światowej sławy specjalista z zakresu komunikowania masowego. Wśród jego licznych słuchaczy znaleźli się także studenci Wydziału Politologii UMCS. Wykład McCombsa odbył się w ramach międzynarodowej konferencji pt. *Development of Agenda-Setting Theory and Research. Between West and East*, zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim i Dolnośląską Szkołą Wyższą we Wrocławiu.

– To wyjątkowe wydarzenie – dało się słyszeć tuż przed rozpoczęciem uroczystej sesji naukowej, w której miał wziąć udział prof. McCombs. Zgodnie z programem, tuż po godz. 10 na mównicę weszła **Bogusława Dobek-Ostrowska**, prezes Polskiego Towarzystwa Komuni-

kacji Społecznej, która w kilku zdaniach przywitała licznie zgromadzonych gości. W części wstępnej głos zabrał także **Adam Jezierski**, prorektor Uniwersytetu Wrocławskiego. Gdy po półgodzinnym oczekiwaniu, przemówił Maxwell McCombs, sala zamarła. Cichy głos profesora skupił uwagę wszystkich – zarówno naukowców, jak i studentów. Ci ostatni wykorzystali każde wolne miejsce, aby tylko móc się i w spokoju wysłuchać wykładu. – Ciii – powtarzali jedni do drugich – ja też chcę coś usłyszeć. Tymczasem McCombs opowiadał o teorii ustawiania agendy. Wyróżniając jej 5 poziomów, przedstawiał dylematy naukowców oraz praktyków. Popierając swoje przemówienie barwnymi przykładami, odkrywał wady i zalety wykorzystywania tzw. agendy. Jednocześnie profesor wyrażał własne opinie, a wśród nich podziw dla „New York Times” – największego i najskuteczniejszego agend-settera na świecie.

Po wykładzie znalazł się czas na pytania z sali. McCombs nie odmawiał odpowiedzi, a wręcz przeciwnie, tłumaczył wszystkie zawiłości swojego wyводу. – Z Gender Agenda-Setting jest trochę tak, jak z coca-colą. Gdy byłem mały, były tylko dwa opakowania, teraz jest ich pełna gama i nie zawsze wiadomo na co się zdecydować – tłumaczył słuchaczom, gdy ci pytali o różnorodność badań i technik ustawiania agendy. Przemówienie profesora zakończyło się tuż przed południem. Po krótkiej przerwie, na zakup książek i ewentualne autografy, rozpoczęły się panele konferencyjne. Wśród referentów z całego świata, nie zabrakło też lubelskiej reprezentacji. W sekcji „Agenda setting studies in Poland” wystąpiła **dr Ewa Nowak** (Wydział Politologii, UMCS), która wygłosiła referat o wpływie mediów masowych na kampanie wyborcze w Polsce w roku 2005 i 2007.

KAROLINA BURNO

Mediatory

28 listopada po raz trzeci studenci dziennikarstwa z całej Polski wręczyli swoje nagrody – Mediatory. Plebiscyt od początku organizuje Koło Naukowe Studentów Dziennikarstwa UJ.

W tym roku statuetki otrzymali:

- **Autorytet** – **Hanna Kral**, bo można się od niej uczyć rzetelności, profesjonalizmu i najwyższych standardów.
- **Nawigator** – **Piotr Najsztub**, Dzięki niemu nasze poglądy zaczynają iść własną drogą.
- **Torpeda** – **Anita Werner**, za udowodnienie, że szybkość i rzetelność nie muszą się wykluczać.
- **Detonator** – **Katarzyna Świerczyńska**, za publikacje, które wybuchły najgłośniej i najbardziej spektakularnie, nie tylko w świecie mediów.
- **Akumulator** – **Rafał Bryndal**, za ładowanie nas pozytywną energią.
- **Promotor** – Szkoła Mistrzów Fotografii, za pokazywanie, że Internet to coś więcej niż e-mail i Google.
- **Prowokator** – **Jacek Żakowski**, za odważne decyzje, które dają nam do myślenia.
- **Inicjator** – **Jarosław Kuźniar**, za to, że pokazuje, że można inaczej.
- **Reformatör** – kampania „Wprost” *Przeżyć raka*, za materiały, które zmieniają rzeczywistość z dobrym skutkiem.

WOJCIECH PIESTA

Konferencja o pomocy w Instytucie Psychologii

Z inicjatywy pracowników Zakładu Psychologii Wychowawczej i Psychoprofilaktyki, wspólnymi siłami studentckiego koła naukowego „Adesse” oraz Akademickiego Centrum Wsparcia, 21 października zorganizowana została w Instytucie Psychologii UMCS konferencja naukowa pt. *Moc pomocy*.

Nazwa konferencji nawiązywała do etymologii słowa pomoc, rozumianego jako przywracanie mocy osobom, które w danym momencie jej poszukują. Rozumieniu pomocy w profesjonalnym, a także nieprofesjonalnym sensie, poświęcony został wykład wygłoszony przez **prof. Z. B. Gasia**, wprowadzający w tematykę konferencji. Z osobą profesora związanych jest wiele idei oraz tradycji, które obecnie, mimo jego nieobecności, nadal pozostają żywe i jako takie pozytywnie oddziałują na klimat edukacji w Instytucie Psychologii. Adaptowanej przez niego na grunt polski koncepcji rówieśniczych doradców poświęcony był w związku z tym pierwszy blok tematyczny konferencji. Pod względem teoretycznym, do omawianych treści wprowadził słuchaczy wieloletni współpracownik profesora – **dr Wiesław Poleszak**. Szczególne miejsce w tej sesji zajęły wystąpienia ludzi, którzy opowiadali o praktycznym wdrażaniu rówieśniczego doradztwa – czy to w środowisku szkolnym (mgr Małgorzata Kalisz) czy też uniwersyteckim (projekt Akademickiego Centrum Wsparcia działający w latach 2008/2009).

Równie ciekawą, i zasługującą na uwagę była druga sesja konferencji,

poświęcona pomaganiu w formie wolontariatu. Po krótkim wprowadzeniu w specyfikę pomocy wolontariackiej (mgr Grzegorz Kata) nastąpiła prezentacja ośrodków, które zajmują się tego typu działalnością. Odbiorcy, w szczególności studenci, mieli okazję zapoznać się z trudnościami i radościami, problemami i sukcesami, jakie niesie tego typu działalność. Wystąpienia te były szczególnie wartościowe, ponieważ służyły także propagowaniu idei pomagania. Z zainteresowania, jakim cieszyły się wśród studentów, można wnosić, iż dla wielu studentów stały się początkiem drogi prowadzącej przez wolontariacką pomoc ku otworzeniu się na drugiego człowieka. Zaangażowanie w tego typu działalność może się stać dla przyszłych psychologów szczególnie ważnym doświadczeniem przygotowującym do przyszłej pracy w zawodzie. Prezentacje przeprowadzone były przez wolontariuszy przybyłych do nas z istniejącego przy KUL Akademickiego Punktu Wolontariatu oraz wolontariatu przy kościele św. Ducha w Lublinie. Dotyczyły różnego rodzaju działalności – od pracy w klinice psychiatrycznej, szpitalu dziecięcym, po tzw. wolontariat akcyjny, koncentrujący się na organizacji zbierek pieniędzy czy imprez np. dla dzieci.

Ostatni, ale za to jakże interesujący, blok tematyczny dotyczył pomocy profesjonalnej – terapeutycznej. Przy tej okazji o swoich doświadczeniach pracy terapeutycznej w różnych nurtach opowiadali pracownicy Instytutu Psychologii – **dr Iwona Gryniuk-Toruń**, oraz **dr Barbara Smoczyńska**. Pierwsza z nich

poruszyła zagadnienie krótkoterminowej terapii rodzin, ogniskującej się na wybranym problemie, natomiast dr Smoczyńska dzieliła się z nami doświadczeniem wypływającym z nieznanego jeszcze szerzej w naszym kraju programu wspierania osób chorych na raka (program psychoonkologiczny Simontona). Gościliśmy też terapeutkę wywodzącą się ze środowiska Krakowskiego Centrum Psychodynamicznego – **mgr Agnieszkę Nowak**. Ważnym, a jednocześnie kontrowersyjnym spojrzeniem na zagadnienie terapii i szerzej ujmowanej psychologii podzielił się z nami **dr Dariusz Perszko** w wystąpieniu o wymownym tytule: *Psychologia jako zbiór usystematyzowanych wierzeń podtrzymywanych przez zastępy wyznawców*. Dyskusja mająca miejsce na zakończenie tej sesji, miała na celu porównanie i rzucenie wspólnego światła na różne koncepcje pomocy terapeutycznych. Szczególnie krzepiące wydają się więc wnioski podjęte przez występujących, podkreślające wspólny cel oraz, mimo odmienności narzędzi pracy, podobne rozumienie pomagania ludziom.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem odbiorców, nie tylko w ramach samego Instytutu Psychologii, wniosła też wiele wartościowych treści w życie uczelni. Mówiono na niej o rzeczach ważnych nie tylko z punktu widzenia psychologa czy studenta psychologii, ale także z punktu widzenia człowieka pragnącego iść przez życie, kierując się wartościami, traktującego pomoc drugiemu człowiekowi jako cel sam w sobie.

SZYMON JUZA

Koncert *Niezapomniany listopad*

25 listopada 2009 r. w Sali Kameralnej Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS miał miejsce koncert upamiętniający 91 rocznicę odzyskania Niepodległości przez Polskę. 123 lata niewoli odcisnęło swoje piętno na naszej historii, a rok 1918 przyniósł nadzieję na powrót naszego kraju na mapę Europy. Polska niejako narodziła się na nowo.

Od wielu lat narodowe Święto Niepodległości skłania środowiska artystyczne naszego kraju, w tym również lubelskich instrumentalistów, do uczczenia tego niezwykle ważnego faktu. Wykonawcami byli pracownicy Zakładu Pedagogiki Instrumentalnej, którzy cyklicznie występują w tego typu przedsięwzięciach muzycznych, prezentując ciekawy zestaw utworów kompozytorów polskich. Część ich twórczości nierzadko powstawała na obczyźnie. Tęsknota za krajem rodzinnym jeszcze silniej przejawiała się w ich kompozycjach. Cechował je głęboki smutek i zaduma, z drugiej zaś strony heroizm, patos i chęć walki o wolność. Nawiązując do tytułu koncertu *Niezapomniany listopad*, wykonawcy „nie zapomnieli” właśnie o tamtych wydarzeniach, sięgając po dzieła, których źródłem jest muzyka polska. Pierwszą część koncertu otworzył **Karol Garwołyński**. W jego interpretacji usłyszeliśmy Poloneza fis-moll op.44 Fryderyka Chopina. Utwór ten określany jako „przejmujący poemat o Polsce”, spełniał symboliczną funkcję w naszej historii, wyrażającą się m.in. w tragicznej miłości do kraju. Powstał między rokiem 1840 a 1841, zaś dedykowany był księżnej Charles de Beauvau. Polonez (z mazurkiem w części środkowej), zagrany przez pianistę z wielkim wyczuciem formy i stylu, zdominowany nadrzędną rolą ekspresji, epatował heroizmem i dramatycznością. Karol Garwołyński, operując z wielką swobodą warsztatem pianistycznym, ukazał pełne dostojności i narodowej dumy dzieło naszego największego kompozytora, związane z ówczesną tematyką walki o niepodległość. W całkiem odmienny nastrój

wprowadził nas **Jakub Niedoborek** (gitara) wysublimowaną, szlachetną, bardziej intymnie brzmiącą muzyką. 5 Tańców Polskich, które przedstawił artysta, pochodzi z tabulatury gdańskiej (XVII w.) Ze względu na inicjały BP, widoczne na tabulaturze, w 1953r. wydane zostały jako utwory Bartłomieja Pękiela. Podważono jednak jego autorstwo i obecnie grane są jako utwory anonimowe zatytułowane *Balletto Polacco*. Transkrypcję na gitarę dokonał Jakub Niedoborek. Artysta ujął słuchaczy swoją bezpretensjonalnością i przejrzystością wykonania. Na bazie prostej i klarownej formy wydobył lekkość i charakterystyczne cechy brzmienia ówczesnych tańców dworskich. Gitarzysta wybrał ze swojego repertuaru również dwa mazurki kompozytorów współczesnych. Edmund Jurkowski (żarliwy propagator polskiej i światowej gitarystyki, konstruktor 8-strunowej gitary klasycznej) i Aleksander Tansman (pianista, kompozytor tworzący głównie na obczyźnie), stali się obok innych twórców kontynuatorami wykształconej przez Chopina formy mazurka jako stylizowanego tańca artystycznego. Mazurek otrzymał w ich twórczości zupełnie „nową szatę”, ale dalej jego rytm, to rodzaj estetyki muzycznej, który od pokoleń na świecie kojarzony jest z polskością. Jakub Niedoborek właśnie „ową polskość” wydobyl z utworów znakomicie, oczywiście z właściwą sobie „elegancką” ekspresją. W dalszej części koncertu wystąpił **Hubert Świeca** (tenor). Zaprezentował muzykę polskiego kompozytora z przełomu XIX i XX wieku Jana Galla, który pozostawił nam w swoim dorobku głównie pieśni na głos z fortepianem. Ten gatunek upodobał sobie szczególnie, czerpiąc natchnienie z tematów bliskich miłości i otaczającej nas natury. Łączył elementy rodzimej tradycji z niemiecką liryką mieszczańską. Komponował zawsze z wymogami głosu w sposób popisowy dla śpiewaka. Barkarola *Ach zejdź do gondoli* op.13 nr 3 w wykonaniu Huberta Świecy idealnie oddała piękno i płynność linii melodycznej, uka-

zując nierozzerwalny związek muzyki z tekstem oraz całą gamę uczuć przekazywanych poprzez dźwięki. Druga z kolei pieśń Mieczysława Karłowicza *Zawód* op.1 nr 4, napisana do słów Kazimierza Tetmajera, w której to niewątpliwie dał się odczuć silny emocjonalizm, dzięki umiejętnemu wydobywaniu przez tenora na plan pierwszy głębokiej liryki. Przy fortepianie Hubertowi Świecy towarzyszył **prof. Corelli Świeca**, doskonale dopełniając całości. Tego wieczoru nie zabrakło muzyki innego wielkiego Polaka, jednego z największych wirtuozów XIX stulecia, Henryka Wieniawskiego. Niezwykle uzdolniony skrzypek, bywalec ówczesnych salonów, gdzie w dobrym tonie było prezentowanie popisowych utworów, skomponował szereg wirtuozowskich dzieł w tzw. stylu *brillante*. Obertas op.19 nr 2 oraz Polonez koncertowy D-dur op.4, silnie podkreślające narodowy charakter muzyki, w interpretacji **Dariusza Drzazgi (skrzypce)** i Corellego Świecy (forte-pian) zabrzmiały brawurowo i przekonująco. Fragmenty wybitnie popisowe, zagrane ogniście i z wielkim rozmachem świadczą o dużej fantazji i temperamentie artystów. W *Romance* z II koncertu skrzypcowego d-moll słuchacze mogli natomiast odnaleźć rodzaj wrażliwości „chwytającej za serce”, która stała się tak charakterystyczna dla prawdziwych romantyków. Duet Dariusz Drzazga i Corelli Świeca, będący ostatnim wykonawcą środowego wieczoru muzycznego, nieraz dał się poznać jako zgrani i dobrze współpracujący ze sobą zespół. Koncerty z dziełami rodzimych kompozytorów z okazji narodowego Święta Niepodległości cieszą się sporą popularnością. Słuchacze zgromadzeni w Sali Kameralnej Instytutu Muzyki z uwagą i zainteresowaniem wysłuchali lubelskich artystów. Koncert poprowadził **dr hab. Mirosław Grusiewicz**, kierownictwo artystyczne objął prof. Corelli Świeca, a nad stroną organizacyjną czuwała **Marlena Rekiel-Zezula**. Serdecznie zapraszamy na kolejne występy pracowników IM WA UMCS.

MARLENA REKIEL-ZEZULA

Nałęczowski konkurs

Michał Elwiro Andriolli, wybitny malarz, grafik i rysownik, autor ilustracji do *Pana Tadeusza*, ostatnie lata życia spędził w Nałęczowie. Tu zmarł w 1893 r. i spoczął na miejscowym cmentarzu. W 1987 r. w Nałęczowie zorganizowano po raz pierwszy Ogólnopolski Konkurs na Rysunek jego imienia, lecz potem zabrakło sponsorów. W 2004 r. inicjatywę reaktywowano, a aktualnie ma miejsce jego trzecia edycja. Od 14 listopada do 8 grudnia w nowej galerii Nałęczowskiego Ośrodka Kultury można oglądać pokonkursową wystawę 3 Międzynarodowego Konkursu na Rysunek im. Andriollego. Wśród organizatorów, jurorów oraz nagrodzonych w tym konkursie znaleźli się pracownicy WA UMCS, a jednym z fundatorów nagród był Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Przewodniczącym Zespołu Organizacyjnego był artysta grafik **Adam Panek**, adiunkt z Zakładu Grafiki Warsztatowej I. W pięcioposobowym składzie jury konkursu obok jego przewodniczącej artystki grafika **Danuty Kołwan-Nowickiej**, emerytowanej prof. WA UMCS, znalazł się **Artur Popek** – prof. UMCS, pełniący od września funkcję dyrektora Instytutu Sztuk Pięknych WA. Zaś nagrodę główną, ufundowaną przez Burmistrza Nałęczowa, otrzymał **Zbigniew Liwak**, adiunkt z Zakładu Grafiki Projektowej i Litografii. Przyznano mu ją za pracę pt. *Oswajający lęki I* wykonaną w technice mieszanej. Wśród artystów nominowanych do nagród i wyróżnionych nimi znajdowali się jeszcze **Maria Sękowska**, adiunkt z Zakładu Malarstwa i Rysunku I, a także **prof. Jacek Wojciechowski** – kierownik Zakładu Malarstwa i Rysunku II. Na tegoroczny konkurs Andriollego 72 artystów z 8 krajów (Belgii, Czech, Niemiec, Rosji, Słowacji, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych i Polski) nadesłało 185 prac. Jury do wystawy wybrało zestaw składający się z 89 prac 59 artystów. Nagrodę Rektora UMCS otrzymał **Andrzej Łabuz** – grafik z ASP w Katowicach.

JERZY ŻYWICKI



Norweskie wykłady na Wydziale Ekonomicznym

W dniach 2–3 grudnia br. przebywał na Wydziale Ekonomicznym UMCS **prof. Reggie Davidrajuh** z Uniwersytetu Stavanger (Norwegia). Autor kilkudziesięciu artykułów naukowych publikowanych w renomowanych czasopiśmie naukowych, Editor in Chief w czasopiśmie „International Journal of Business and Systems Research”, oraz Associate Editor w czasopiśmie „Electronic Government”, spotkał się z władzami Wydziału Ekonomicznego (na zdjęciu z dziekanem – prof. dr hab. Jerzym Węclawskim i prodziekanem ds. badań i współpracy międzynarodowej – dr hab. Agnieszką Sitko-Lutek) oraz przedstawił wykład pt. *Modeling Business Infrastructure. Making Most Money from Core Business Capabilities*.

Tematyka wykładu obejmowała zagadnienie zastosowania modelowania matematycznego do rozwiązywania problemów decyzyjnych w działalności gospodarczej.

Profesor Davidrajuh zaprezentował możliwości praktycznego wykorzystania autorskiego programu GPenSIM, opartego na platformie MATLAB, posługując się m.in. przykładami zarządzania ruchem lotniczym, sterowania procesami transportu drogowego, zarządzania produkcją ryb oraz tworzenia przedsiębiorstw wirtualnych o strukturze sieciowej.

Osoby zainteresowane tematyką wykładu i otrzymaniem prezentacji wykładowej proszone są o kontakt mailowy z organizatorem wykładu – dr hab. Zbigniewem Pastuszakiem (z.pastuszek@umcs.lublin.pl). Oprogramowanie wykorzystane w trakcie wykładu dostępne jest na stronie: <http://www.davidrajuh.net/gpensim>, natomiast podręcznik do modelowania procesów biznesowych można pobrać ze strony: <http://www.davidrajuh.net/gpensim/GPenSIM-User-Manual-v32.pdf>.

ZBIGNIEW PASTUSZAK



Prof. A. Sitko-Lutek, prof. R. Davidrajuh i prof. J. Węclawski

Konferencja Rok 1809 w literaturze i sztuce

W dniach 29 i 30 września 2009 r. odbyła się w Lublinie międzynarodowa konferencja naukowa na temat: *Rok 1809 w literaturze i sztuce*, zorganizowana przez Zakład Historii Literatury Polskiej IFP i Studenckie Koło Naukowe Polonistów UMCS. Komitet organizacyjny stanowili: **dr hab. Barbara Czwornóg-Jadczyk** (przewodnicząca), **dr hab. Artur Timofiejew, prof. prof. UMCS, dr Małgorzata Chachaj** (sekretarz). Konferencja miała na celu przypomnienie wydarzeń roku 1809, które rozgrywały się na ziemiach Księstwa Warszawskiego i zaboru austriackiego, łącząc Polaków nie tylko poprzez bezpośredni udział w czynie orężnym, ale również poprzez wyrażające powszechny entuzjazm rozmaite działania kulturalne, twórczość literacką i publicystykę.

W obradach uczestniczyli przedstawiciele wielu środowisk naukowych: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Biblioteki Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie oraz Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Ponadto, uczestnicy konferencji mieli sposobność wysłuchania referatu **dr. Hansa-Christiana Trepte** z Uniwersytetu w Lipsku. W konferencji udział wzięli pracownicy i doktoranci IFP UMCS: **prof. dr hab. Alina Aleksandrowicz, dr hab. Barbara Czwornóg-Jadczyk, prof. UMCS, dr hab. Artur Timofiejew, prof. UMCS, dr Małgorzata Chachaj, dr Aleksandra Chomiuk, dr Katarzyna Puzio, mgr Marta Skrzypek**.

Pierwszego dnia obrad gości serdecznie powitała Prodziekan Wydziału Humanistycznego **prof. dr hab. Halina Pelc**, zaś uroczystego otwarcia konferencji dokonała Dyrektor IFP **dr hab. Barbara Czwornóg-Jadczyk, prof. UMCS**. Referat otwarcia zatytułowany *Zwycięski pochód złotych i białych orłów – rok 1809. Nowy etos patriotyczny*, wygłosiła **prof. dr hab. Alina Aleksandrowicz**. Profesor wykorzystwała mało znane relacje prasowe

oraz unikatowe rękopisy, by odtworzyć atmosferę powszechnego entuzjazmu, jaki towarzyszył Polakom w czasie kampanii 1809 r. Wykład Pani Profesor A. Aleksandrowicz stanowił ważny punkt odniesienia do problematyki podjętej w kolejnych referatach, co zgodnie zauważono w czasie dyskusji.

Drugi referat, **dr. Hansa-Christiana Trepte** (*Polski rok 1809 w literaturze i sztuce z perspektywy niemieckiej*), zawierał interesujące spojrzenie niemieckiego historyka literatury na sprawy polskie. Wiele z przedstawionych tez prowokowało uczestników obrad do dalszych przemyśleń, zwłaszcza zderzenie perspektywy polonocentrycznej oglądu tych wydarzeń z perspektywą europejską.

Z kolei **dr hab. Roman Dąbrowski, prof. UJ** poddał analizie *Galicję oswobodzoną* Jędrzeja Świdorskiego. Poemat, nawiązujący tytułem do *Jerolimy wyzwolonej* Torquata Tassa, przypomina wyzwolenie części polskiej Galicji z niewoli austriackiej. Tradycję epiki bohaterskiej autor uznał za adekwatną do upamiętnienia bieżących zdarzeń i nastrojów Polaków.

Dr hab. Marek Nalepa, prof. UR zaprezentował referat zatytułowany: *Pszczoly wergiliańskie, pszczoły napoleońskie w poezji porzeczowej*. Prelegent mówił o niezwykle popularnym w literaturze i publicystyce oświeceniowej motywie pszczół, wykorzystanym zwłaszcza w dyskusjach nad sprawnym funkcjonowaniem państwa oraz rozważaniach o edukacji.

Następny referent, **dr hab. Artur Timofiejew, prof. UMCS**, rozważał niezwykle ważną kwestię świadomości historycznej w poezji żołnierskiej roku 1809, uwypuklając zagadnienia z zakresu historii idei oraz poetyki. Przypomnił szereg niesłusznie zapomnianych utworów i poetów. Natomiast **dr hab. Sławomir Kufel, prof. nadz. UZ** poddał analizie wiersze, które powstały po śmierci księcia Józefa Poniatowskiego, współtworzące kult postaci bohatera spod Lipska.

Z dużym zainteresowaniem spotkało się wystąpienie **dr. Bohdana Królikowskiego**, zatytułowane: *Uwagi o mundurze księcia Józefa na obrazie Stanisława Zawadzkiego (wg Januarego Suchodolskiego) „Bitwa pod Raszyńem” ze zbiorów Muzeum Lubelskiego*. Prelegent przybliżył zebranym wiedzę z zakresu historii militariów oraz przepisy dotyczące umundurowania epoki Księstwa Warszawskiego. Uzupełnieniem powyższych referatów stało się wystąpienie mgr Marty Skrzypek, która zajęła się portretem satyrycznym księcia Józefa Poniatowskiego w literaturze polskiej od romantyzmu po współczesność.

Kolejne wystąpienie, **dr. Grzegorza Zajęca** (UJ), dotyczyło pamiętników o roku 1809 Juliana Ursyna Niemcewicza, w których autor utrwalał i komentował bieżące wypadki polityczne. Z kolei dr Katarzyna Puzio skupiła uwagę na pierwszej refleksji, której autor – Kajetan Koźmian – miał ambicję stworzenia naukowej pracy historycznej o roku 1809. Referentka porównała *Dzieje powstania Polski...* z późniejszą o 50 lat pracą Fryderyka Skarbka *Dzieje Księstwa Warszawskiego*.

Drugi dzień obrad rozpoczęła **dr hab. Barbara Czwornóg-Jadczyk, prof. UMCS**. Przedstawiła referat na temat: *Rok 1809 w poezji polskiej. Dokumentaryzm i peryfrastyka*. Prelegentka rozważała problem przenikania dokumentaryzmu do wysokiej klasycystycznej ody napoleońskiej. Referentka wskazała, że dokumentaryzm stanowi istotną cechę charakteryzującą literaturę epoki napoleońskiej.

W następnym referacie **dr Paweł Pluta** (Zakład Narodowy im. Ossolińskich) przybliżył kwestię polskiej recepcji twórczości Edwarda Younga w roku 1809. Zaś **mgr Jerzy Sobczak** przypomniał najistotniejsze wydarzenia z zapomnianego Powstania Wielkopolskiego z 1809 r. **Mgr Aleksandra Kabata** (Biblioteka Czartoryskich) mówiła natomiast o Puławach książąt Czartoryskich w roku 1809. Prelegent-

ka przedstawiła różnorodne zajęcia literackie księcia Adama Kazimierza i patriotyczne zaangażowanie Izabeli Czartoryskiej.

Dr Małgorzata Chachaj zaprezentowała mało znany druk z roku 1809 pt. *Piosnki śpiewane na Teatrze Narodowym*. Zawierał on najpopularniejsze wówczas piosenki i sceny dramatycz-

ne. Ostatni referat wygłosiła **dr Aleksandra Chomiuk**, która porównała dwie opowieści o roku 1809 Wacława Gąsiorowskiego. Wystąpienie ukazało inne spojrzenie na epokę Księstwa Warszawskiego.

Podsumowania obrad i zamknięcia konferencji dokonała **prof. dr hab. Alina Aleksandrowicz**. W swoim wystą-

pieniu podkreśliła niezwykle szeroki zakres poruszanej tematyki, wskazanie przez referentów ważnych, nowych problemów badawczych, wysoki poziom zaprezentowanych wykładów i głosów w dyskusji, wagę konferencji, jako wydarzenia naukowego. Plonem sesji będzie książka.

MAŁGORZATA CHACHAJ



Wydział Ekonomiczny UMCS prasa do udziału w projekcie „SYNERGIA – kształtowanie kompetencji Wydziału Ekonomicznego UMCS poprzez zdobywanie wiedzy praktycznej”

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów i potencjalnych pracodawców w zakresie praktyczności kształcenia na Wydziale Ekonomicznym UMCS podjęliśmy wysiłek przygotowania i wdrożenia projektu „SYNERGIA – kształtowanie kompetencji studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS poprzez zdobywanie wiedzy praktycznej”.

Projekt jest realizowany w okresie od 1 października 2009 r. do 30 września 2014 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; działanie 4.1, poddziałanie 4.1.1 – Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni. Jest on współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Jego głównym celem jest ograniczenie luki kompetencyjnej absolwentów Wydziału Ekonomicznego

UMCS poprzez zwiększenie poziomu praktyczności kształcenia.

- Celami szczegółowymi projektu są:
- wzmocnienie praktycznych elementów nauczania poprzez podjęcie i prowadzenie przez Wydział Ekonomiczny UMCS współpracy z przedsiębiorstwami i instytucjami,
 - organizowanie praktyk i staży dla studentów,
 - powołanie Rady Przedsiębiorców jako organu doradczego Rady Programowej Wydziału Ekonomicznego UMCS,
 - prowadzenie wybranych zajęć dydaktycznych przez praktyków,
 - realizacja przez studentów projektów praktycznych w przedsiębiorstwach i instytucjach pod opieką merytoryczną pracowników naukowych,
 - podniesienie poziomu wiedzy z tematyki u studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na Wydziale Ekonomicznym UMCS poprzez prowadzenie kursów wyrównawczych,

- lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy poprzez prowadzenie treningów interpersonalnych oraz szkoleń z rozpoznania i prowadzenia działalności gospodarczej,
 - ułatwianie studentom Wydziału Ekonomicznego UMCS kontaktu z potencjalnymi pracodawcami poprzez organizację spotkań panelowych z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji oraz zajęć warsztatowych,
 - wdrożenie systemu regularnego gromadzenia informacji dotyczących poziomu dopasowania kompetencji absolwentów do potrzeb pracodawców w celu dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy.
- Wszystkich zainteresowanych uczestnictwem w projekcie prosimy o kontakt mailowy: biuro@synergia.umcs.lublin.pl lub telefoniczny: (0-81) 537 55 33.

Więcej informacji na stronie projektu: <http://synergia.umcs.lublin.pl>. Zapraszamy do współpracy.



Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Polsko-niemieckie spotkania pedagogów

W dniach 21-26 listopada 2009 Instytut Pedagogiki UMCS w Lublinie gościł delegację z Fachhochschule Muenster (Niemcy). Muenster jest miastem partnerskim Lublina, a obydwa uczelnie są partnerami programu Socrates – Erasmus.

Prof. dr Bernhard Brugger z Wydziału Nauk Społecznych Fachhochschule Muenster dnia 23 listopada 2009 w auli Instytutu Pedagogiki UMCS wygłosił wykład otwarty *Arteterapia i mowa obrazów*. Profesor Brugger w swoim wykładzie odwoływał się do własnych doświadczeń terapii sztuką, gdyż sam jest nie tylko psychoterapeutą, ale także artystą plastykiem. Po wykładzie osoby zainteresowane mogły wziąć udział w warsztacie psychologicznym na temat *Malowanie do muzyki*.

Goście z Niemiec spotkali się z Dziekanem Wydziału Pedagogiki i Psychologii **prof. dr. hab. Ryszardem Berą** oraz Dyrektorem Instytutu Pedagogiki – **prof. dr. hab. Januszem Kirenko**. Rozmawiano m. in. na temat dalszej współpracy naukowej i dydaktycznej, w tym zorganizowania wspólnej międzynarodowej konferencji naukowej.

Profesor Brugger przyjechał do Lublina z grupą studentów, którzy spotkali się ze studentami pedagogiki UMCS. Spotkanie to zaowocowało m.in. wymianą doświadczeń na temat studiowania pedagogiki w Polsce i w Niemczech. Studenci UMCS zapoznali się również z ofertą możliwości uczestnictwa w programach międzynarodowej wymiany studenckiej.

Studenci polscy i niemieccy oraz młodzież z niepełnosprawnością intelektualną wzięli udział w inte-

gracyjnych zajęciach plastycznych zorganizowanych w Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie. Warsztaty prowadzili arteterapeuci – **Beata Magdziak** i **Janusz Padziński**. W programie wizyty gości z Niemiec znalazło się również zwiedzanie Lublina i Kazimierza Dolnego.

Współpraca obydwu ośrodków naukowo-dydaktycznych dotyczy wymiany doświadczeń, realizacji badań naukowych o charakterze porównawczym, wyjazdów studyjnych pracowników obydwu uczelni połączonych z prowadzeniem zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej. Obszary wzajemnej współpracy obejmują problematykę edukacji zdrowotnej oraz związanej z nią pracy socjalnej. Podjęto m.in. próbę poszerzenia terenu



Spotkanie z Dyrektorem Instytutu Pedagogiki prof. dr. hab. Januszem Kirenko

FOT. JACEK BOGUCKI

Ćwiczenia z udziałem studentów z Polski i Niemiec



badań realizowanych w ramach grantu zespołowego Prorektora ds. Nauki UMCS przez **dr Izabellę M. Lukasik**, **dr Annę Witek** i **dr Agnieszkę Buczak** nt. *Środowiskowe i osobiste uwarunkowania stosowania przez młodzież licealną dostępnych bez recepty środków przeciwbólowych* (2008).

W roku 2010 planowane jest rozszerzenie współpracy m. in. o uczestnictwo w konferencjach naukowych w Lublinie i Muenster oraz wyjazd studentów i nauczycieli akademickich do Queen's University Belfast, który jest uczelnią partnerską Fachhochschule Muenster.

AGNIESZKA BUCZAK



FOT. PAVEŁ KRZEMIAŃSKI

Zrozumieć kryzys

Co wywołało kryzys? Jak go zrozumieć i ustrzec się przed kolejnym? Z tymi pytaniami zmierzył się 18 listopada **Jacek Żakowski**. Burzliwa dyskusja dotknęła również problemów, które trawią polskie szkolnictwo wyższe.

Witam serdecznie w kolejnym salonie polityki, którego działalność wznawiamy po przerwie wakacyjnej – rozpoczęła oficjalnie spotkanie **prof. Iwona Hofman**, kierownik Zakładu Dziennikarstwa Wydziału Politologii UMCS. – **Jacek Żakowski** jest nie tylko dziennikarzem i publicystą, ale również autorem wielu programów telewizyjnych m. in. *Tok-Szok* czy *Summa zdarzeń* – podkreśliła prowadząca dyskusję. Prezentację sylwetki Żakowskiego przerwały gromkie brawa.

Na początku spotkania organizatorzy postawili tezę, że kryzys nie wynika tylko z zapaści ekonomicznej, ale główną przyczyną krachu jest „upadek systemu wartości”.

– Myślę, że jest gorzej. Myśmy w pewnym momencie mieli poczucie

takiej beztroski, lekkości bycia. Myślę, że na skutek tego bardzo wiele spraw odpuściliśmy. Ten kryzys jest tylko częściowo ekonomiczny. Wydaje mi się, że to kryzys wiedzy, że wiedza się częściowo skomercjalizowała – argumentował Żakowski. Dla poparcia swojej tezy przedstawił sytuację ministra zdrowia, który przed zakupem szczepionek musiał zasięgnąć opinii

gremium nauczycieli akademickich. – Każdy z nich pracował dla jakiegoś koncernu. Nie ma badań albo prawie nie ma badań, które nie byłyby komercyjnie finansowane – podkreślił Żakowski. Za przykład posłużył mu okres prezydentury **George'a W. Busha**. – Kiedy zapanowała ptasia grypa, prezydent powołał panel. W tym panelu byli wybitni epidemiolodzy, farmakolodzy itd. Nie było nikogo, kto by nie był na usługach jakiegoś koncernu. Nauka się sprywatyzowała. Nie mamy dzisiaj uniwersytetów, które byłyby zasobem niezależnej, publicznej wiedzy – utyskiwał publicysta. Stwierdził również,





że schyłek XX wieku był zdominowany przez pieniądze państwowe, wykładane na zbrojenia. Jego zdaniem, teraz miejsce przemysłu zbrojeniowego zajęły koncerny transnarodowe. – Mamy do czynienia z ludźmi reprezentującymi tzw. think tanki. Co to są think tanki? Są to organizacje lobbystyczne działające pod pozorem nauki – podkreślił Żakowski.

Powstąpię głos zabrali sami studenci. Nad utrzymaniem właściwej temperatury dyskusji czuwał **dr Jan Pleszczyński**, pracownik Zakładu Komunikacji Społecznej UMCS i były dziennikarz „Gazety Wyborczej”. Podczas spotkania każdy zainteresowany mógł nabyć książkę *Zawał. Zrozumieć kryzys* będącą zbiorem wywiadów, które Jacek Żakowski przeprowadził w latach 2004–2009. W tym czasie publicysta rozmawiał między innymi z **Jeffem Sachsem**, doradcą sekretarza ONZ ds. Milenijnych Celów Rozwoju, MFW i Banku Światowego, **Naomi Klein**, współczesną ikoną alterglobalizmu czy **Georgem Sorosem**, który atakiem spekulacyjnym na brytyjskiego funta zmusił Londyn do dewaluacji waluty. Dzięki temu dorobił się fortuny. Spotkanie z Jackiem Żakowskim to nie jedyne, jakie odbyło się w ramach „Salonu Polityki”. W marcu na Wydziale Politologii gościła **Sylwia Chutnik**, laureatka Paszportu „Polityki” w dziedzinie literatury. Organizacją spotkania, ze strony studenckiej, zajęło się Studenckie Koło Dziennikarskie Wydziału Politologii UMCS. Patronat nad wydarzeniem objął tygodnik „Polityka”.

PAWEŁ KRZEZIŃSKI

Schliemann w Hrubieszowie!

Rzecz stała się faktem. Jeden z największych skarbów europejskiego dziedzictwa kulturowego, słynne „złoto Schliemanna” będzie można od marca podziwiać w Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie. Wielu moich znajomych na tę wiadomość szeroko otwiera ze zdumienia oczy i pyta – jak to możliwe? Odpowiadam wtedy, że to autorytet archeologii lubelskiej jest przyczyną sensacyjnej decyzji berlińskiego Museum für Vor- und Frühgeschichte. Dodaję też, że jest to wyraz szacunku dla dokonań archeologicznych naszego Instytutu. Z satysfakcją podkreślam, że marka prowadzonych przez nas badań znana jest w wielkim świecie szeroko. Ale droga do pomysłu była jak zwykle długa i wyboista.

Gdzieś w wieku wczesnoszkolnym przeczytałem książkę H.A. Stolla zatytułowaną *Sen o Troi*. Ta zbeletryzowana opowieść o Heinrichu (Henryku) Schliemannie zadziałała na mnie piorunująco. Jak przysłowiowa czarodziejska różdżka odmieniła mnie Pobudziła naturalną chęć odkrywania, oczywiście na sposób i miarę osiągnięć bohatera książki. Przez lata narastało również we mnie przekonanie, wzmacniane coraz liczniej pochłanianymi lekturami, że moja przyszłość ma na imię archeologia.

Uparcie dążyłem do tak wyznaczonego celu i w roku 1972 zostałem studentem archeologii w Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Szybko jednak zweryfikowałem swoje marzenia. Ocenilem realia tamtych czasów i doszedłem do wniosku, że na powtórzenie sukcesu Schliemanna nie mam najmniejszych szans. Przynajmniej z dwóch powodów: o wyjazd do „strefy wielkich odkryć”, którą lokalizowałem sobie w świecie kultur śródziemnomorskich, było

wtedy bardzo trudno; no i Troja jest tylko jedna, czyli ta już odkryta!

Moi poznańscy mistrzowie – **prof. Jan Żak**, **prof. Aleksandra Cofta-Broniewska** czy **doc. Kazimierz Siuchniński** – skutecznie też odwrócili moją uwagę od genialnego niemieckiego szczęściarza, wskazując na archeologię powszechną, prądziejową, środkowoeuropejską. Wielomiesięczne sezony wykopaliskowe na Kujawach nauczyły mnie nie tylko warsztatu archeologicznego, ale również odszukiwania swoich własnych „Troj”. Miara popularności tych odkryć była oczywiście zdecydowanie mniejsza, ale dawała to co najważniejsze – poczucie radości i satysfakcji z ich dokonania.

H. Schliemann musiał mi jednak zapaść bardzo głęboko w serce, gdyż prawdziwie, chociaż podświadomie, tęskniłem do romantycznego kontekstu odkrywania prawdziwych „białych plam” rodzimej starożytności. Marzyło mi się znalezisko, które pozostanie na długo związane z moim nazwiskiem; które dałoby mi też to schliemannowe poczucie sławy.

Rozejrzałem się po rodzimym Pomorzu oraz po Wielkopolsce i zobaczyłem dziesiątki archeologów młodszych się nad setkami odkryć, skrupulatnie układających kostki układanki wiedzy o pradziejach. Nie było złudzeń. Dla moich oczekiwań i dla mojego temperamentu nie było tutaj miejsca.

Wtedy skierowałem oczy na Lubelszczyznę. Z poznańskiego punktu widzenia była ona, w interesującym mnie okresie pierwszych wieków po Chrystusie, nie tylko powabną „białą plamą”. Jak to bywa z prawdziwymi szczęściarzami, natychmiast po studiach znalazłem zatrudnienie w ówczesnym Zakładzie Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lubli-

nie. Szefujący tej instytucji **doc. Jan Gurba** nie bronił dostępu do lubelskich starożytności – wręcz przeciwnie – cenił samodzielność i fantazję, więc wkrótce trafiłem do Kotliny Hrubieszowskiej. Szybciej niż mogłem sobie zamarzyć dokonałem odkrycia, które zainteresowało nie tylko fachowców, ale również media, a za ich pośrednictwem tysiące przeciętnych zjadaczy chleba. Odkryłem Gotów o na tyle dziwnej, niecodziennej kulturze, że od miejsca moich wykopalisk w Masłomęczu mogłem zaproponować wyodrębnienie „grupy masłomeckiej”.

Od tej pory opowieści o kawałkowanych pośmiertnie zwłokach kobiet zaczęły obiegać świat i przeprowadziły hrubieszowskie odkrycia przez wielką wystawę „I Goti” w Mediolanie, monograficzną wystawę „Schätze der Ostgoten” (pokazywaną też jako „Skarby wschodnich Gotów”) w BERN czy wystawy o Wandalach organizowane w Niemczech i w Polsce. Gościłem też z nimi na dziesiątkach kongresów i konferencji. Z satysfakcją obserwowałem, jak czytane są moje książki, w których opisywałem coraz aktualniejsze stany badań „rzymskich” dziejów ziemi hrubieszowskiej. Miałem wreszcie prawo uznać, że prestiżowa dla mnie nagroda „Złotej Łopaty” i tytuł „Popularyzatora nauki 2008” spełniły moje oczekiwania jako odkrywcy.

Wtedy po raz pierwszy po wielu latach ośmieliłem sobie pomyśleć, że mam prawo – w części niewielkiej – porównać się do Heinricha Schliemanna. To oczywiście wręcz nieprzyzwoite i bardzo egoistyczne, ale czyż nie dostatecznie często wymienia się dzisiaj takie nazwy, jak Masłomęcz, Gródek i Hrubieszów?

Bijąc się z tymi wątpliwościami dokonałem innego odkrycia takiego, jakiego nie miał szansy dokonać Wielki Tropiciele eposu Homera. Odkryłem, że wyniki moich wykopalisk są ważnie nie tylko dla mojej naukowej próżności, dla mojej kariery zawodowej, ale również, i to w niemierzalnym wprost w swej wielkości stopniu, dla mieszkańców Ziemi Hrubieszowskiej. Stało się mianowicie tak, że kibicowanie wykopaliskom przestało już polegać

na przyjmowaniu do wiadomości ich rezultatów. Zaczęto budować przekonanie, że stanowią one istotny element życia mieszkańców, są dla nich czynnikiem integrującym i ważnym elementem polityki regionalnej. Ukoronowaniem tych działań jest wprowadzenie efektów pracy archeologów do strategii budowania wizerunku regionu. Powszechne poczucie dumy z hrubieszowskich zasobów archeologicznych i szacunek dla pracy archeologów zyskały tutaj po prostu wymiar daleko ponadprzeciętny.

W tym kontekście nic dziwnego, że mieszkańcy Masłomęcza postanowili wcielić się w historycznych Gotów i próbować swoimi słowami opowiadać o ich nadbużańskich dziejach. W szkołach powiatu hrubieszowskiego dzieci uczą się o rodzimej starożytności, biorą też udział w tematycznych konkursach na temat wiedzy o archeologii. Każde zdarzenie w naukowym świecie ma rezonans wśród lokalnych elit intelektualnych, a działalność Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego czy Fundacji Kultury i Przyjaźni Polsko-Francuskiej im. St. i K. Duchateau w ogromnym zakresie opiera się na współpracy z archeologami. W końcu dzięki szczególnej przychylności władz samorządowych Hrubieszów i jego okolice goszczą archeologiczne konferencje naukowe, wystawy tematyczne i świętuje się tutaj z wielką pompą jubileusze i dokonania wykopaliskowe. Dzięki takiej strategii patrzenia na prehistorię i jej badaczy stałem się też jednym z pierwszych laureatów Nagrody Honorowej Miasta Hrubieszowa, Nagrody Honorowej „Laur Masłomecki” i medalu „Zasłużony dla Powiatu Hrubieszowskiego”. Czy na takie okoliczności można pozostać obojętnym? Przecież zrozumiałe, że nie! Tym bardziej, że odrodzone Muzeum Regionalne im. ks. Stanisława Staszica z całą mocą (w końcu) postawiło na eksponowanie własnych skarbów archeologicznego dziedzictwa kulturowego, zatrudniając dwójkę młodych archeologów.

Szukanie sposobów odwiedzania się wcale nie jest łatwe. Nie wystarczą tutaj moje publikacje, bo o Gotach pisałbym również bez zaangażowania

społeczności hrubieszowskiej. Wygłoszenie kolejnego wykładu dla entuzjastów tego ludu to też właściwie moja akademicka powinność. Tutaj trzeba czegoś więcej, co absolutnie jednoznacznie przekona o mojej wzajemności, ale też zainspiruje do wzmacniania siły schliemanowskiego ducha Kotliny Hrubieszowskiej.

Z pomocą przyszli moi niemieccy przyjaciele. Oni również, tak jak ich koledzy z Danii, Francji, Ukrainy i wielu innych krajów są pod wrażeniem archeologicznej gorączki, jaka ogarnęła hrubieszowskie. To najpierw **prof. Wilfried Menghin**, **dr Heino Neumayer** i **dr Manfred Navroth** podsunęli mi pomysł, bym spróbował pomóc w budowaniu wyższej rangi miejscowego Muzeum. Wtedy też padło hasło „Troja”, przyjęte życzliwie przez twórczynię wystawy o jej badaniach, **dr Alix Hänsel** i dyrektora Museum für Vor- und Frühgeschichte z Berlina, **prof. Matthias Wemhoff**. Uznali ten pomysł co prawda za zdumiewający – nigdy wystawa tej klasy nie gościła w prowincjonalnym muzeum – ale również awangardowy i zaskakujący. Pojęli przede wszystkim spodziewaną miarę entuzjazmu, jaki wywołał on na kresach Unii Europejskiej. Aby wzmocnić w nich to przekonanie, postanowiliśmy przygotować wystawę po raz pierwszy z opisem cyrylicznym, w języku ukraińskim. Z nadzieją, że przyciągnie ona młodych ludzi z Ukrainy, aby i oni mogli zapoznać się naocznie z dokumentami starożytnego europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Potem znalazłem życzliwości innego mojego wypróbowanego przyjaciela, **dr. Wojciecha Brzezińskiego**, dyrektora Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, który jako goszczący swego czasu *Sen Henryka Schliemanna o Troi* wsparł mój pomysł z całych sił, ofiarując pomoc merytoryczną, organizacyjną i prawną.

Takim to sposobem Heinrich Schliemann dotarł do Hrubieszowa i został skonfrontowany z marzeniami o podobnych mu odkryciach.

Czy to koniec z moimi marzeniami? Absolutnie nie! Oczyma duszy widzę, jak berlińska wystawa otwiera przed hrubieszowskim Mu-

zeum perspektywę dla goszczenia wielu innych wspaniałych wystaw o tematyce archeologicznej. Widzę jak na mapie kraju zaczyna gorzeć punkt opisany imieniem Hrubieszowa, który jak magnes przyciągać będzie uwagę rasowych turystów historycznych i koneserów najważniejszych ekspozycji muzealnych. Widzę, jak rodzi się wokół tego miasta ważny ośrodek regularnie organizowanych konferencji

naukowych. Jestem pewien, że będzie on też w dalszym ciągu dostarczycielem nieoczekiwanych odkryć wykopalskowych i sensacyjnych znalezisk. Mam nadzieję, że wkrótce dziesiątki tysięcy rodaków, ale i gości z zagranicy, jako cel swojej urlopowej eskapady wyznaczać będzie to sympatyczne miasteczko na kresach Rzeczypospolitej i zachłystywać się jego niepowtarzalną atmosferą. Jestem pewien,

że *Sen o Troi Henryka Schliemanna* to tylko początek.

Póki co zapraszam od 1 marca do ostatniego dnia maja do odwiedzenia Hrubieszowa i wystawy w Muzeum Regionalnym im. ks. Stanisława Staszica. Potrzebne informacje to: www.muzeum-hrubieszow.pl, tel/fax (84)696-27-83, archo@muzeum-hrubieszow.pl – dla rezerwacji czasu zwiedzania. Miłych wrażeń!

ANDRZEJ KOKOWSKI



Spotkanie EMUNI

W dniach 23–28 listopada w Tunisie, w Sousse odbyło się spotkanie przedstawicieli EMUNI – Stowarzyszenia Uniwersytetów Śródziemnomorskich, którego jednym z założycieli jest UMCS. Organizacja ta liczy obecnie 141 członków, głównie wyższych uczelni i instytucji badawczych z 37 krajów. Podczas spotkania odbyły się obrady Senatu oraz Walnego Zgromadzenia, podczas których dyskutowano o dalszych kierunkach rozwoju oraz współpracy. Przedstawicielem UMCS była prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Sitko-Lutek z Wydziału Ekonomicznego UMCS. Szczególnym zainteresowaniem EMUNI cieszą się programy wspólnych studiów magisterskich, studia dokto-

ranckie oraz szkoły letnie. Zainicjowano również powstanie Uniwersytetu Śródziemnomorskiego, który działałby na rzecz integracji i harmonizacji systemów edukacyjnych krajów członkowskich EMUNI.

Honorowymi uczestnikami Walnego Zgromadzenia byli m.in. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Technologii Słowenii **dr József Györkös** **Peter Volasko** (szef Współpracy Międzynarodowej i Spraw Europejskich w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego) i **dr Milena Smit** (szef EUROMED w Departamencie Spraw Zagranicznych). Komisja Europejska była reprezentowana poprzez **dr. Ettore Deodato** sekretarza ds. Edukacji i Kul-

tury. Organizatorem tegorocznego spotkania był Uniwersytet w Sousse.

W tym czasie odbywały się dwie konferencje międzynarodowe współorganizowane przez EMUNI. W dniach 25-28 listopada miało miejsce coroczne spotkanie członków MIC – Management International Conference, pod hasłem *Kreatywność, Innowacyjność i Zarządzanie*. Współorganizatorem tej konferencji był także University of Primorska. Pracownicy Wydziału Ekonomicznego uczestniczyli aktywnie, prezentując referaty oraz biorąc udział w panelach dziekanów i wydawców renomowanych czasopism z zakresu zarządzania.

AGNIESZKA SITKO-LUTEK

Politologia w szkołach ponadgimnazjalnych



FOT. PAWEŁ KRZEMIŃSKI

24 listopada 2009 roku odbyło się spotkanie władz Wydziału Politologii UMCS z przedstawicielami wybranych szkół ponadgimnazjalnych naszego regionu. W trakcie spotkania podpisano umowy o patronacie Wydziału nad poszczególnymi klasami o profilu humanistycznym, dziennikarskim, europejskim lub polityczno-społecznym. Współpraca Wydziału Politologii będzie polegała między innymi na delegowaniu pracowników i studentów Wydziału Politologii do wygłoszenia wykładów, przeprowadzeniu zajęć warsztatowych, pomocy w prezentacji wiedzy politologicznej na terenie szkół, informowaniu i umożliwianiu czynnego udziału uczniów szkół w przedsięwzięciach naukowych i dydaktycznych na Wydziale Politologii, udostępnianiu uczniom szkół księgozbioru Wydziału Politologii, na zasadzie możliwości korzystania z czytelni Wydziału, informowaniu o istotnych publikacjach naukowych z zakresu politologii.

Konferencja Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych

W dniach 21–23 października 2009 roku odbyła się w Puławach coroczna konferencja Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych (PTSA) pod tytułem (Mis)Reading America. American dreams, fictions and illusions. Organizatorami tegorocznej konferencji byli prof. dr hab. Jerzy Durczak oraz dr Paweł Frelik z Zakładu Literatury i Kultury Amerykańskiej.

Na konferencji wygłoszono 72 referaty dotyczące wszelkich aspektów

studiów amerykanistycznych zaś w jej obradach wzięło udział niemal 100 uczestników z kraju i zagranicy. Tegoroczna konferencja PTSA zbiegła się z podwójnymi obchodami: 90. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a USA oraz 50. rocznicy Programu Fulbrighta w Polsce. Z tej okazji z uczestnikami konferencji spotkali się **Chuck Ashley**, attache kulturalny Ambasady Stanów Zjednoczonych w Warszawie, oraz **Andrzej Dakowski**, dyrektor Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta.

Podczas konferencji po raz pierwszy została także wręczona nagroda za najlepszą pracę magisterską dotyczącą studiów amerykanistycznych napisaną na polskich uniwersytetach. Laureatem tegorocznej edycji konkursu został **Jarosław Kuczyński** z Uniwersytetu Warszawskiego, ale na uwagę zasługuje też fakt, iż jedno z dwu wyróżnień przyznane zostało **Julii Nikiel**, tegorocznej absolwentce UMCS a obecnie doktorantce w Instytucie Anglistyki.

Udział pracowników UMCS w początkowym funkcjonowaniu pierwszych na skalę europejską magisterskich studiów pielęgniarstwa w lubelskiej AM

I deę akademickiego kształcenia polskich pielęgniarek artykułowano już w okresie międzywojennym. Odżyła ona po Październiku 1956 roku, kiedy polityczna „odwilż” dodała pielęgniarce odwagi do wszczęcia starań o utworzenie dla nich uczelni bądź odpowiednich wydziałów w uczelniach już istniejących. Taki kierunek studiów postanowiono utworzyć w Krakowie lub Lublinie. Lublin szybciej przygotował wymaganą bazę dla tych studiów i pierwszy je zorganizował, a tym samym został ich nie tylko polską, ale i europejską kolebką.

W owym spektakularnym sukcesie pewne zasługi ma UMCS, który początkowo istotnie wspomagał bratnią uczelnię medyczną w kształceniu i promowaniu magistrów pielęgniarstwa oraz ich późniejszym rozwoju naukowym. Uniwersytet do tej jakże doniosłej współpracy organizacyjnej i naukowo-dydaktycznej z AM wytypował po kilku ekonomistów, filozofów, pedagogów, politologów i prawników oraz psychologów i socjologów. Kontynuowali ją najdłużej i najowocniej socjologowie, mający międzyuczelniany status pracowników.

Niektórzy uniwersyteccy specjaliści zajęcia dydaktyczne prowadzili krótko i tylko na jednej z dwóch początkowo istniejących specjalizacji: pedagogicznej bądź administracyjnej. Należeli do nich przede wszystkim ekonomiści, wtedy jeszcze jako doktorzy: **Piotr Karpuś**, **Elżbieta Skrzypek**, **Marian Stefański**, **Stanisław Ślusarczyk**, **Jerzy Węclawski** i **Michał Zieliński**. Wykłady i ćwiczenia na tym kierunku prowadzili dodatkowo i krótko. Znacznie dłużej zaś niż ekonomiści zajęcia na tym Wydziale realizowali filozofowie, zwłaszcza **prof. dr hab. Zdzisław J. Czarnecki**, **dr Andrzej Zachariasz** i **dr Grażyna Żurkowska** oraz **dr Kazimierz Wiliński**, który był członkiem pierwszej Rady Wydziału Pielęgniarstwa. Solidnie i z du-

żym zaangażowaniem uczestniczył on w tworzeniu, a potem i funkcjonowaniu owych nowatorskich studiów.

W kształceniu magistrów pielęgniarstwa o wiele przydatniejszą nauką niż obie już tu sygnalizowane jest pedagogika. Najbardziej zasłużonym jej wykładowcą na tych studiach był **doc. dr hab. Bohdan Komorowski**, poprzednio pracownik UMCS, a potem znany prodziekan Wydziału Pielęgniarstwa AM. Ponadto przedmioty pedagogiczne wykładali: **dr hab. Sabina Guz**, która jakiś czas kierowała Zakładem Pedagogiki oraz **prof. dr hab. Mieczysław Łobocki** i **dr Józef Olszański**. Kilka absolwentek pedagogiki UMCS, przeważnie dawne magistrantki Pana Prodziekana, były adiunktami w owym Zakładzie.

Dużym zainteresowaniem na pielęgniarstwie cieszyły się podstawy nauk politycznych. Wykładali je głównie **doc. dr hab. Albin Koprukowniak** oraz **doktorzy Andrzej Czarnocki**, **Stanisław Michałowski**, **Edward Olszewski** i **Marek Żmigrodzki** – obecny rektor dynamicznej i największej na Lubelszczyźnie uczelni niepublicznej.

Bardziej praktyczne znaczenie w zawodzie pielęgniarstwie niż nauki polityczne ma – jak wiadomo – prawo, zwłaszcza prawo pracy. Najdłużej wykladał je **doc. dr Marian Hasiec**, zaś ćwiczenia z tego przedmiotu prowadzili jego uniwersyteccy współpracownicy **dr Teresa Liszcz** i **dr Tadeusz Pardeus**. Natomiast politologiczno-prawne zagadnienia wykladał wtedy jeszcze **dr Roman Tokarczyk** – obecnie profesor, znawca doktryn politycznych i prawnych oraz prawa natury, jakże istotnego dla pielęgniarek.

Najbardziej jednak istotną dla zawodu pielęgniarstwa, poza naukami medyczno-pielęgniarstwowymi, była i jest psychologia, którą na Wydziale Pielęgniarstwa zapoczątkowali **prof. dr hab. Józef Reutt** i jego żona **doc. dr hab. Natalia**. Ćwiczenia do ich wykładów

prowadził między innymi **dr Radosław Drwał**. Państwo Reuttowie z nader dużym zaangażowaniem uczestniczyli w przygotowywaniu i początkowym funkcjonowaniu studiów pielęgniarstwa, zwłaszcza zaś Pan Profesor. Gdy zaczęto organizować pierwsze seminaria magisterskie, to jego było najliczniejsze, bo aż 19-osobowe.

Ze względu na czas i liczbę pracowników najbardziej znacząca w tym naukowo-dydaktycznym przedsięwzięciu była partycypacja socjologów. Wyjątkowo niezręcznie mi o tym pisać, bo nie mogę tu pominąć siebie. Jako adiunkt UMCS i początkowo jedyny etatowo pracujący socjolog zostałem dokooptowany do formułującego się w AM zespołu przygotowującego te kierunkowe studia. Socjologię – jak wskazują archiwalia – zapewne miał reprezentować **doc. dr Tadeusz Kościański** z lubelskiej Wyższej Szkoły Rolniczej, zaś pedagogikę jego uczelniana koleżanka **doc. dr hab. Zofia Krzysztoszek**. Poza wstępnym spotkaniem tworzącego się zespołu oboje przedstawiciele owej rolniczej uczelni na następnych jego posiedzeniach już nie uczestniczyli.

Moją misją było opracowanie programów i pozyskanie kompetentnej kadry do nauczania aż czterech przedmiotów socjologicznych, czyli socjologii ogólnej, wychowania, pracy i medycyny. Najpoważniejszy problem pojawił się z pozyskaniem wykładowców do ostatniego z nich, który początkowo wykladała **doc. dr Helena Csorba** – etatowy docent Centrum Kształcenia Lekarzy w Warszawie, a w UMCS zatrudniona na ½ etatu.

Oprócz Pani Docent i mnie (wtedy młodego adiunkta, a potem docenta), kierującego Zakładem Socjologii, zajęcia z przedmiotów socjologicznych prowadzili: **doktorzy Zofia Butrym**, **Maria Chodkowska**, **Nina Kraśko**, **Irena Machaj**, **Waldemar Magda**, **Eugeniusz Moczuk**, **Mirona Ogryzko-Wiewiórowska**, **Włodzimierz Piątkowski**, **Stanisława Stachnik-Czajkowska** i **Jerzy Czesław Suprewicz**, oraz **magistrowie Piotr Kuryś**, **Ewa Łuszczuk** oraz **Waldemar Magda**. Sporadycznie i niedługo zajęcia dydaktyczne na studiach pielęgniarstwa zapewne prowadzili i inni jeszcze pracownicy naukowo-dydaktyczni

UMCS. Znaczną część kadry nowo powstałego Wydziału, a nawet jego Rady, stanowili etatowi pracownicy naszej Uczelni, w tym aż 15 z nich kierowało pracami magisterskimi studentów pielęgniarstwa.

Uniwersyteccy promotorzy prac magisterskich z pielęgniarstwa

Promotorstwo prac magisterskich jest najpoważniejszym rodzajem akademickiej dydaktyki. Powierza się je z reguły samodzielnym pracownikom nauki, ale w niektórych przypadkach również doktorom. Praca magisterska stanowi podsumowanie edukacyjnej kariery studenckiej, dlatego jej promotorstwo powierza się wnikliwie wyselekcjonowanym nauczycielom akademickim, co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Władze Wydziału Pielęgniarstwa zatroszczyły się o pozyskanie promotorów prac magisterskich spoza etatowej własnej kadry, głównie z UMCS. Piętnastu jego profesorów, docentów i doktorów prawa, psychologii i socjologii do roku 1999 wypromowało ponad pół tysiąca magistrów pielęgniarstwa, a rekordzista w ciągu około 15 lat wypromował ich ponad dwustu. Najliczniejszą promotorską kategorię zawodową stanowili socjologowie (8 osób), którzy wypromowali do roku 1999 ponad 350 magistrów. Oprócz socjologów magistrów pielęgniarstwa promowało 5 uniwersyteckich psychologów i 2 prawników specjalizujących się w prawie pracy i zarządzaniu.

I tak promotorami byli: 1) dr hab. Zofia Butrym, socjolog, wypromowała około 40 magistrów pielęgniarstwa; 2) dr hab. Maria Chodkowska, też socjolog – 30; 3) doc. dr Helena Csorba, socjolog – 13; 4) doc. dr hab. Tadeusz Gałkowski, psycholog – 12; 5) doc. dr Marian Hasiec, prawnik – 50; 6) doc. dr Marceli Klimkowski, psycholog – kilku; 7) doc. dr hab. Stanisław Kosiński, socjolog – ponad 200; 8) dr hab. Mirona Ogryzko-Wiewiórowska, socjolog – 40; 9) dr Henryk Ogryzko-Wiewiórowski, socjolog – 2; 10) dr Włodzimierz Piątkowski, socjolog – około 20; 11 - 12) prof. dr hab. Józef Reutt (po śmierci Profesora opiekę nad Jego magistrantami kontynuowała Żona) i jego żona doc. dr hab. Natalia, psychologowie – 30; 13) dr Józef Stachyra, psycholog – 14; dr Jerzy Czesław Suprewicz, socjolog – kilkanaście;

15) doc. dr Zbigniew Szeloch, prawnik wypromował 13 magistrów pielęgniarstwa oraz prowadził cieszące się dużym zainteresowaniem zajęcia z prakseologii i teorii zarządzania, zwłaszcza na specjalizacji administracyjnej.

Jak widzimy wśród promotorów prac magisterskich na Wydziale Pielęgniarstwie dominowali socjologowie. Nie licząc studiów socjologicznych, pielęgniarstwo miało kiedyś największe w lubelskim ośrodku naukowym, a nawet w kraju, zapotrzebowanie na przedmioty i badania socjologiczne. Wyjaśnia i uzasadnia to fakt, że dawniejsze prace magisterskie absolwentek lubelskiej AM mocno były nasycone problematyką socjologiczną. Okazała się ona wielce przydatna edukacji akademickiej pielęgniarek, ale i sama socjologia lubelska, i to nie tylko socjologia medycyny, ma wiele do zawdzięczenia uruchomionym magisterskim studiom pielęgniarstwu. Nie są tego w pełni świadomi sami lubelscy socjologowie, ani też pielęgniarki i to nawet te profesjonalnie zajmujące się nauką i naukoznawstwem oraz szeroko pojmowaną refleksją historyczną.

Uniwersytet nasz jako jeden ze starszych w Polsce należy do tych, które umożliwiły powstanie innym uczelniom lubelskim i w paru okolicznych ośrodkach akademickich. Trzy z nich są nawet już uniwersytetami, o czym na ostatniej inauguracji wspominał Jego Magnificencja Pan Rektor **prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski**.

Przestawiona w niniejszym artykule partycypacja ponad 50 pracowników UMCS w uruchomienie i początkowe funkcjonowanie w AM magisterskich studiów pielęgniarstwa była o wiele istotniejszym wydarzeniem naukowo-dydaktycznym niż to pozornie może się wydawać. Posiada ono nie tylko wymiar uczelniany czy lokalny, ale – jak pamiętamy – też krajowy i europejski, a nawet światowy. W pełni kwalifikuje się zatem, aby go trwale wpisać nie tylko w dzieje Uniwersytetu Medycznego, polskiego środowiska pielęgniarstwa czy lubelskiego ośrodka akademickiego, ale też, a nawet przede wszystkim, w dzieje naszego Uniwersytetu, który ma ciekawe początki i nie mniej ciekawe dalsze losy.

STANISŁAW KOSIŃSKI

Zaduszki Celtyckie w Radiu Lublin

Od początku listopada Chór Politechniki Lubelskiej w studiu Radia Lublin nagrywał swoją kolejną płytę CD. Dzięki zaproszeniu Prezesa RL oraz JM Rektora PL a także pod honorowym patronatem Prezydenta Lublina **Adama Wasilewskiego** i Ambasady Irlandii, 13 listopada w Studiu Muzycznym Radia Lublin SA odbył się niecodzienny koncert – *Zaduszki celtyckie*. Wykonawcami byli Akademicki Chór Politechniki Lubelskiej oraz instrumentalisti **prof. Gabriela Klauza** – organy, **Agnieszka Tyrawska-Kopeć** – flet, **Elżbieta Pazur-Modrzejewska** – harfa, **Katarzyna Wasilewska** – skrzypce, **Mieczysław Jurecki** – gitara, **Wiktor Strzałkowski** – bodhrán oraz soliści-wokaliści wywodzący się z chóru; koncert prowadził **dr Stefan Münch**, a dyrygowała **prof. UMCS Elżbieta Krzezińska**. W programie znalazły się kompozycje współczesnego kompozytora irlandzkiego **Michaela McGlynna**. Utwory inspirowane średniowieczną muzyką celtycką i wzbogacone nowoczesnymi współbrzmieniami stały się podczas koncertu zaproszeniem do refleksji nad przemijaniem, tęsknotą za tymi, którzy odeszli, ale również nad ciągłością naszego życia. Za sprawą przemysłanej scenografii – ciemności rozświetlonej jedynie płomieniem świec oraz pokazem multimedialnym z obrazami pejzaży irlandzkich przygotowanych przez firmę Multimedia Factory – sala koncertowa Radia Lublin zmieniła się w salę teatralną. Przepiękna muzyka w połączeniu z wyjątkową wrażliwością publiczności stworzyła magiczny nastrój, w którym mogły pojawić się osoby, których fizycznie już przy nas nie ma, choć są tak blisko...

ELŻBIETA KRZEZIŃSKA

WSPOMNIENIE

PROF. DR HAB. ALINA SZALA

2 STYCZNIA 1927 – 26 LISTOPADA 2009

Jednym z poważnych zagrożeń dla przyszłości jest nasz brak historycznego doświadczenia – pisał prof. Przemysław Mroczkowski w swoim esej, który przygotował dla opracowanego przez nas tomu pamiątkowego dla prof. dr hab. Aliny Szali, zaledwie 12 lat temu. Esej ten poświęcił prof. Mroczkowski swojemu mistrzowi, prof. dr hab. Romanowi Dyboskiemu, uważanemu za twórcę anglistyki polskiej, pierwszemu profesorowi filologii angielskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim od 1911 roku. Esej zaś ukazał się w tomie poświęconym uczennicy prof. Mroczkowskiego, właśnie prof. Alinie Szali, która była najpierw na KUL jego studentką, potem magistrantką, doktorantką i wreszcie habilitantką, już na Uniwersytecie Jagiellońskim. I aby uniknąć tego „poważnego zagrożenia dla naszej przyszłości” i zachowania „historycznego doświadczenia”, o których pisał prof. Mroczkowski, a także utrzymania ciągłości ponad 100-letniej tradycji polskiej anglistyki – która jest obowiązkiem uczniów wobec swych mistrzów – chcemy uczcić pamięć profesor Aliny Szali, która była ogniwem łączącym nas z samymi początkami studiów anglistycznych w Polsce.

Profesor Alina Szala urodziła się 2 stycznia 1927 roku i – tak jak całe jej pokolenie – nie miała łatwego życia najpierw z powodu wojny, a potem także z racji narzuconego nowego ustroju. Po ukończeniu szkoły podstawowej zamiast do gimnazjum uczęszczała do szkoły handlowej, choć jednocześnie przerabiała materiał szkoły średniej w ramach

tajnego nauczania; zwykle żartowała, że odebrała elitarnie prywatne średnie wykształcenie, ponieważ w grupie było jedynie pięcioro uczniów. Pracowała później jako telefonistka w centrali, maszynistka, nauczycielka angielskiego w Państwowym II Żeńskim Liceum Ogólnokształcącym, z przerwami z powodu ciężkiej choroby. W 1947 r. rozpoczęła studia na KUL, najpierw przez rok na historii, a potem na anglistyce, które ukończyła w 1952 r. i podjęła pracę na KUL jako asystentka, później starsza asystentka. W latach 1958–1959 otrzymała stypendium Fundacji Kościuszkowskiej i studiowała w Columbia University w Nowym Jorku, gdzie uzyskała stopień magistra (MA) w zakresie literatury angielskiej i amerykańskiej, jak również zebrała materiały do pracy doktorskiej, którą obroniła na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1963 r.

W tym samym roku, po likwidacji filologii obcych na KUL, została adiunktem w UMCS w nowo tworzonego zakładzie filologii angielskiej, przekształconym następnie w Instytut Filologii Angielskiej, gdzie pracowała do odejścia na emeryturę w 1997 r., awansując w 1970 r. na stanowisko docenta i uzyskując stopień doktora habilitowanego na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1979 r. a potem stanowisko profesora nadzwyczajnego w roku 1991 r. i tytuł profesora nauk humanistycznych rok później.

Pole badawcze profesor Aliny Szali obejmowało praktycznie całą historię literatury angielskiej, począwszy od studiów nad pisarzami średnowiecznymi (Chaucer) po czasy współczesne, przy czym szczególnie koncentrowała się na okresie powieści

wiktoriańskiej (poetyka cyklu powieściowego) i modernizmu angielskiego. Swoje najważniejsze studia poświęciła problemom cywilizacji w powieściach Conrada, Lawrence’a i Forstera, a także wprowadzeniu polskiego czytelnika w zagadnienia twórczości jednej z największych powieściopisarek angielskich, George Eliot, w często wykorzystywanym przez studentów obszernym wstępie do *Młynu nad Flossą* wydanego przez Bibliotekę Narodową. Jako amerykanistka pisała także często o wybranych zagadnieniach literatury amerykańskiej, zwłaszcza o twórczości Henry’ego Jamesa. Nie zapominała także o jednym z najważniejszych obowiązków każdego neofilologa w swoim kraju, czyli o upowszechnianiu wiedzy o literaturze obcej i prowadzeniu badań nad relacjami tej literatury z literaturą polską.

Najważniejszy wkład profesor Szali w tej dziedzinie to syntetyczne opracowanie przygotowane do monumentalnego *Słownika literatury polskiej XX w.* dla Ossolineum, jak również liczne recenzje zarówno publikacji angielskich, jak i przekładów na język polski – przez 15 lat była stałym współpracownikiem *Rocznika Literackiego*, gdzie prowadziła dział literatur anglojęzycznych, oceniając pracę tłumaczy i tym samym przyczyniając się do utrzymania wysokiego poziomu przekładów. Wiele uwagi poświęcała także popularyzowaniu kultury polskiej za granicą: wielokrotnie wyjeżdżała głównie do Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych, nie tylko w celach badawczych, ale także jako *visiting professor* z wykładami z hi-

storii kultury polskiej (Lock Haven State College, University of Minnesota). Była też współautorką (wraz z prof. T. Blajerskim z KUL) podręcznika do nauki języka polskiego, który przygotowała dla, chyba wówczas najbardziej znanego, wydawnictwa Linguaphone Institute w Londynie. Szczególnie bliska była jej naturalnie problematyka neofilologii w polskich uczelniach, której poświęciła szereg publikacji, jak też prezentacja systemów szkolnictwa wyższego angielskiego i amerykańskiego.

Dla nas profesor Alina Szala była jedną z trzech osób, które jesienią 1963 roku prowadziły kurs przygotowawczy dla maturzystów, którzy w następnym roku akademickim mieli stać się pierwszymi studentami anglistyki w UMCS. Z racji szczupłej wówczas kadry dydaktycznej przez pierwsze lata prowadziła wszystkie rodzaje zajęć, od ćwiczeń z praktycznej nauki języka angielskiego, poprzez wykłady z historii literatury angielskiej, wykłady uzupełniające, monograficzne, specjalizacyjne, po seminaria magisterskie, głównie z historii literatury angielskiej XIX i XX wieku, wybranych powieściopisarzy amerykańskich i literatury postkolonialnej.

Zarówno Jej wykłady, jak też publikacje cechowała niezwykła elegancja języka, angielskiego i polskiego, najważniejsza cecha typowego filologa. Stawiała sobie wysokie wymagania – logika wywodu, klarowność argumentacji, rzetelność w badaniu materiałów źródłowych. Ogromna erudycja i czytanie w literaturze przedmiotu charakteryzują wszystkie Jej prace. Były to cechy, które nam, Jej uczniom, wydawały się niekiedy zbyt trudne do realizacji i dopiero z perspektywy czasu okazały się nieocenione, kiedy sami zaczęliśmy prowadzić własne badania, przygotowywać własne publikacje i zdobywać kolejne stopnie naukowe. Przygotowała nas znakomicie do pracy naukowej, o czym świadczą Jej wychowankowie z tytułami profesorskimi w Polsce.

Sama stawiała sobie wysokie wymagania i Jej pryncypialność w kwestii etyki zawodowej, która niektórym bardzo nie odpowiada-



ła, przeszkadzała zwłaszcza ówczesnym władzom UMCS w trudnych czasach poprzedniego systemu. W konsekwencji musiała nawet czasowo odejść z anglistyki i przenieść się do innego instytutu. Nam jednak nie pozwoliła na przyjęcie takiej samej postawy, chroniąc nas tym samym przed zwolnieniem z pracy ... nasze życie mogło się zatem potoczyć zupełnie inaczej, gdyby nie postawa Pani Profesor.

Uczyła nas zamiłowania do literatury, do której powinno się mieć osobisty stosunek, którą się przeżywa, i to tym głębiej, im więcej się o niej wie, zachowując jednocześnie szacu-

nek dla autora i jego tekstu, analizując go w sposób właśnie tradycyjnie filologiczny, poprzez dokładne badanie języka i ogląd dzieła w jego realiach kulturowych i społecznych. Dziś, kiedy preferuje się postawy sceptyczne, bezosobowe, czy nawet „czytanie wbrew autorowi” jest to podejście niemożliwe, ale mody przemijają i – jesteśmy o tym przekonani – wartości humanistyczne tkwiące głęboko w kulturze europejskiej wytrzymają próbę czasu.

Profesor Alina Szala pozostanie w naszej pamięci także z osobistych kontaktów. Jej elegancja, ceremonia przyrządzania kawy, piękna angielszczyzna, maniera, którą nasi angielscy wykładowcy często porównywali do wzorów z powieści Jane Austen, budziła nasz podziw i szacunek. Obydwa uniwersytety lubelskie i liczne pokolenia anglistów rozproszonych po całym świecie mają wobec profesor Aliny Szali dług zasługujący na wdzięczną pamięć.

Profesor Alina Szala zmarła 26 listopada 2009 r. Sześć dni później Jej uczniowie, przyjaciele i znajomi pożegnali Ją, oddając hołd kontynuatorce ciągłej tradycji studiów anglistycznych w Polsce i nieustrudzonej twórczyni anglistyki UMCS.

WYCHOWANKOWIE I PRZYJACIELE

PROFESOR ZDZISŁAW SUPRYNOWICZ

(1930–1999)
WSPOMNIENIE

Profesor Z. Suprynowicz urodził się 11 sierpnia 1930 roku w Lublinie. W latach 1951–1955 studiował chemię na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Po uzyskaniu tytułu magistra dostał nakaz pracy do Huty Szkła w Szklarskiej Porębie. Widać Jego profesorowie zapamiętali Go jako bardzo zdolnego, dobrze wykształconego studenta, skoro już w 1956 roku zaproponowali Mu powrót do Lublina, gdzie został zaangażowany w charakterze aspiranta w Katedrze Chemii Fizycznej macierzystej Uczelni oraz jako asystent w Zakładzie Chemii Nieorganicznej Lubelskiej Akademii Medycznej.

W tym czasie świat nauki był zafascynowany nową techniką analityczną – chromatografią gazową. Jeszcze nie tak dawno, bo w 1952 roku przyznano nagrodę Nobla Amerykanom (Martin i Synge) za badania nad podziałową chromatografią gazową. W nurt pionierskich badań, związanych z wykorzystaniem tej metody w praktyce analitycznej i fizykochemii włączył się także wówczas jeszcze magister Z. Suprynowicz. W tym czasie problemem zasadniczym był brak aparatury chromatograficznej, która była zupełnie niedostępna w Polsce. Pierwszy chromatograf gazowy, jaki pojawił się w naszym kraju, był właśnie skonstruowany i wykonany własnoręcznie przez Z. Suprynowicza. Służył on aż do początku lat 70. nie tylko jego wykonawcy, lecz również doktorantom i magistrantom Katedry Chemii Fizycznej.

Z. Suprynowicz obronił w roku 1965 pracę doktorską z zakresu podziałowej chromatografii gazowej z binarnymi fazami stacjonarnymi. Wcześniej (1964) został uhonorowany zespołową Nagrodą Państwową za opracowanie metody rozdziału substancji organicznych o charakterze słabych elektrolitów. Była to jedyna nagroda, jaką wówczas uzyskano na Wydziale. Dalsze etapy kariery naukowej Z. Suprynowicza to: habilitacja (1972), uzyskanie tytułu profesora nadzwyczajnego (1979) oraz zwyczajnego (1989). W roku 1979 w Instytucie Chemii utworzono Zakład Fizyki



Chemicznej. Wynikało to z potrzeb dydaktycznych. Kierownikiem tego Zakładu został ówczesny doc. dr hab. Z. Suprynowicz. Z kolei w latach 1984–1987 Profesor Z. Suprynowicz pełnił obowiązki Zastępcy Dyrektora Instytutu Chemii.

Tematyka badawcza, jaką zajmował się Profesor dotyczyła, ogólnie rzecz biorąc, migracyjnych technik rozdziału i analizy substancji oraz technologii przygotowywania próbek.

W związku z tym, zgodnie z trendami światowymi, stopniowo wprowadzał on do badań nowoczesne metody rozdziału, takie jak: wysoko sprawna chromatografia cieczowa, izotachografia, techniki sprzężone i inne. Profesor Z. Suprynowicz przebywał kilkakrotnie za granicą (Szwecja, Holandia) na długoterminowych stażach naukowych, w nowoczesnych laboratoriach, w których ustalano trendy w światowym rozwoju metod chromatograficznych. Tam też miał wielu przyjaciół. Dzięki temu wielu młodszych współpracowników Profesora mogło odbyć kolejne staże naukowe (w Szwecji), jak też wykonać prace doktorskie (w Holandii i Japonii), jak również habilitacje (w Bratysławie).

Profesor Z. Suprynowicz był autorem 130 oryginalnych publikacji naukowych, 35 patentów, 1 skryptu oraz 4 monografii. Wypromował 7 doktorów, z których jeden jest profesorem tytularnym, doktorem *honoris causa* zagranicznej uczelni, laureatem wielu prestiżowych nagród, w tym nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Profesor Z. Suprynowicz był również promotorem ponad 100 prac magisterskich.

Działalność Profesora nie ograniczała się tylko do uprawiania nauki. Prowadził również szeroką działalność organiza-

cyjną i propagatorską na skalę krajową i międzynarodową. Był wielokrotnym organizatorem licznych kursów chromatograficznych, odbywających się nie tylko w Lublinie, lecz również w innych krajowych ośrodkach naukowych oraz zjazdów naukowych poświęconych (aktualnym problemom) różnym aspektom teoretycznym, aparaturowym i metodycznym chromatografii gazowej i cieczowej oraz innym migracyjnym metodom rozdziału substancji. Między innymi z inicjatywy Profesora przez długie lata z powodzeniem działało w naszym Zakładzie Podyplomowe Studium Chromatograficzne. Ta działalność Profesora służyła nie tylko kształceniu młodej kadry naukowej, lecz również wymianie myśli naukowej oraz integracji środowiska chromatograficznego w Polsce, czemu przypisywał szczególne znaczenie.

Wyrazem uznania środowiska naukowego w kraju były także pełnione przez Profesora Z. Suprynowicza funkcje sekretarza Komisji Chromatograficznej Komitetu Chemii Analitycznej PAN oraz członka prezydium Komitetu Chemii Analitycznej PAN.

Miał też Profesor liczne pasje pozanaukowe, którymi momentami oddawał się bez reszty. Był artystą fotografikiem. Cechowała Go wielka wrażliwość, wycucie światła, pory roku, czy też dnia, co jest widoczne na fotografiach, które się zachowały. Za swoje pionierskie, pełne artyzmu fotografie barwne uzyskał pierwszą nagrodę w konkursie LDK Zamek 1959.

Niewątpliwie najsilniejszą pasją Profesora było wędkarstwo, które pozwalało z dystansem oraz spokojem ludzi patrzących w toń wody spojrzeć na wiele życiowych i zawodowych spraw. Jak wiele radości wiązało się z tego typu sportem świadczy chociażby fakt, iż mnóstwo prywatnego czasu poświęcał klubowi wędkarskiemu „Fart”, którego był prezesem. Za zasługi dla wędkarstwa polskiego został odznaczony srebrną i złotą odznaką PZW. Wielokrotnie Profesor osiągał sukcesy na różnego rodzaju zawodach wędkarskich.

Inną wielką „wodną pasją” Profesora, którą zaraził członków rodziny oraz wielu pracowników Zakładu i Wydziału było żeglarstwo.

Był jednym z założycieli i długoletnim Komandorem Yacht Clubu UMCS. Za swoją pracę na rzecz rozwoju żeglarstwa został odznaczony przez PZŻ Ho-

norową Odznaką Zasłużonego Działacza Żeglarstwa Polskiego (1998).

Każdy, kto choć trochę znał Profesora Z. Suprynowicza wie, że był to człowiek niezwykle oryginalny w swoim zachowaniu, była to osobowość niepowtarzalna, budząca swoim zachowaniem podziw, czasem zdziwienie, ale zawsze szacunek. Z tym wiąże się wiele zabawnych sytuacji. Potrafił, na przykład, spędzić wiele godzin w pozycji kucznej, reperując naszą aparaturę, czy też swój skuter, który ciągle się psuł. Podczas wspólnych rozmów na tematy naukowe, czy też organizacyjne raptem zmieniał temat rozmowy i zaczynał głośno zastanawiać się czy danego dnia będą brały ryby, czy nie. Nam to nie przeszkadzało, bo przecież większość z nas została „zwerbowana” do klubu „Fart” i również wędkowała, zwłaszcza podczas corocznych rejsów mazurskich. Słuchaliśmy tych opowieści o rybach z przyjemnością i wielkim zainteresowaniem. Wśród przyjaciół nazywany był „moczykijem pierwszym”.

Profesor Z. Suprynowicz od początku swojej kariery naukowej był faktycznym kierownikiem grupy zajmującej się chromatografią gazową. Grupa ta była częścią składową Katedry Chemii Fizycznej, której kierownikiem był Profesor Andrzej Waksmundzki. Dla swoich współpracowników Z. Suprynowicz był zawsze Szeffem. I nawet kiedy został samodzielnym kierownikiem Zakładu nigdy nie zwracał się do niego per Kierownik. Miało to głębokie historyczne i psychologiczne uzasadnienie. Szef, bowiem, był dla nas przewodnikiem naukowym i życiowym. Zawsze był otwarty na wspólne dyskusje naukowe. Był życzliwy dla swoich współpracowników, cieszył się z ich sukcesów,

interesował się naszymi problemami żywotnymi. Typową dla naszego Zakładu cechą było to, że od wczesnych godzin rannych drzwi gabinetu Szefa były zawsze otwarte. Oznaczało to dla nas, że możemy już przychodzić do Szefa na rozmowy naukowe, po poradę nie tylko w kwestiach zawodowych, ale także osobistych.

W dniu 23 listopada 1999 roku daremnie czekaliśmy na ten znak. Profesor zmarł w drodze do pracy, spiesząc na wykład.

Długoletnia praca naukowa, wychowawcza i organizacyjna Profesora Z. Suprynowicza nie poszła na marne. Po Jego śmierci kierownikiem Zakładu został fizykochemik - prof. dr hab. Andrzej Dawidowicz, który kontynuował badania Profesora, równocześnie przeorientował swoją dotychczasową tematykę badawczą i zajął się analitycznym wykorzystaniem metod migracyjnych w medycynie i farmakologii, co odpowiada aktualnym trendom światowym. Wzbogacił również nasze laboratoria o nowoczesną aparaturę chromatograficzną. Od wielu lat organizuje również kursy chromatograficzne dla chemików z zewnątrz.

Uczeń Szefa – **prof. dr hab. B. Buszewski** stworzył od podstaw na Uniwersytecie M. Kopernika Zakład Chemii Środowiska i Ekoanalitik, w którym z wielkim powodzeniem rozwija analityczne zastosowania metod chromatograficznych i innych. Od kilkunastu lat pełni również funkcję przewodniczącego Komisji Analizy Chromatograficznej i Technik Pokrewnych Komitetu Chemii Analitycznej PAN, której jestem również członkiem. Organizuje szkoły i konferencje chromatograficzne.

ROMAN LEBODA



Pracownicy Katedry Chemii Fizycznej UMCS w 1956 roku. Stoją od lewej: mgr Z. Suprynowicz, mgr J. Szczypa, prof. A. Waksmundzki, mgr J. Barcicki, siedzą: mgr E. Soczewiński, mgr S. Bieganowska, tchn. K. Barańska, dr J. Ościk, mgr A. Barcicka, tchn. T. Kwieciński



Kapitan Z. Suprynowicz na Mazurach z żoną Barbarą i psem

Ambitna postawa koszykarek UMCS w I lidze

Koszykarki AZS UMCS w sezonie 2008/2009 w pięknym stylu wywalczyły awans do I ligi, czyli bezpośredniego zaplecza Polskiej Ligi Koszykówki Kobiet (PLKK). Sezon 2009/2010 miał być więc sprawdzianem umiejętności naszych koszykarek. Wszyscy bowiem wiemy, jak trudny jest los beniaminka...

Już w pierwszym meczu sezonu, nasze zawodniczki musiały się zmierzyć z pewnym kandydatem do awansu do ekstraklasy – zespołem PA-CO Bank Pabianice. Konfrontacja ta nie wypadła najlepiej dla podopiecznych trenera **Cezarego Nowaka**. Mecz zakończył się zwycięstwem drużyny z Pabianic 91:55 (22:16, 27:9, 18:13, 24:17), zaś z przebiegu gry wynikało, iż nasze zawodniczki podeszły do spotkania bardzo stremowane. W kolejnym meczu sezonu miało już być dużo lepiej. Inauguracja ligi przed lubelską publicznością wypadła okazale. AZS UMCS pokonał rezerwy Wisły Kraków 64:44 (18:12, 14:11, 15:11, 16:10), zaś licznie zgromadzona w hali MOSiR publiczność mogła obejrzeć emocjonujące spotkanie. Trener naszego zespołu nie był jednak do końca zadowolony z tego spotkania, z uwagi na dużą ilość błędów i niską skuteczność rzutów wolnych (zaledwie 42%). W trzeciej kolejce, nasz zespół w statystykach wypadł również nie najlepiej, jednak pozwoliło to na wygraną z Domeny.pl Sie-

maszka 51:48 (9:10, 10:18, 13:10, 19:10). W czwartej kolejce lublinianki gościły kolejnego kandydata do awansu – AZS AWF Katowice. Mecz miał niezwykle emocjonujący przebieg. Pierwsze trzy kwarty do bardzo dobra gra koszykarek UMCS i prowadzenie 55:41. Wydawało się więc, że tego meczu nie można przegrać. W sporcie kobiecym wszystko się może jednak zdarzyć i właśnie WSZYSTKO wydarzyło się w czwartej kwarcie. Gospodynie wyszły niemalże sparaliżowane, zaś przyjezdne grały jak natchnione. Do lubelskiego kosza zaczął wpadać rzut za rzutem i porażka 70:74 stała się faktem. Ostatnią kwartę podopieczni trenera Cezarego Nowaka przegrały aż 15:33 (!). Porażką zakończył się także wyjazd do Rzeszowa na mecz z tamtejszym AZS-em. Ambitnie grające rzeszowianki, które dwukrotnie uległy naszym koszykarkom w poprzednim sezonie, wygrały 61:54 (20:15, 9:11, 16:16, 16:12). Dwa kolejne mecze to świetna i, co najważniejsze, ambitna gra naszych zawodniczek. Osłabione brakiem **Małgorzaty Jurkowskiej** pokonały Akademię Jana Długosza z Częstochowy 87:71, a w kolejnym meczu faworyzowaną Koronę Kraków 71:65 (15:16, 20:21, 21:7, 15:21). Mecz z Koroną Kraków był również emocjonujący i nerwowy jak poprzednia, przegrana potyczka z AZS AWF Katowice. Wydaje się jednak, że zawodniczki zapamiętały tamtą lekcję i nie dały odebrać sobie zwycięstwa w ostatniej kwarcie.

JAKUB KOSOWSKI

Nowe władze w Klubie Uczelnianym AZS UMCS

W dniu 27 listopada 2009 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Klubu Uczelnianego AZS UMCS. Zebranie odbyło się w Akademickim Ośrodku Sportowym, zaś uroczystość uświetnili: prof. dr hab. Stanisław Michałowski – Prorektor UMCS ds. Studenckich, dr Krzysztof Iwańczuk – Pełnomocnik Rektora UMCS ds. Studenckich, mgr Krzysztof Krawczyk – Dyrektor Centrum Kultury Fizycznej UMCS.

Zebranie było okazją do podsumowania dwuletniej kadencji władz, wskazania sukcesów i problemów, z którymi boryka się sport akademicki. Sprawozdanie ustępującego zarządu przedstawił kol. **Dariusz Wierzbicki**, dotychczasowy prezes. W sprawozdaniu przedstawił najważniejsze sprawy organizacyjne, a także bardzo obszernie przybliżył najważniejsze osiągnięcia studentów UMCS w sporcie wyczynowym i amatorskim. W przypadku sportu wyczynowego podkreślił silną pozycję drużyn, które startują w ligach państwowych: piłka ręczna kobiet (I liga), koszykówka kobiet (I liga), lekka atletyka (I liga), piłka ręczna mężczyzn (II liga), futsal mężczyzn (II liga), szachy (ekstraklasa). Kol. Dariusz Wierzbicki zwrócił także uwagę na problemy, z jakimi muszą zmierzyć się sekcje wyczynowe, a mianowicie brak sponsorów zainteresowanych wspieraniem drużyn. Podkreślił jednocześnie istotną pomoc ze strony Władz Uczelni, a także możliwość ubiegania się o uczelniane stypendia sportowe. Drugi istotny punkt wystąpienia to sukcesy studentów UMCS w sporcie amatorskim. Przez dwa ostatnie lata UMCS zajmował trzecie miejsce w klasyfikacji uniwersytetów Akademickich Mistrzostw Polski, będąc jednocześnie

dziewiątą uczelnią w kraju, na ponad 250 sklasyfikowanych publicznych i niepublicznych szkół wyższych. W dyskusji głos zabrał m.in. prof. dr hab. Stanisław Michałowski, dziękując sportowcom, trenerom i działaczom klubu za codzienny trud i doskonałe wyniki w rywalizacji międzyuczelnianej na arenie wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Podkreślił jednocześnie, iż jest to doskonała promocja UMCS w kraju i regionie, na co zwracają uwagę przedstawiciele Uczelni na spotkaniach z uczniami szkół średnich.

Kolejnym punktem porządku obrad było głosowanie nad udzieleniem absolutorium ustępującemu zarządowi. Kol. **Mirosław Kujawa** – przewodniczący komisji rewizyjnej, po odczycie protokołu z kontroli, postawił wniosek o udzielenie zarządowi absolutorium. Walne zebranie jednogłośnie opowiedziało się za wnioskiem komisji rewizyjnej.

Ważnym elementem zebrania były także wybory nowych władz na kadencję 2009–2011. Prezesem zarządu został kol. Dariusz Wierzbicki, zaś w skład zarządu weszli: dr **Dariusz Szymczuk**, dr **Paweł Wroński**, dr **Jacek Pietrusiewicz**, mgr **Adam Chrupczalski**, mgr **Jacek Rutkowski**, mgr **Mieczysław Granda**, mgr **Tomasz Ziarko**, **Dariusz Gawel**. Do komisji rewizyjnej wybrani zostali: mgr **Mirosław Kujawa**, **Adrian Kępka** oraz **Agata Samul**. Po ogłoszeniu wyborów nowo wybrany prezes zarządu podziękował za udzielone zaufanie i krótko przedstawił plan działania na kolejne dwa lata. Efekty tych działań, a więc miejmy nadzieję same sukcesy sportowców UMCS, będziemy mogli śledzić już w najbliższych miesiącach.

JAKUB KOSOWSKI

UNIwersYTETY ŚWIATA

Uniwersytet w Edynburgu VI

Epoka Robertsona

Na początku drugiej połowy XVIII w. Uczelnia zgromadziła wielu wybitnych uczonych, szczególnie na Wydziale Medycyny, takich jak: **Robert Whytt** profesor teorii i praktyki medycyny, **Aleksander Monro**, profesor anatomii czy wykradziony z Glasgow profesor chemii i medycyny **William Cullen**, którzy przyciągali coraz liczniejszą grupę studentów. W połowie XVIII wieku na Wydziale Medycyny było 300 studentów, którzy stanowili połowę całej liczby na uczelni (*The University*, s. 77). Inne wydziały nie rozwijały się jednak tak dynamicznie.

Rozwojem uniwersytetu interesowały się już nie tylko władze miejskie, ale także namiestnicy Szkocji. To z ich inicjatywy zaczęto przyciągać na uniwersytet przedstawicieli umiarkowanego duchowieństwa prezbiteriańskiego na czele z **Williamem Robertsonem**, **Hugh Blairem** i **Adamem Fergusonem**. Tworzyli oni dość zwartą grupę w ramach Kościoła szkockiego, zwaną niekiedy

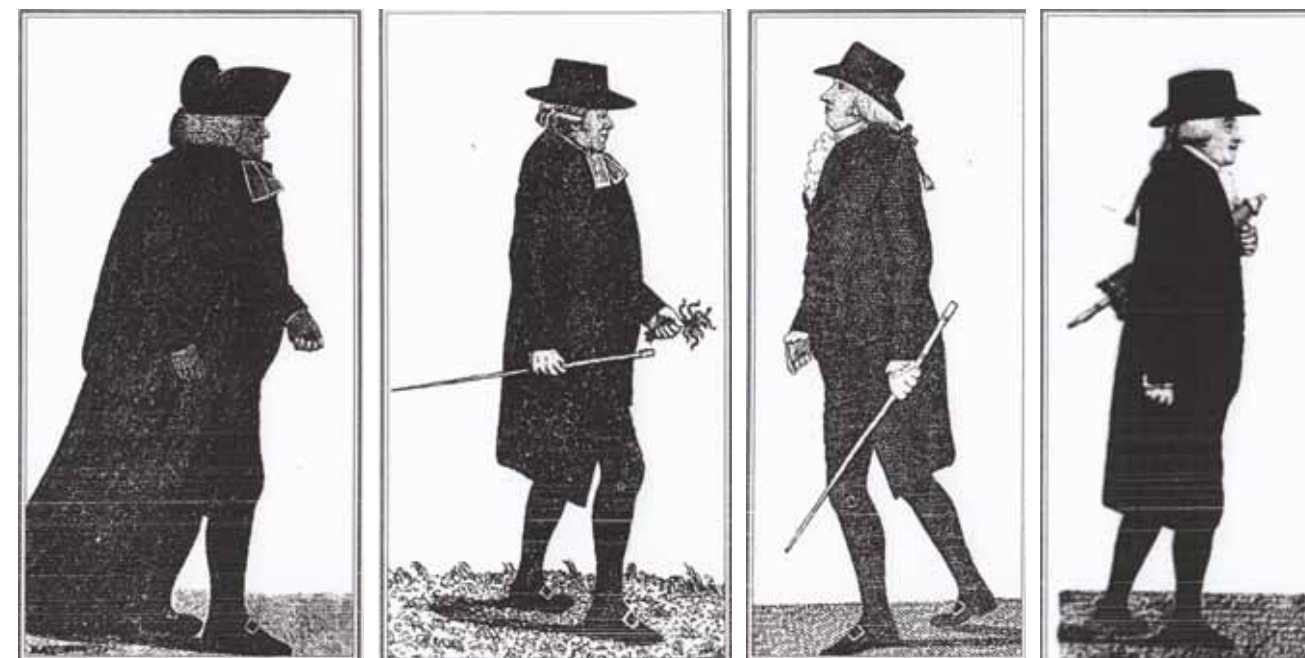
moderatami. Byli także liderami Towarzystwa Wybrańców i patronami różnych ruchów intelektualnych. Bronili czołowych członków „literate”, między innymi **Davidą Huma** i **lorda Kamesa** przeciwko zarzutom o odstępstwo od religii.

W roku 1759 książę **Agryl**, namiestnik Szkocji, mianował Adama Fergusona, prekursora socjologii w Szkocji, na katedrę filozofii naturalnej na Uniwersytecie w Edynburgu. W roku 1762 ustanowiono katedrę retoryki i *belles lettres*, a otrzymał ją Hugh Blair, przyjaciel Robertsona i wybitny kaznodzieja, który stworzył na uniwersytecie w Edynburgu faktycznie pierwszą katedrę literatury nowożytnej w świecie anglosaskim. Zarówno z ambony, jak i uniwersyteckiej katedry głosił filozofię Łaskawego Stwórcy, kontrastując z tradycyjną teologią szkockiego kalwinizmu (Zabieglik, s. 295).

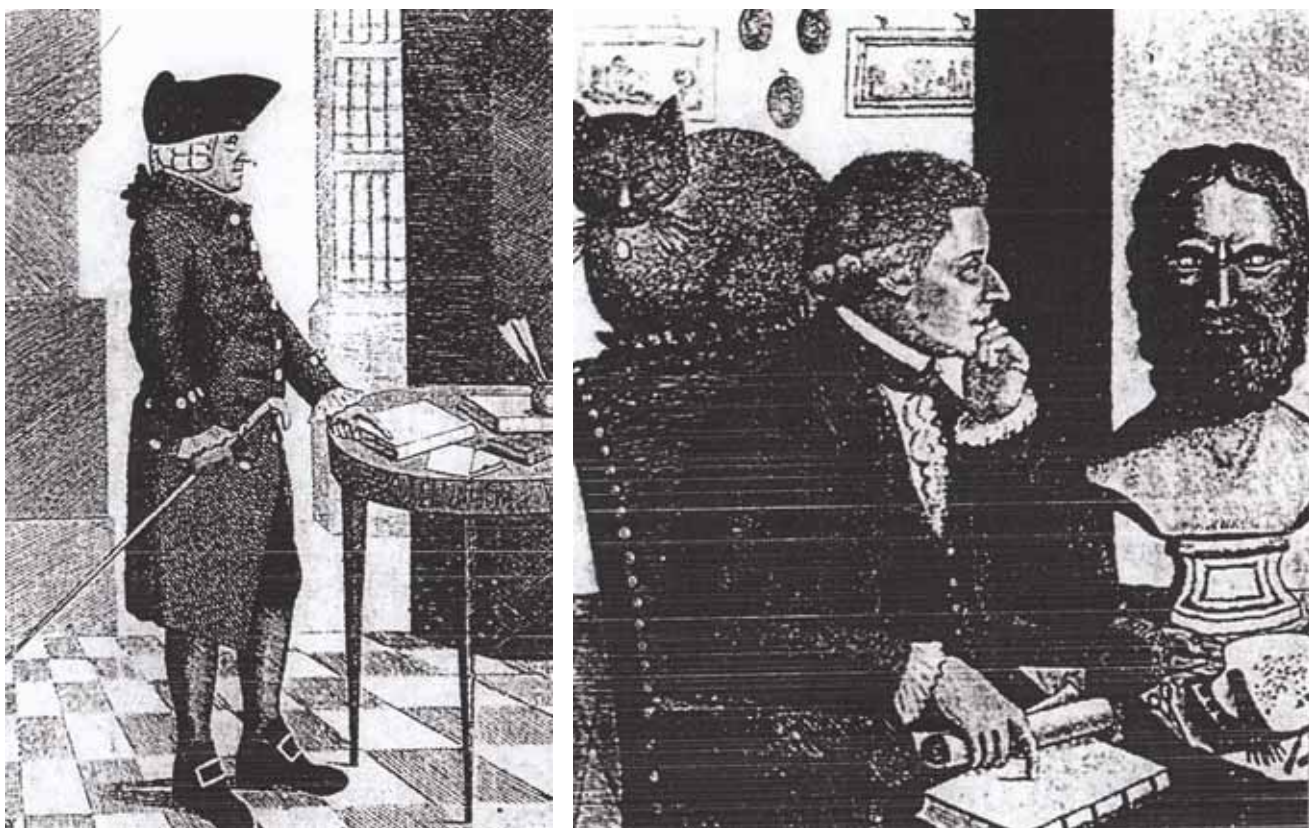
Jednym z najwybitniejszych filozofów, który podjął wykłady na uniwersytecie w Edynburgu, był przed-

stawiciel szkockiej filozofii zdrowego rozsądku, **Dugald Stewart**. Cieszył się opinią znakomitego nauczyciela, a słuchaczami jego było wielu wybitnych Szkotów. To on rozpropagował szkocką szkołę filozoficzną i wywarł wpływ na myślicieli polskiego oświecenia, zwłaszcza na **Jana Śniadeckiego**. Na wydziale medycznym uniwersytetu w Edynburgu kształcił się też przyszły ojciec polskiej chemii, **Jędrzej Śniadecki** (Zabieglik, s. 297).

Największym wydarzeniem na Uniwersytecie edynburskim było mianowanie w roku 1762 na pryncypała uczelni Williama Robertsona, który w wieku 39 lat był już niekwestionowanym liderem moderatów (*The University*, s. 77). Robertson studiował na uniwersytecie w latach 1733–1741 i mimo że jako syn pastora był przeznaczony do kariery kościelnej, to bardziej interesował się studiowaniem historii i retoryki niż sztuk i teologii. Umiejętności oratorskie i polityczne, jakie wykazy-



Profesorowie Uniwersytetu w karykaturach Jana Kaya. Od lewej: William Robertson – rektor, James Gregory – profesor medycyny, John Walker – profesor historii naturalnej, Andrew Duncan – profesor medycyny



ciąg dalszy karykatur: Adam Smith, Jan Kay – autokarykatura

wał broniąc teologicznie na forum Zgromadzenia Generalnego między innymi Davida Hume'a, zyskały mu powszechne uznanie i respekt oponentów. Był wiodącą postacią Towarzystwa Wybrańców i już wówczas błyszczał w intelektualnych kręgach Edynburga (*The University*, s. 77). Swoją pozycję intelektualną, nie tylko w Edynburgu, wzmocnił publikacją *Historia Szkocji*, która zadziwiła Anglików, a bardzo dowartościowała Szkotów. Rząd angielski proponował mu nawet pracę w Londynie i napisanie historii Anglii, lecz Robertson wolał pozostać w Edynburgu, gdzie także uzyskał stanowisko królewskiego historyografa. Obejmując w 1762 r. funkcję pryncypała uniwersytetu w Edynburgu zdawał sobie sprawę, że to o wiele trudniejsze zadanie niż ciepła posadka w Londynie. Stwierdził, że nie wynagrodzenie, ale zadania, jakie przed nim stoją są jego celem. Robertson, mimo młodego wieku już wówczas ustosunkowany, a jednocześnie niezwykle ambitny, miał szanse pozostawić niezatarte piętno na historii uniwersyteckiej. Jak się później okazało był najwspanialszym pryncypałem w dotychczasowej historii uczelni (*The University*, s. 77).

Robertson nie tracił czasu i współpracując z namiestnikiem Szkocji **lordem Drummondem**, pozbył się szybko głównego oponenta, profesora historii Kościoła, **Patrica Cunningga**. Reaktywował Senat akademicki i zorganizował go do pracy dla reformy studiów. Podjął kroki w celu zintegrowania administracji Wydziału Medycznego z administracją całego uniwersytetu. Przekonał radę miejską i Koronę do inwestycji w rozwój uczelni, w szczególności w wydział medycyny. Uzyskał nowe etaty profesorskie na farmacji (1768), chirurgii (1777), historii naturalnej (1790), astronomii (1790) i rolnictwie (1790). Natomiast profesor John Hope przemianował swoją katedrę botaniki na katedrę królewską i założył, w roku 1763, nowy ogród botaniczny utrzymywany przez Koronę. Biblioteka – obiekt szczególnego zainteresowania Robertsona – została rozbudowana, uzupełniona i dostała dofinansowania przez radę miejską. Zbudowano też nowe muzeum historii naturalnej. Niszczące budynki uniwersyteckie poddano szeroko zakrojonym naprawom i ponownemu wyposażeniu. Najwspanialszy projekt Robert-

sona – nowy budynek uczelni, który miał zastąpić stary – a miał być sfinansowany z publicznej pożyczki, okazał się jednak jego największym problemem. Robertsonowi udało się przeprowadzić większość swych planów przy zadziwiająco małym sprzeciwie swych kolegów – mówiono, że Senat nigdy nie głosował „nie”. Jest rzeczą jeszcze bardziej zadziwiającą, że od roku 1762 aż do 1778 nie było żadnych nacisków rady miejskiej i rządu na zarządzanie uczelnią czy wypełnianie wakatów profesorskich, mimo że rada miejska zawsze była drażliwa w sprawie swego statusu jako patrona uczelni. W roku 1771 lord provest **Gilbert Lawrie** formalnie uznał, w swym przesłaniu do Senatu, że uniwersytet nabył quasi-korporacyjny status. Pomimo trudności w roku 1789 udało się Robertsonowi położyć kamień węgielny pod budowę nowego gmachu, którego pierwszym projektodawcą i architektem był **Robert Adam**, wychowanek uniwersytetu i członek Select Society. We współpracy z Robertsonem sporządzony z rozmachem projekt miał jednak swych oponentów, zapewne z powodu kosztów związanych z budową obiektu (*The University*, s. 86). Wej-



Kamienne oblicze Waltera Scotta

ście do gmachu uniwersytetu miał stanowić imponujący łuk tryumfalny. Robertson nie doczekał końca inwestycji, trwającej jeszcze dość długo. Budowę kontynuował młody architekt **William Playfair**.

Wbrew problemom budowlanym uniwersytet kontynuował swoją ekspansję edukacyjną. Między rokiem 1790 a 1820 liczba studentów dynamicznie wzrosła (w tym studentów immatrykulowanych), a pomiędzy rokiem 1891 a 1925 niemal potroiła się (od 757 do 2013). Szacunkową liczbę studentów nieimmatrykulowanych, odbywających krótkie wizyty w koledżu obliczono na około 1300 w roku 1799 i około 2000 w roku 1815. Ogólna liczba była zdominowana przez studentów medycyny, którzy stanowili ok. 60% ogółu immatrykulowanych w roku 1810 i 44% w latach 20. XIX wieku. Społeczność

ta była wielce kosmopolityczna. W okresie wojen z Francją szacowano, że ok. trzecia część studentów medycyny pochodzi z Anglii, Irlandii, kolonii i innych krajów. Ich liczba malała w latach powojennych na skutek otwierania nowych szkół medycznych w Europie i w Ameryce, a jednocześnie medyczna reputacja Edynburga zaczęła się obniżać. Choć ci cudzoziemscy studenci na ogół nie byli immatrykulowani i nie zyskiwali dyplomów, a na uczelni studiowali przez krótki czas, to byli ilustracją ideału Robertsona o łączeniu praktycznej i teoretycznej edukacji przez uczęszczanie na zajęcia z filozofii moralnej i naturalnej oraz chemii, równoległe z zajęciami z medycyny. W rzeczywistości traktowali oni Edynburg dokładnie tak samo jak Szkoci traktowali Utrecht i Leydę 100 lat wcześniej – jako kosmopolityczne centrum nauki, zdolne zapewnić im rodzaj edukacji

niedostępnej w swym kraju. Co więcej, tak jak holenderskie szkolnictwo odegrało onegdaj formującą rolę w kształtowaniu programu nauczania w Edynburgu, tak program nauczania w Edynburgu miał odegrać historyczną rolę w kształtowaniu programu europejskiego i amerykańskiego kształcenia uniwersyteckiego w erze ponapoleońskiej.

Na początku XIX wieku dzięki uniwersytetowi w Edynburgu medycyna szkocka zdobyła sobie wielką renomę w Europie. Blisko 90% lekarzy brytyjskich i większość amerykańskich legitymowała się dyplomem uniwersytetu w Edynburgu. Szkockich lekarzy zatrudniano na wielu dworach królewskich (także rosyjskich carów). Służbę medyczną armii Stanów Zjednoczonych organizował także szkocki lekarz **Jakub Craik** (Zabieglik, s. 297).

Uniwersytet w Edynburgu w epoce Robertsona był sercem i duszą Aten

Północy, a zarazem twierdzą oświecenia (Davies, s. 73). Promieniował nie tylko na Szkocję, ale i całą Anglię (zdecydowanie przyćmił uniwersytet w Oxford i Cambridge). Obok samego Robertsona i jego wybitnych przyjaciół – Adama Fergusona i Hugh’a Blaira na uniwersytecie skupiło się wielkie grono znakomitych uczonych, którzy działali także na forum licznych wówczas w Edynburgu stowarzyszeń. W życiu intelektualnym Edynburga brali także udział przedstawiciele innych uniwersytetów Szkocji, szczególnie uczelni z Glasgow.

Jednym z założycieli edynburskiego Select Society wraz z Humem i Smithem był ówczesny słynny malarz **Allan Ramsey**, który bardzo aktywnie włączył się w intelektualne życie szkockiej stolicy (Zabieglik, s. 299). Z innych artystów, którzy aktywnie budowali obraz Aten Północy był portrecista **Henryk Reburn**, w późniejszym okresie członek Królewskiej Akademii w Londynie, z tytułem królewskiego malarza w Szkocji. Wybitną postacią był karykaturzysta **John Kay**, którego karykatury stanowiły satyryczny komentarz do ówczesnych wydarzeń. Pozostawił około dziewięćset karykatur prawie wszystkich znanych twórców epoki. W dziedzinie architektury sławę zdobyli bracia Adam, szczególnie Robert który projektował nowe budynki uniwersytetu w Edynburgu.

Jakby wbrew dotychczasowym tendencjom elit szkockich, które dotychczas przechodziły na język angielski, rodziła się poezja w języku szkockim. Poza kręgami uniwersytetu zabłysnął talent najwybitniejszego wówczas poety szkockiego **Roberta Burnsa**. Zbiór *Poems Ehie-fy en the Scottesh Dialect* (Wiersze głównie po szkocku), opublikowany w roku 1786, uważa się za przełomowe wydarzenie w literaturze szkockiej. Jego przybycie w tym samym roku do Aten Północy stało się wielką sensacją tutejszych kręgów intelektualnych. Następne dzieła „Barda Kaledonii”, które traktował jako służbę dla Szkocji, były także wydarzeniami w Edynburgu. Dziś w Anglii Burns uważany jest za naj-

wiekszego brytyjskiego autora son-gów (Zabieglik, s. 305).

W epoce szkockiego oświecenia ciągle obecna była tematyka religij-na, przedstawiana głównie w języku szkockim, a rozpoczęło się od publikacji katolickiego księdza gaelac-kiego podręcznika do religii oraz także gaelackiej wersji *Nasładowania Chrystusa* Tomasza a Kempis. Równocześnie ukazywały się w tym języku tłumaczenia *Starego i Nowego Testa-mentu* dokonane przez presbiteriań-skich duchownych. Poezja z tekstami religijnymi rozpowszechniła gaelac-ki, historyczny już wówczas język, w całej Szkocji i nadała mu charakter narodowy.

Na tym tle zaistniała sprawa **Jaku-ba Macphersona** i jego szkockiego „Homera” **Osjana** entuzjastycznie przyjętego w gronie edynburskich literatów i intelektualistów (Zabieglik, s. 306). Niezależnie od auten-tyzmu tych utworów, przyczyniły się one nie tylko do rozpowszechnienia zainteresowania twórczością dawnej Szkocji, ale rozbudziły zainteresowa-nie szkockim średniowieczem w całej Europie i zapoczątkowały epokę romantyzmu.

Przykładem szkockiego intelek-tualisty tej epoki był biograf **Jakub Boswell** zwany Szekspirem biografów. Studiował w Edyn-burgu i Holandii. Wszedł jednak w kręgi londyńskiej elity towarzy-skiej, przed czym bronił się Robert-son. Mieszkał głównie w Londynie, ale odwiedzał także Szkocję. Jego osobowość to sprzeczność postawy. Z jednej strony świadomość tradycji narodowej, z drugiej kosmopolityzm łączony z ideą brytyjskości. Była to postawa typowa dla wielu przed-stawicieli i twórców epoki oświece-nia szkockiego.

Epokę szkockiego oświecenia za-mykało następne pokolenie, którego najwybitniejszym przedstawicielem był powieściopisarz historyczny **Walter Scott**. Twórców tego poko-lenia, których działalność przypadła już na schyłek szkockiego oświece-nia, czyli na początek XIX wieku, można by nazwać „wygłodzonym pokoleniem”. Młodzi Szkoci przesta-ją przebijać się przez świat anglosa-ski, który traktował ich z dystansem,

a nawet podejrzliwie i stają się coraz bardziej częścią szkockiego świata, będąc równocześnie mimowolnymi świadkami końca „złotego wieku” w kulturze Szkocji.

Robertson jako historyk Szko-cji nie miał następców ani stałego grona czytelników (Davies s. 737). Kiedy na początku XIX wieku wpro-wadzono na jego uniwersytet jako dyscyplinę akademicką historię no-wożytną, stały się nią dzieje Anglii, a nie Szkocji. Inne uniwersytety szkockie poszły śladem Edynbur-ga. W sensie umysłowym, jak pisze Davies (s. 737), Szkocja schodziła do podziemia i coraz bardziej do-minowało przekonanie o brytyjskiej misji dziejowej.

Jednym z powodów, dla których „szkockość” zaczęła się wtapiać w szerszą tożsamość brytyjską, był niesłyszany boom gospodar-czy na przełomie XVIII i XIX wie-ku. Jak pisze Davies (737) to samo pokolenie, które było świadkiem „przedziwnej śmierci” szkockiej historii, stało się niebawem świad-kiem ogromnego rozwoju szkoc-kiego przemysłu i miast. Spadała liczba mieszkańców szkockich Wy-żyn, a rosła liczba członków klasy robotniczej Czerwonego Zagłębia na rzece Clyde. Panowało pręko-nanie, w dużej mierze z powodu coraz mniejszej znajomości własnej historii, że niepodległa Szkocja była biedna i zacofana, a po połączeniu z Anglią niemal nagle stała się boga-ta. Dlatego to Szkoci błagali Anglię, żeby wolno było się z nią zjedno-czyć, w celu bogacenia się. Taka in-terpretacja historii Szkocji wynikała z faktu, że coraz mniej znano dzieło Williama Robertsona, a coraz bar-dziej dominowała wersja dziejów Imperium brytyjskiego Davida Hu-me’a.

Epoka romantyczna przywróci-ła jednak modę na dawną Szkocję. Zapotrzebowanie to spełniało hi-storyczne piarstwo Woltera Scot-ta, który jako przedstawiciel swego pokolenia „wygłodzonego” pragnął, aby Anglicy bardziej doceniali Szko-tów, ale nigdy nie powiewał sztan-darem buntu (Davies, s. 734). Dość dobrze wpisywało się jego piarstwo w historię Imperium brytyjskiego,

tworząc z dorobku szkockiej kultury elementy brytyjskiego folkloru.

Król Anglii **Jerzy IV**, odwiedzając w roku 1822 Edynburg, uczynił Scot-ta mistrzem specyficznej ceremonii, w której król ubrany w królewski kilt szkocki uczestniczył w celtyckim pochodzie. Króla powitała serdecz-na procesja jego szkockich podda-nych na czele z mistrzem ceremonii, ochoczo biorących udział w ogólnej zabawie. Tak oto z inicjatywy kró-la i mistrza powieści historycznych Waltera Scotta podjęto romantyczną decyzję pewnego „utartanowienia” dziejów Imperium brytyjskiego (tar-tan to szkocka krata, symbol dawnej niezależnej Szkocji). Zdaniem **Nor-mana Davisa** (s. 734) była to jedna z największych imprez reklamowych i manipulacji w dziejach Wielkiej Brytanii. Jednym pociągnięciem wynaleziono „narodową tradycję”, z którą każdy, kto miał ochotę mógł się utożsamiać. Jak określił to zięć Woltera Scotta, **I.G. Lockhard** była to „zbiorowa halucynacja”, która, trzeba dodać, trwa do dzisiaj.

Era Robertsona nie zakończyła się w 1793 roku wraz z jego odejściem. Plony jego działań uniwersytet zbierał w następnych dziesięcioleciach XIX wieku.

JÓZEF DUDA

Bibliografia

- C.L. Becker, *Państwo Boże osiemnastowiecznych filozofów*. 2008.
J. Buchan, *Adam Smith. Życie i idee*. 2008.
N. Davies, *Wyspy*. 2003.
J. Delumeau, *Reformy chrześcijaństwa w XVII wieku*. T. II. 1986.
K. Dmitruk, *Oświecenie – konteksty zmiany kul-turowej w: Wiek Oświecenia*. T. 17. 2001.
P. Hazard, *Mysł europejska w XVIII wieku*. 1972.
Historia Kościoła. T. 4. 1715–1848. 1987.
H. Jakuszkowski, *Oświeceniowa filozofia w: Powszech-na encyklopedia filozofii*. T. 7. 2006.
W. Lipoński, *Dzieje kultury brytyjskiej*. 2003.
P. Lisiecki, *Mroczne dziedzictwo oświecenia*. „Znak” 1992, nr 451.
G. Sampson, *Historia literatury angielskiej*. 1966.
T. Kostkiewiczowa, *Co to jest oświecenie w: Wiek Oświecenia*. T. 17. 2001.
The Univeristy of Edinburgh. 2003.
J.M. Trevelyan, *Historia społeczna Anglii*. 1961.
T. Tulejski, *Konserwatyzm bez Boga. Davida Huma wizja społeczeństwa, państwa i prawa*. 2009.
E. Zabieglik, *Historia Szkocji*. 2000.



Ruiny średniowiecznego opactwa, przywoływane w powieściach W. Scotta



Zamek w Edynburgu – „puste gniazdo po Stuartach”



Okolice Edynburga